

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» (М. ЛЬВІВ, УКРАЇНА)
ДНІПРОВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ (М. ДНІПРО, УКРАЇНА)
АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК ІМЕНІ СТЕФАНА БАТОРІЯ В СКЕРНЕВЦАХ
(М. СКЕРНЕВЦЕ, РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
АКАДЕМІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ (М. ГДАНСЬК, РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ ПОМОРСЬКОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ В СТАРОГАРДІ ГДАНСЬКОМУ
(М. СТАРОГАРД ГДАНСЬКИЙ, РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ПРАЗЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
(М. ПРАГА, ЧЕСЬКА РЕСПУБЛІКА)

*Матеріали II-ої Міжнародної студентської
науково-практичної конференції*

*«Організаційні, правові та психолого-педагогічні аспекти
реалізації професійної мобільності студентів у період війни: реалії
та перспективи»*

м. Львів, 23 листопада 2023 року

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Львівська політехніка» (м. Львів, Україна)

Дніпровська академія неперервної освіти (м. Дніпро, Україна)

Академія прикладних наук імені Стефана Баторія в Скерневіцах

(м Скерневіце, Республіка Польща)

Інститут педагогіки поморської вищої школи в Старограді Гданському (м. Староград

Гданнський, Республіка Польща)

Академія фізичного виховання і спорту

(м. Гданськ, Республіка Польща)

Празький гуманітарно-технологічний інститут

(м. Прага, Чеська Республіка)

«Організаційні, правові та психолого-педагогічні аспекти реалізації професійної мобільності студентів у період війни: реалії та перспективи»

Матеріали II-ої Міжнародної студентської науково-практичної конференції

23 листопада 2023 року

ЛЬВІВ-2023

Організаційні, правові та психолого-педагогічні аспекти реалізації професійної мобільності студентів в період війни: реалії та перспективи: Матеріали II-ої Міжнародної студентської науково-практичної конференції (Національний університет «Львівська політехніка»), м. Львів, 23 листопада 2023 року / за ред. Т.М. Горохівської, Ю.М. Козловського, О.М. Ієвлева, Л.В. Дольнікової; за заг. ред. О.М. Ієвлева. Львів, 2023. 124 с. перероб. і доп.

Рекомендовано до друку кафедрою педагогіки та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» (протокол № 4 від 6 грудня 2023 р.)

Редакційна колегія:

Горохівська Т.М., докторка педагогічних наук, професорка (голова) (м. Львів, Україна),
Ієвлев О.М., доктор педагогічних наук, доцент (заступник голови) (м. Львів, Україна),
Козловський Ю.М., доктор педагогічних наук, професор (м. Львів, Україна),
Муқан Н.М., докторка педагогічних наук, професорка (м. Львів, Україна),
Дольнікова Л.В., кандидатка педагогічних наук (м. Львів, Україна) – відповідальний секретар.

Матеріали Міжнародної студентської науково-практичної конференції відображають підходи щодо трактування актуальних питань сучасного студентства з питань академічної та професійної мобільності студентів та випускників закладів вищої освіти в контексті освітньої євроінтеграції в умовах воєнного стану.

Адресується студентам, педагогам-практикам, керівникам та організаторам студентської науково-дослідницької роботи, методистам закладів вищої, фахової передвищої, професійної, загальної середньої освіти.

Матеріали, що включено до збірника, подано у авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за опублікований матеріал.

Рецензенти:

Сікорський П. І., доктор педагогічних наук, професор
Креденець Н. Д., докторка педагогічних наук, професорка
Білик О.С., кандидатка педагогічних наук, доцентка

ЗМІСТ

Zhu Fangzhou DEVELOPING INNOVATIVE TECHNOLOGIES FOR JOURNALISM STUDENTS IN THE EUROPEAN INTEGRATION PROCESS	7
Wang Yixuan RESEARCY ON ORGANIATION OF EDUCATIONAL EXCHANGE PROGRAMS BETWEEN UKRAINIAN AND CHINESE UNIVERSITIES.....	11
Zichun Qi PROJECT AS EDUCATIONAL TECHNOLOGY	16
Баранець Юлія ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	19
Башталига Вероніка ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГА У ВИМІРАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	21
Баштанікова Андріана КОЛЕКТИВ ЯК ЗАСІБ ВСЕБІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	23
Бобош Світлана ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА.....	28
Богаченко Владислав СУЧАСНІ МЕТОДИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	30
Бондарєв В'ячеслав АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	32
Біляк Іванна ПРОБЛЕМИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	35
Біляк Іванна. МЕТОДИКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ У ЗАКЛАДИ ОСВІТИ УКРАЇНИ ТА КІПРУ	38
Гаврилів Соломія РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ У ЗВО	42
Гавричков Олександр СУЧАСНІ КОНТЕКСТИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ПІДГОТОВКИ ПРОФЕСІЙНО МОБІЛЬНИХ ФАХІВЦІВ В ГАЛУЗІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	44
Галюк Юрій РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	51

Гнідець Юрій МЕТА І ЗАВДАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА.....	56
Гогіна Надія СУТНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНИМИ СИСТЕМАМИ.....	60
Гудзь Ірина РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ УЧНІВ МОЛОДШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ	64
Задорожна Андріана ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ.....	67
Зварич Наталія ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	70
Жеба Іван ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ІТ- ФАХІВЦІВ.....	72
Кравець Соломія-Катерина ВЕРБАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ ВИКЛАДАЧА ЯК ЧИННИК ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	74
Кондратюк Анастасія СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ	77
Кріль Василина ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО – КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	81
Мигаль Каріна ВПЛИВ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ НА АКАДЕМІЧНУ МОБІЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ.....	83
Мицько Анна ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	86
Пристапляк Марія ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.....	91
Петришин Софія ПСИХОЕМОЦІЙНИЙ СТАН ВЧИТЕЛЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ПОВЕДІНКУ ТА ЗАДОВОЛЕНІСТЬ УЧНІВ.....	93
Попадюк Діана РОЛЬ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ У СПЕЦІАЛЬНІЙ ПЕДАГОГІЦІ ДЛЯ НАВЧАННЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ.....	96
Попадюк Діана ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПЕДАГОГІЦІ.....	98

Рибак Зоряна				
НЕВЕРБАЛЬНА	КОМУНІКАЦІЯ	ПЕДАГОГА	ПРОФЕСІЙНОГО	
НАВЧАННЯ.....				100
Романченко Діана				
ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА ВЧИТЕЛЯ У ПЕДАГОГІЦІ				
К.Д. УШИНСЬКОГО ТА В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО.....				102
Стець Оксана				
РОЛЬ СТУДЕНТСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ				
СТУДЕНТІВ ЗВО				106
Шостак Надія				
ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ НАВЧАЛЬНО-				
ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ				
ВОЄННОГО СТАНУ.....				109
Карп Роман				
ОРГАНІЗАЦІЙНІ, ПРАВОВІ ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ				
РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПЕРІОД ВІЙНИ:				
РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ				114
Салабай Василь				
ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ЧИННИК МОБІЛЬНОГО НАВЧАННЯ				118
Abhishek Pandey				
ONLINE ACADEMIC MODILITY OF STUDENTS AND PECULIARITIES OF ITS				
IMPLEMENTATION IN WARTIME CONDITION				122
УХВАЛА КОНФЕРЕНЦІЇ				123

Zhu Fangzhou
Науковий керівник – д.пед.н., проф. О.С. Ісаєва
Національний університет «Львівська політехніка»
Fanchzhou.Chzhu@edu.lpnu.ua

ELABORATION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES FOR JOURNALISM STUDENTS IN THE EUROPEAN INTEGRATION PROCESS

In the late 20th century, the foundation for the Bologna Process was laid when the Education Ministers of Germany, France, Italy, and the United Kingdom collectively discussed and signed the 'Sorbonne Declaration' during the anniversary celebration at the University of Sorbonne in France. The following year, the formal signing of the 'Bologna Declaration' marked the comprehensive launch of the Bologna Process. The Bologna Process aims to create a 'European Higher Education Area' where students and educators can move freely throughout the European region. To achieve this goal of building the European Higher Education Area, each participating country in the Bologna Process needs to reform its higher education system based on the principles of the Bologna Process. The reforms include the introduction of a three-tier degree system (Bachelor's, Master's, and Doctoral degrees), the implementation of the European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS), the establishment of internal and external quality assurance mechanisms in higher education, and the promotion of mutual recognition and conversion of qualifications and degrees among member states (Kushnir, 2022).

Europe is the birthplace of modern journalism. In Europe, some countries without journalism education initially utilized the 'Bologna Process' platform to quickly graft from vocational education to the values of post-industrial society. At a lower level, there are still a few Western European countries without journalism education, with Luxembourg being one such example. The absence of journalism education in Luxembourg can be attributed to the country's limited number of universities, with the University of Luxembourg being the only one, which does not offer journalism as a major, and there are no foreseeable plans to introduce journalism programs in the future. Despite being a small nation of just 2.58 square kilometers, Luxembourg is home to 450,000 residents, 39% of whom are of foreign nationality. Surprisingly, this country has around 500 professional journalists. In June 8, 2004, additional media laws were enacted,

further recognizing the professional status of journalists and acknowledging their entry into the field through vocational education (Arnold et al., 2019).

New technologies are transforming the nature and structure of communication, causing disruptive effects on the journalism and communication industry. Consequently, the ecosystem of journalism education has undergone significant changes. The journalism education sector has not paid enough attention to the profound impact of technology, and the lack of understanding and underestimation of technology have become barriers to innovation in journalism education (Sazonova, 2022). Technological education in journalism schools differs from technical schools; it is crucial to have an up-to-date theoretical foundation and emphasize the cultivation of critical thinking. Journalism education should not only provide future journalists with new technical skills but also prepare students to adapt to a rapidly changing world and develop lifelong learning capabilities.

The main drivers of change in the news industry are new and disruptive technologies. The term "disruptive" was discussed in an article in the "Guangming Daily," which pointed out that it implies disruption or disturbance in an orderly process, as well as structural chaos, disorder, and upheaval, indicating inconsistency and discontinuity. Disruptive technologies refer to innovative technologies that can bring about unexpected or unforeseen outcomes. These disruptive technologies can have various impacts in fields as politics, economics, technology, military, culture, etc.

Scholars in Spain conducted research on the curriculum, objectives, and skills development of world-class journalism and communication programs in Europe. Using the QS World University Rankings, they analyzed 687 courses from 17 communication and journalism programs (undergraduate) at the top 8 universities in the field of communication in Europe, employing both quantitative and qualitative methods. The research revealed that these leading journalism and communication programs in Europe often emphasize theoretical courses, research methods, and electives, encouraging a critical perspective, rather than focusing on tools and technologies based on a specialized education model. While recognizing the importance of student's competence and the development of critical skills, the conclusion of this study is that these top-notch

journalism and communication programs have not yet adapted to significant structural changes that the field has experienced in recent years (Cervi et al., 2021).

These universities prioritize the flexibility of their courses, with elective courses (468) outnumbering mandatory ones (219) by a wide margin. Among the mandatory courses, the highest percentage is dedicated to courses related to "Communication Theory, Structure, and History" (32.42%), including topics like "Media and Communication Theory," "Media, Culture, and Society," "Media Influence," "Media, Modernity, and Social Thought," as well as communication policies, regulations, and ethics.

However, in the realm of theoretical courses, the top courses tend to focus on digital culture or digital media from the perspectives of communication, history, or sociology, such as the course "Media and Information: Analyzing Digital Culture" offered by the University of Amsterdam, the world's top-ranked journalism and communication program. The University of Amsterdam offers two degree directions: one in Communication Sciences and the other in Media and Information, with four practical teaching modules. The second-ranking courses revolve around humanities and social sciences, like "Human Philosophy" at the University of Amsterdam. These courses primarily aim to cultivate students' humanistic literacy and provide them with a basic understanding of social science concepts. The third-ranked category includes research methodology courses. Following these are courses related to audio-visual expression techniques, news production, writing skills, technology and technical skills, industry news, company and business models, and types of journalism.

Technical skills courses mainly include information science and technology or professional skills courses that intersect with journalism and communication, such as "Web Programming" and "Digital Interaction Design." Journalism-specific skills courses, like "Understanding Journalism" and "Journalism in Context," are also offered. Additionally, there are elective courses that allow students to hone various media-related technologies and skills. These courses often focus on oral expression and rhetoric, including "Speech and the Body," "Group Communication," "Video Reporting," and "Computational Journalism." Courses related to entrepreneurship and business relationships, such as "Digital Entrepreneurship Creation," are also available. Audio-

visual and journalism expression techniques and technical skills courses constitute 20% of mandatory courses and 15% of elective courses.

The news industry is rapidly following the trends of new technologies, continuously innovating communication concepts and reporting methods, thereby altering the relationships among people, information, and society. Without experiencing the immersive virtual spaces offered by media, without insight into the significant disruptive innovations driven by big data, and without feeling the influence and interaction with algorithms, it is difficult for journalism educators to understand how technology is driving the transformation of politics, economics, and culture through information dissemination. Presenting information in new forms through new technologies allows us to penetrate beyond the surface of phenomena and information, driving profound cognitive thinking in a novel way. The predictive capabilities and systematic insights offered by big data are difficult for traditional journalism to achieve.

The impact of technologies such as mobilization, big data, and artificial intelligence goes beyond tools and channels. Therefore, within the context of European integration, news education should not solely focus on assembling tools and techniques when providing technical courses. Instead, it should emphasize the profound influence of technology on the level of values. In the era of new technology, traditional values remain relevant. The field of journalism and communication still requires the judgment and operational capabilities related to information collection, assessment, selection, and presentation. However, the thought processes used in these activities in the era of new technology are guided by new standards, natures, and objectives.

News education must strive to help students maintain their sensitivity and learning abilities towards new technologies and innovations. This will enhance students' understanding of the world and their ability to navigate uncertainty in the future. Such an approach is beneficial for students' employment prospects and long-term career development in the industry.

Wang Yixuan
Науковий керівник-
д.пед.н., проф. Н.В. Мукан
Національний університет «Львівська політехніка»
wangyixuan669@gmail.com

RESEARCY ON ORGANIATION OF EDUCATIONAL EXCHANGE PROGRAMS BETWEEN UKRAINIAN AND CHIHESE UNIVERSITIES

With the emergence of the knowledge-based economy, the network era and the trend of global economic integration, the internationalization of higher education has become a trend as bilateral or multilateral exchanges and cooperation activities between universities across borders, nationalities and cultures have become more and more frequent around the world. As an important part of the internationalization strategy of universities, international exchange programs for students and teachers have been generally valued by universities in different countries. Many colleges and universities have vigorously promoted international exchanges of students by carrying out joint training with overseas universities, sending exchange students to each other, organizing short-term study visits, holding summer schools, arranging paid internships, etc., and the number of students with overseas study and exchange experiences has been increasing year by year. This paper mainly starts from the organization of educational exchange programs between Ukrainian and Chinese universities, in exploring the scope of cooperation and exchange between the two sides, the characteristics as well as the summary and analysis of educational cooperation and exchange programs between the two countries, in the hope that it will help the cooperation and development of the two countries' educational undertakings.

In the current context of internationalization of education, the organization of educational exchange programs between Ukrainian and Chinese universities is mostly divided into the following four ways:

1. Accepting foreign students to study at the university

Accepting foreign students to study at the university is an important way for the university to carry out international education and exchange. With the continuous development of the world economy and the progress of science and technology, Chinese language is favored by more and more people in the world. In order to promote the steady development of educational exchange programs in academics, China actively develops education for foreign students, combines the development of education for foreign students with the overall development goals of the university, formulates the development plan of the university, and takes practical and effective measures. We do a good job of publicizing the university and expanding our influence and reputation in order to attract students. In the same way, Ukraine's emphasis on educational exchanges is also increasing year by year. With the strong support of relevant policies, more and more Chinese students choose to study in Ukraine to learn cultural and professional knowledge. The Ukrainian government also welcomes Chinese students to come to Ukraine to study and promotes the development of educational exchange programs between the two sides.

2. Encourage teachers to participate in academic conferences or study abroad for further education

Teachers to participate in academic conferences or study abroad can have the opportunity to communicate directly with foreign experts and peers, can contact and understand the latest developments in the discipline in the international community, access to first-hand information. Therefore, the exchange of teachers between colleges and universities, to carry out academic conferences, to colleges and universities to teach for further study is one of the main ways of organizing academic exchange programs in education. Teachers are actively encouraged to participate in academic conferences or study abroad for further training, and are provided with all kinds of facilities and necessary financial support for their trips abroad. After the teachers sent abroad for exchange and study return to their home countries, they make use of the advanced experience and knowledge they have learned to lay a good

foundation for the training of professionals in the field. More and more foreign teachers and visiting students are injecting new vitality into the educational development of universities and have become one of the ways of educational cooperation between Ukrainian and Chinese universities.

3. Organization of international academic conferences

Due to the restrictions of war, research funds and visas, the number of Ukrainian and Chinese university faculty members who have been able to travel abroad to participate in international conferences in the last two years has been limited. Therefore, the university through the organization of some international academic conferences, (mostly online meetings as the main platform) to invite well-known experts and scholars at home and abroad to participate in the conference, so that more of the university teachers to get with domestic and foreign experts, scholars and mutual exchange of learning opportunities, so that more teachers can benefit from it, which has become the stage of the Ukrainian universities and colleges to promote one of the ways. At the same time, inviting foreign experts and scholars to the university to participate in international academic conferences also provides foreign experts and scholars with the opportunity to know each other directly about the country and their own school culture, so that foreign experts and scholars can see for themselves the changes in the development of education in the university, and see from it the strength of the university and its future prospects for development, thus better enhancing the confidence of the two countries in the establishment of colleges and universities and the establishment of strengthening the relationship of long-term exchanges and cooperation.

4. Conducting joint programs with foreign colleges and universities

With the acceleration of the internationalization of higher education, joint education activities between international universities are becoming more and more active on the principle of resource sharing and benefit sharing, which not only cultivate students for both countries, but also cultivate talents for the society. The

forms of joint education between Ukrainian and Chinese higher education institutions include the joint preparation of teaching programs, joint teaching, joint management, joint awarding of degrees and so on.

Along with the implementation of educational cooperation programs between teachers and students of Ukrainian and Chinese universities, the ways of carrying out educational exchange and cooperation programs in Ukraine are gradually diversifying, and the partnership between China and Ukraine in carrying out international educational cooperation and exchange programs is becoming increasingly close. In terms of international exchanges among the faculty group, there are mainly high-level mutual visits and training at the school level, intellectual attraction (the introduction of foreign intelligence), and exchange activities. For example, delegation visits and meetings, academic exchanges among teachers, short-term overseas training and advanced training, study abroad, and international exchange activities based on Confucius Institutes abroad. In this way, the internationalization of the teaching staff between the two countries will be enhanced.

From the viewpoint of international exchanges of the student body, there are mainly various forms of study visits abroad and further studies as exchange students, participation in academic conferences, internship and employment, and education for international students. From the statistics of students going abroad, exchange study accounts for the overwhelming number, followed by degree study and joint student training activities, which provide a platform for students to go abroad for further study. With the help of the exchange programs, students get to know and feel the local customs and cultural characteristics, learn different ways of education and teaching, and improve their professional knowledge or social experience.

Since the establishment of diplomatic relations between China and Ukraine, the educational cooperation between the two countries has been fruitful, and dozens of universities and colleges in the two countries have established solid cooperative relations. On the Chinese side, Ukraine is an important partner in China's "One Belt,

One Road" program. In order to strengthen exchanges and cooperation with Ukrainian schools, China's State Scholarship Council (Scholarship Council) has approved the implementation of six educational exchange and cooperation programs as a way to promote the development of education between the two countries. The six cooperation programs are the Promotion of International Cooperation with Russia, Ukraine and Belarus Cultivation Program, Professional Training Program in Russia, Ukraine and Belarus, Art and Sports Program in Russia, Ukraine and Belarus, Short-Term Exchange Program for Experts and Scholars in Russia, Ukraine and Belarus, Scholarships for Cooperation with the Ukrainian National Technical University, and Ukrainian Scholarships for Exchanges. As far as Ukraine is concerned, the educational exchange and cooperation projects between Ukraine and China are of great significance. According to data from the Ukraine International Education Center, China is the ninth largest source of foreign students in Ukraine. The total number of Chinese students studying in Ukraine in 2017 was 2,082. Art Class is the most popular major among Chinese international students. These educational organization projects build bridges to deepen exchanges and cooperation between universities and colleges in Ukraine and China.

Literature

1. Li M International Markets in Higher Education: The Global Mobility of Chinese Students Shanghai: Shanghai Education Press. 2008

2. Gao Y.R strengthens international exchange and cooperation to improve the education and teaching research of universities 2011(3):p71-75

3. Liu.J, (2020), Research on the Status and Development Trend of Higher Education in the Countries Along the "Belt and Road" - Taking Ukraine as an Example, World Education Information

PROJECT AS AN EDUCATIONAL TECHNOLOGY

The project method is becoming more and more widespread in the education systems of various countries around the world. The reasons for this lie in the fact, that it is significant not only for pedagogy as a field of study, but also for various social sciences. Let's name these reasons: there is a need not only to transfer the amount of certain knowledge to students, but to teach them to acquire this knowledge independently and use them to solve new cognitive and practical problems; there is a relevance of students' development of communication skills, the ability to work in various groups, to perform various social roles (leader, executor, mediator, etc.), to overcome conflict situations; there is a need for broad human contacts, familiarity with different cultures, points of view on the same problem; the importance of the ability to use research methods for human activity: to collect the necessary information, analyse it from different points of view, put forward hypotheses, draw conclusions etc.

The project method provides an opportunity to develop students' cognitive interests, independent skills, construct their knowledge, navigate in the information space, think critically. Method of projects is always oriented towards independent students' activities – individual, pair, group, which they perform during a well-defined period of time.

The project method always involves solving some problem. And solving the problem involves, on the one hand, the use of a set of various methods and means of learning, and on the other hand, the need to integrate knowledge and skills from various fields of science, technology, culture, etc. The results of completed projects should be tangible: if it is a theoretical problem, then its concrete solution, if it is a practical one, a concrete result ready for implementation.

Projects as a modern educational technology contains a set of research, search of problem-solving methods, creative in their very essence, therefore this technology can be

considered as a technology that promotes the creative development of students, their use of certain educational and cognitive techniques. Students are given the opportunity to solve one or another problem. In addition, the project method involves a mandatory presentation of the results.

We determine the main requirements for using the project method: the formulation of a problem significant in terms of research and creativity, which requires integrated knowledge and research to solve it; practical, theoretical, cognitive significance of expected results; independent (individual, pair, group) activity of students; structuring of the substantive part of the project (with defined results of individual stages); the use of research methods, which involves a certain sequence of actions: discussion of research methods, discussion of methods of final results design, collection, systematization and analysis of received data, summarization, design of results, their presentation, conclusions, raising new research problems.

The analysis of various studies on projects classification makes it possible to propose the following types of projects which are characterised:

1) by the nature of the dominant activity in the project: search; research; informative; creative; playing; structural; practice-oriented; tentative,

2) according to the degree of implementation of intrasubject connections: mono-subject project within the framework of one area of knowledge; interdisciplinary project, on the border of different areas; extracurricular project,

3) by the nature of project coordination: direct – rigid or flexible; mediated, hidden – hidden, implicit,

4) by nature of contacts: among participants of the same class; schools; city, region; states, different states of the world;

5) by composition of project participants: individual; collective: pair, group, mass;

6) by the nature of the partnership between the participants' project activity: cooperative; competitive,

7) according to the duration of the project: long-term; medium duration – from a week to a month; short term.

The following parameters of the external assessment of the project can be distinguished: significance and relevance of the proposed problems, adequacy of the research topic, the correctness of the use of research methods and methods of processing the obtained results, the activity of each project participant in accordance with his individual capabilities, the collective nature of the decisions made, the nature of communication and mutual assistance between participants in the project, necessary and sufficient depth of immersion in the problem, use of knowledge from other fields, evidence of decisions made, skills which justify their conclusions, aesthetics of design of project results, the ability to respond to the opponents' questions, the brevity and evidence of the answers of each member of the group.

The analysis of scientific literature makes it possible to identify certain stages in the preparation and implementation of the project:

- 1) The orientation stage.
- 2) The planning stage.
- 3) Project development stage.
- 4) Project evaluation stage.
- 5) Project implementation stage
- 6) Analysis stage.

Thus, on the basis of our analysis of the pedagogical literature, summarizing different points of view on the essence of the "project method" category and summarizing the experience of scientists dealing with this problem, we define the project method as a personally oriented educational technology, which consists in achieving the set didactic goal through the planned activity of the teacher and students in awareness, planning and solving the assigned tasks and the corresponding project of the final product under conditions of maximum independence of students in using the acquired and mastering new knowledge, abilities and skills. We chose this definition for further development of the problem of applying the project method in general pedagogical training of future higher school teachers.

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

За результатами міжнародного дослідження (Measuring the Information, 2016) Україна має незбалансовані показники або суттєве відставання від розвинених країн в питанні розвитку інформаційного суспільства [1]. Цифровізація освіти постає імперативом реформування освітньої галузі, головним і першочерговим завданням ефективного розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Сучасна система освіти та науки має зазнати суттєвих цифрових змін, щоб відповідати світовим тенденціям цифрового розвитку для успішної реалізації кожною людиною свого потенціалу.

На сьогодні дедалі більше професій потребують набуття високого рівня цифрових навичок та володіння новими технологіями. Ця потреба також поглиблена наслідками пандемії коронавірусу COVID-19, яка загострила проблему розвитку та опанування технологіями в системі освіти задля забезпечення прав громадян на якісну освіту

Міністерство освіти і науки має намір впродовж п'яти наступних років здійснити цифрову трансформацію української освіти і науки.

Відповідний проєкт Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року розроблений профільним міністерством.

Очікується, що ухвалення концепції вплине на розв'язання проблем, пов'язаних з низьким рівнем цифрових компетентностей учасників освітнього процесу, застарілого змісту освіти з навчальних предметів інформатичної галузі, відсутністю сучасної техніки і технологій, а також достатнього покриття мережі Інтернет в закладах.

Окрім того, на думку авторів документа, концепція сприятиме вирішенню проблем відсутності якісного цифрового освітнього контенту для здобуття освіти, усуне проблеми забюрократизованості процесів внутрішнього

документообігу закладів та установ, непрозорість розподілення фінансування наукових досліджень для українських вчених тощо.

Концепція також спрямована на оптимізацію та автоматизацію процесів управління та регулювання у сфері освіти і науки, в тому числі забезпечення прозорого та ефективного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, таких як ліцензування закладів освіти, атестація наукових установ та акредитація освітніх програм.

За визначенням авторів концепції, кінцевою метою документа є використання цифрових технологій для трансформації процесів у системі освіти і науки з метою їх спрощення, автоматизації та зручності для користувачів.

У Міністерстві освіти прогнозують, що реалізація концепції матиме позитивний вплив на забезпечення правового регулювання, спрямованого на розвиток цифрового освітнього середовища, зокрема інфраструктури, цифрових компетентностей педагогічних працівників та здобувачів освіти, створення цифрового освітнього контенту, автоматизацію та цифровізацію процесів регулювання та управління тощо.

У проєкті документа йдеться, що реалізація цієї Концепції дасть можливість здійснити цифрову трансформацію закладів освіти, в яких педагогічні та науково-педагогічні працівники, а також здобувачі освіти володіють цифровими компетентностями, забезпечені обладнаними цифровими, сучасними робочими місцями, а також доступом до цифрового контенту для персонального розвитку, навчання впродовж життя[2].

Отже, цифрова трансформація освіти відкриє широкі перспективи зробити процес навчання більш ефективним, поглибити професійність викладача, сформувати нову систему взаємодії «Викладач-підприємство-студент». Використання ІКТ дозволить здобувачам вищої освіти закласти фундамент щодо здійснення успішної професійної діяльності та кар'єри. В умовах глобалізації впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітні процеси дозволяє забезпечити появу нових можливостей для оновлення змісту навчання та методів викладання дисциплін і поширення знань, індивідуалізації навчання,

розширення доступу до навчальних ресурсів, реалізації можливості навчання без обмежень за просторовою та часовою ознаками з мінімальним відривом від виконання професійних обов'язків.

Список використаної літератури

1. Комітет з питань науки і освіти Верховної Ради України. (2016). Рекомендації круглого столу «Освітня політика в умовах інформаційного суспільства». Режим доступу:

http://old.apitu.org.ua/files/Recomendations_education.pdf.

2. Концепція цифрової трансформації освіти і науки. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/koncepciya-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-mon-zaproschuye-do-gromadskogo-obgovorennya>

Башталига Вероніка
Науковий керівник -к.пед.н. доц. Гельжинська Т.Я.
Національний університет «Львівська політехніка»

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГА У ВИМІРАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Євроінтеграційні процеси, які відбуваються в системі освіти XXI ст., зумовлюють переосмислення та оновлення підходів до проєктування і організації сучасного освітнього середовища, впровадження нових форм, методів та технологій, які забезпечать підвищення якості освіти. Подолання стихійності, чітка орієнтація на кінцевий результат, логічний взаємозв'язок між складовими процесів та явищ в освітньому просторі – це ті необхідні характеристики, які повинні бути притаманні сучасному освітньому процесу, і одним із шляхів досягнення цієї мети є широке застосування педагогічного моделювання як методу системного дослідження і проєктування, управлінської та пізнавальної діяльності[1].

Л. Ніколенко як важливу умову модернізації післядипломної педагогічної освіти та забезпечення ефективності професійного розвитку педагогічних працівників розглядає **особистісно орієнтований підхід** до їх навчання, характеристиками якого є особистісна орієнтованість, самостійність,

умотивованість навчання дорослих, опертя на їхній життєвий і практичний досвід, спрямованість на розв'язання проблем професійного розвитку педагогів, що, на думку вченої, має на меті виявлення індивідуальних пізнавальних здібностей учителів[2].

Актуальність проблеми професійного розвитку педагогічних працівників зумовила значну кількість розроблень теоретичних засад цього процесу з метою досягнення відповідності становлення й рівня професійного та особистісного розвитку вчителя сучасним потребам і запитам суспільства. Аналіз наукових розроблень показав, що натеper є кілька бачень оптимального та ефективного розвитку педагога-фахівця: як визначальні розглядаються особистісно орієнтований підхід, андрагогічний, акмеологічний та компетентнісний.

Н. Протасова[3], В. Пуцов[4]. та інші вчені як найбільш оптимальну й перспективну основу навчання й розвитку дорослої людини, зокрема й педагога, розглядають **андрагогічний підхід** (за теорією андрагогічної організації процесу навчання про необхідність навчання дорослих з урахуванням їхнього досвіду і спрямованості на досягнення практичних цілей).

Також варто звернути увагу на компетентнісний та акмеологічний підходи. Вони є провідними в організації професійного розвитку педагогічних працівників у сучасності.

Отже, проаналізовані підходи та концепції організації професійного розвитку педагогів, на мою думку, є спробою відповісти на виклики сучасності в потребі педагога-професіонала як головної рушійної сили освіти в суспільстві. Також вбачаємо позитив в оптимальному поєднанні всіх зазначених підходів, які значною мірою доповнюють один одного та яким притаманні спільні ознаки: за реалізації всіх розглянутих концептуальних засад організації професійного розвитку педагога залучається (враховується й використовується) його досвід; особистість є суб'єктом навчання й розвитку; цей процес має професійний контекст. Що уможлиблює урахування закономірностей розвитку й саморозвитку фахівця та певних умов, у яких здійснюється його професійний розвиток; забезпечує самореалізацію творчого потенціалу особистості, набуття нею

конкурентоздатності та мобільності в соціумі як намагання забезпечити високу якість та ефективність своєї діяльності.

Список використаної літератури

1. О. В. Боровець. Основні функції педагогічного моделювання/ Професійний розвиток педагога. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції. - 2021.-27 с.

2. Ніколенко Л. Модернізація післядипломної педагогічної освіти в контексті особистісно орієнтованого підходу / Л. Ніколенко // Післядипломна освіта в Україні. – 2007. – №2. – С. 38–41.

3. Протасова Н. Андрагагічна ідея і післядипломна освіта : постановка проблеми / Н. Протасова // Шлях освіти. – 1998. – №3. – С. 13–15.

4. Пуцов В. І. Особливості навчання дорослої людини : навчальний посібник / В. І. Пуцов, Л. Я. Набока. – К. : ЦППО АПН України, 2004. – 56 с.

Баштанікова Андріана
Науковий керівник – викладач історії
Яремович М.А.
«Бродівський фаховий педагогічний коледж
імені Маркіяна Шашкевича»
м. Броди, Україна

КОЛЕКТИВ ЯК ЗАСІБ ВСЕБІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У новій українській школі, питання колективного виховання дітей є дуже важливим. Оскільки тепер діти з особливими освітніми потребами, навчаються у звичайних школах і не завжди їм легко адаптуватися в учнівському колективі. Так само, як і дітям, які приїхали зі сходу України, намагаючись втекти від війни. А також, не будемо забувати про школярів, які переїжджають через сімейні обставини, таких прикладів можна навести дуже багато. Вчителі сучасних шкіл повинні, звертати увагу на згуртованість дітей у класі й виховувати в них повагу один до одного, а також вміння приймати себе та інших такими, яким вони є.

Адже, не потрібно сильно звертати увагу на дитину із певною життєвою ситуацією чи особливістю, оскільки це лише ще більше виділить її. Потрібного говорити загалом, із всіма учнями одночасно, щоб в класі не було булінгу, бо звертаючи забагато уваги на одного, можна не побачити явної проблеми в інших. Місія вчителя дуже важлива, особливо за таких умов, оскільки більшу частину часу діти провели на дистанційному навчанні, а воно впливає, як: на рухливість дітей, так і на вміння спілкуватися й контактувати з іншими. Кожну хвилину перебування школярів на очному навчанні потрібно використовувати для того, щоб виховати в них любов до спорту, рухливих ігор, а також не дати їм закритися в собі. І саме головне виховувати бажання спілкуватися, тому що як нам відомо, на дистанційному навчанні важко налагодити контакт із дітьми через різні обставини, наприклад: поганий зв'язок, світло, інтернет, почалася тривога, не працює камера, мікрофон, або просто проспав, причин безліч і більшість з них вагомі, до того ж вони можуть бути не лише з боку учнів, а й з боку вчителів.

Також, дуже важливим є питання вподобань й хобі учнів, не потрібно забороняти утворювати свої мікрогрупи в колективі, наприклад: дітей які люблять малювати, танцювати, чи співати. Але все повинно бути під контролем вчителя, щоб не розгоралася ворожнеча між мікрогрупами. Для цього потрібно під час проведення ігор, або квестів на уроках, об'єднувати учнів у незвичні для них групи. Якщо вчитель знає, що одна дитина менш говірка і закрита в собі, то краще об'єднати її в групку до більш балакучих дітей, щоб під їхнім впливом вона розкрилася, бо ми знаємо наскільки сильно впливає оточення на людей, а особливо на дітей.

Загалом вміння працювати в колективі, так само як і бути вихованим, знадобиться в майбутньому кожному, бо "якщо всі разом йдуть вперед, то успіх подбає про себе сам". Зараз ніхто не захоче брати на роботу, чи навіть спілкуватися з тими, хто: безвідповідальний, не пунктуальний, лінивий, або не виконує своїх обов'язків, не є компетентним, чи що не менш важливо не прагне до самовдосконалення. Те саме, можна сказати й про роботу в колективі, якщо людина не зможе контактувати з іншими, то їй буде надзвичайно важко реалізуватися. А початок всіх подальших наслідків саме з дитинства, в переважній

більшості із молодшого шкільного віку. Хоча ніхто не каже, що вчитель повинен робити все сам, він повинен, також, вміти комунікувати з батьками та сповіщати їх, якщо виникають певні проблеми. Також, не менш важливим є самовиховання, оскільки вчитель повинен дати зрозуміти самим школярам, що щось не так і пора змінюватися, а тоді просто скеровувати їх на шляху вдосконалення. А найпростіший шлях до того, щоб діти почали вдосконалюватися – це робота в класному колективі, якщо дитина бачить, що хтось з однокласників гарно читає і його хвалять, то ця дитина також захоче похвали, й почне вдосконалюватися в читанні.

Велику роль у вихованні дітей займає виховання на компетенціях і цінностях. А саме: екологічне, правове, моральне виховання і зараз дуже актуальне виховання патріотичності та розвиток здоров'язбережувальної компетентності. Їх також, найефективніше втілювати саме в колективі.

Наприклад, в інтеграції з природою, можна розігравати сценку, у якій один учень – буде заводом із вироблення хімікатів, другий – водою, а третій – рибою, яка живе в цій воді. Тоді діти зрозуміють, яку шкоду приносить хімічний завод, почнуть ошадливіше ставитися до ресурсів, які він нам дає.

Не менш важливим є правове виховання учнів, вони повинні бути ознайомленими із правилами школи й класу, в яких навчаються, а також не повинні забувати про свої обов'язки. Найважливіший обов'язок учнів – це вчитися і вирости людиною, гідним громадянином своєї країни, а для того, щоб діти краще запам'ятали свої права та обов'язки, можна їх видрукувати й повісити у класі.

Для того, щоб виховувати в дітей відповідальність, можна розподілити між ними обов'язки по класу, також по групах, щоб якщо один забудеться, то йому нагадали інші, і щотижня змінювати групи та обов'язки. Наприклад: це може бути підливання квітів, написання на дошці числа, заповнення календаря погоди й т. д..

Одним із найбільш важливих завжди було моральне виховання, в сучасний період потрібно дати зрозуміти дітям, що відбувається в нашій країні, і як важливо зараз триматися всім разом та допомагати одне одному. Якщо це діти 3-4 класів, то можна пропонувати їм, по бажанню йти плести сітку на виховній, або в позаурочний час, але це має бути, виключно по власному бажанню. Під час цього,

щоб всі одночасно не йшли, можна дітей також об'єднати у групки та дати кожному свою частинку сітки, і діти коли захочуть й будуть мати час, тоді будуть йти плести, при цьому спостерігаючи за успіхами інших, в них буде наростати дух суперництва, у зв'язку з чим, вони будуть швидше плести сітки.

Не менш важливим за всі попередні, особливо в період воєнного стану є патріотичне виховання. Бажання спілкуватися рідною мовою, переглядати український контент, українських блогерів в соціальних мережах, слухати українську музику. Можна провести виховну годину, на тему: «Сучасні українські блогери», «Українська музика», але із різних жанрів музику, і блогерів із найрізноманітнішими видами контенту, щоб кожен зміг знайти те, що йому сподобається. Важливим для учнів молодших класів є приклад вчителя, якщо він буде дивитися український контент, а тим часом ще й обговорювати побачене зі своїми учнями, то більшість з дітей перейдуть на українське, а інші бувши з ними в колективі, також це зроблять.

У сучасній ситуації, обов'язковим є виховання здоров'язбережувальної компетентності, оскільки загроза здоров'ю зараз дуже велика, тому обов'язково потрібно спускатися в підвал під час тривоги, уникати місць зі скупченням людей, завжди мати тривожну валізку, і знати елементарні інструкції дій під час надзвичайних ситуацій. Можна, провести з дітьми бесіду з елементами розповіді про те, якою має бути тривожна валізка, що потрібно робити, якщо почув тривогу, і показати вправи, для того, щоб впоратися із хвилюванням. Опісля бесіди, для кращого засвоєння матеріалу, можна запропонувати квест, об'єднавши учнів у декілька груп: одна з них буде складати тривожну валізку, обираючи лише потрібні речі із запропонованих; інша буде розставляти в правильній послідовності правила дій під час почутої тривоги; а третя може показати, які вправи вони запам'ятали для зняття напруги під час екстрених ситуацій.

Також, для виховання дітей можна використати метод «Мішечок». Потрібно сказати учням, щоб ті написали на листочках звички, які вони хочуть в собі виховати, тоді вони скручують свої листочки й кидають їх у мішечок. Вчитель перемішує листочки та кожного дня дістає рандомний, і цю звичку весь клас виховує в цей день. Бувши в колективі, легше добитися якихось результатів,

оскільки діти дивляться одне на одного, беруть приклад, і допомагають іншим не допустити помилки. Це може бути звичка підіймати руку перед тим, як відповідати; в сонячну погоду після кожного уроку виходити на вулицю; робити одне одному компліменти; вживати слова ввічливості або висловлювати свою думку повним реченням. Навіть, якщо вчитель десь не помітить помилки, то діти, особливо молодшого шкільного віку, помічають все, тому навіть на перерві будуть виправляти один одного.

Ще, як варіант, можна запропонувати дітям вести спільний щоденник добрих справ класу, де кожен учень зможе записати ту добру справу, яку він зробив, дивлячись на те, скільки добрих справ зробили інші, школяр буде також робити добрі справи, щоб записати себе в той щоденник.

Отже, виховання є важливим для дітей, ще з дитинства, так само як і навчання – виховання у класному колективі є дуже ефективним. Виховання в колективі, на мою думку, є одним із найкращих засобів впливу на школярів молодшого шкільного віку, бо він створює оптимальні умови для всебічного виховання школярів. Попри воєнний стан в Україні, виховання залишається в пріоритеті, щоб наступні покоління були вихованими людьми, патріотами своєї країни, і ні в якому випадку не стали такими аморальними, як наші вороги.

Список використаних джерел

1. Збірник наукових праць. Частина друга. Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2008. 354-359 с. URL: <https://library.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/18-5.pdf> (дата звернення: 8.11.2023).

2. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник: Теорія виховання. К.: Білоцерківська книжна фабрика, 2007. 476 с. URL: <https://www.scribd.com/document/448391701/Pedagogika-Moyseyuk-pdf> (дата звернення: 8.11.2023).

3. Формування колективу, його вплив на виховання особистості. STUDENTAM.NET.UA: веб-сайт. URL: <https://studentam.net.ua/content/view/2243/97/> (дата звернення: 9.11.2023).

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Створення ефективного освітнього середовища та розвиток професійних компетентностей педагога неможливі без інтеграції інноваційних педагогічних практик. Ці практики не лише забезпечують доступність та якість освіти, але й готують молодь до життя в інформаційному суспільстві.

Для сучасних педагогів необхідно опанувати інноваційну компетентність, що включає прагнення до проведення дослідницької роботи, здатність до психологічного супроводу інноваційної педагогічної діяльності, а також нахиленість до постійного саморозвитку та самовдосконалення.

Запровадження інновацій та цифрових технологій у освітній процес супроводжується проблемами та протиріччями, оскільки педагоги часто мають складнощі у розумінні понять "інновація" та "інноваційний процес".

Компетентність - це інтегративне утворення особистості, що об'єднує знання, вміння, навички, досвід та особистісні властивості, спрямоване на розв'язання завдань у реальних життєвих ситуаціях і враховує важливість предмету та результату діяльності[1].

Інноваційна компетентність є ключовою складовою педагогічної майстерності. Інформаційні технології мають велике значення для її формування, оскільки вони сприяють розвитку технологічних компетентностей як студентів, так і педагогів, і забезпечують доступ до навчальних ресурсів для всіх учасників освітнього процесу.

До Інноваційної компетентності педагога входить:

1. Готовність до змін та особистісний розвиток.
2. Суб'єктивність постановки цілей і досягнення їх.
3. Відповідність компетенцій структурі інновацій.
4. Ефективність упровадження знань і творче розв'язання проблем [2].

Здійснивши аналіз педагогічних умов формування інноваційних здібностей у педагогічній діяльності сучасного педагога можна побачити, що компетентність - це інтегральна характеристика особистості, яка об'єднує знання, вміння, навички, досвід та особистісні якості.

Компетентність виявляється в здатності розв'язувати проблеми та виконувати завдання у реальних життєвих ситуаціях, ураховуючи значущість предмету і результату діяльності. Вона створює у особистості впевненість та джерело успішності, сприяючи ефективній взаємодії з оточенням, особливо в педагогічній діяльності[3].

Різноманітність функцій освітніх технологій обумовлена їхньою структурною різноманітністю, включаючи традиційні та новітні засоби освітнього процесу, такі як інтерактивні технології, цифрові інструменти, а також дистанційні методи навчання, які стали особливо актуальними в сучасному освітньому середовищі.

Організація роботи педагогів включає:

1. Розробку ефективних методів та технологій.
2. Виконання науково-дослідницьких завдань.
3. Взаємне відвідування уроків і обмін методичними рекомендаціями.
4. Узагальнення та впровадження перспективного педагогічного досвіду.
5. Розвиток методики аналізу уроків.
6. Організацію методичних заходів для педагогів.
7. Створення банку інформації про інновації
8. Подання творчих звітів[4].

Концепція Нової української школи, прийнята у 2016 році, визнає важливість впровадження інформаційних та мультимедійних засобів навчання у систему освіти. Це вимагає широкого використання ІТ-технологій та акцентує на оновленні лабораторної бази для природничо-математичних предметів.

Впровадження цифрових технологій в освітню галузь має системний підхід, охоплюючи всі аспекти діяльності освітніх закладів. Це сприяє розширенню можливостей педагогів та оптимізації управлінських процесів[5].

Таким чином, інноваційні компетентності педагога є важливим інструментом для підвищення якості освіти та підготовки студентів до вимог сучасного інформаційного суспільства. Їх впровадження та розвиток сприяють створенню ефективного освітнього середовища, де кожен студент може розкрити свій потенціал. Реалізація компетентнісного підходу в педагогічній освіті та активне формування інноваційного потенціалу викладача є важливим завданням для сучасного освітнього процесу.

Список використаної літератури

1. Головань М.С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. Вища освіта України. 2008. № 3. С. 23–30.
2. Проценко О., Юрочко С. Інноваційна компетентність педагога: зміст і структура. Молодь і ринок 2015. № 5 (124). С. 51–55
3. Ковальчук В.І. Інноваційні підходи до організації навчального процесу. 2-е вид. доп. і перероб. Київ : Шкільний світ, 2011. 128 с.
4. Готько О., Чайковська О. Інформаційно-комунікаційні технології – як сучасний засіб навчання в освіті. Молодь і ринок. 2015. № 4. С. 130–134
5. Дзюбенко Ю.Л. Інноваційна компетентність учителя як складова його професійної компетентності Модернізація управління в контексті вимог Закону України «Про освіту» : матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф., Харків, 20 трав. 2020 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди ; [за заг. ред. Р.І. Черновол-Ткаченко, О.І. Мармази, О.Є. Гречаник]. Харків : ХНПУ, 2020. Ч. 1. С. 110–114

Богаченко Владислав
Науковий керівник – к.пед.н. Н.Б. Чубінська
Національний університет «Львівська політехніка»

СУЧАСНІ МЕТОДИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.

У вітчизняній педагогічній науці метод розглядають, як певну систематизовану сукупність прийомів, які використовують дослідники для досягнення мети і завдань дослідження, плану, яким вони керуються під час

організації наукової роботи та окремих її етапів. Нерідко їх також розглядають як сукупність прийомів практичного або теоретичного освоєння педагогічної дійсності, спрямованих на вирішення конкретних навчальних і виховних завдань. Досить часто метод трактують також як специфічний спосіб дослідження педагогічної дійсності, інтелектуальну схему, за допомогою якої дослідник пояснює логіку дослідження, цикл і зв'язок між його окремими етапами. У педагогічних дослідженнях переважно використовується комплекс загальнонаукових методів. Педагогіка в даному випадку виконує системно-творчу функцію, інтегруючи знання з різних наук за рахунок власної специфіки, з нарахуванням різноманітної інформації про розвиток навчального абонементу певного виховного об'єкта педагогічного впливу.[1]

До методів дослідження відносять способи, за допомогою яких вивчають аспекти навчання, розвитку, виховання і освіти. Для того щоб педагогіка розвивалась, потрібне постійне здійснення наукових досліджень, тобто поповнення новими фактами. В педагогічній науці наукові методи поділяють на два напрями: прикладні дослідження, це ті які охоплюють питання які пов'язані з практикою та фундаментальні дослідження, це ті які покликані знайти приховані принципи педагогічної діяльності, обґрунтувати та розкрити сутність педагогічних явищ.[3]

Одним із головних критеріїв ефективності науково-педагогічного дослідження є збагачення теоретичних знань, покликаних сприяти вдосконаленню процесу навчання, виховання та розвитку студентів, до цих критеріїв відносяться: отримання нових наукових результатів і високі результати, якісне та ефективно вирішення конкретних навчальних завдань.[4]

Результати науково-педагогічного дослідження мають відповідати таким вимогам, як наукова новизна, суспільна значущість, наукова об'єктивність і достовірність, теоретична і практична значущість, наявність висновків і рекомендацій щодо їх використання в інших конкретних наукових дослідженнях або в практичній діяльності[10].

Отже сучасні методи науково-педагогічних досліджень представляють собою важливий інструмент для подальшого розвитку освіти та педагогіки. Ці методи

враховують сучасні тенденції в науці і технологіях, а також сприяють покращенню якості навчання і виховання.

Список використаної літератури

1. Марія Пасевич - Поняття про науково-педагогічне дослідження, його елементи. Етапи педагогічного дослідження – Режим доступу: <https://studfile.net/preview/16409949/page:13/>;
2. Метод, методика науково-педагогічного дослідження – Режим доступу: <https://www.ebk.net.ua/Book/synopsis/pedagogika/part5/021.htm>;
3. Методика і методи педагогічного дослідження – Режим доступу: https://pidru4niki.com/15290527/pedagogika/metodika_metodi_pedagogichnog_o_doslidzhennya;
4. Математичні й статистичні методи – Режим доступу: <https://studies.in.ua/ekzamen-pedagogika/1407-matematichn-y-statistichn-metodi.html>.

Бондарев В'ячеслав
Науковий керівник – проф. Н.Ю. Волянюк
Національний технічний університет України
«КПІ ім. Ігоря Сікорського»
vbondarev-ee23@lil.kpi.ua

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ

На сьогоднішній день, в умовах воєнного стану, важливого значення для освіти набуває розвиток у освітній практиці академічної мобільності. В українському суспільстві є затребуваним подальше поглиблення процесів мобільності студентів, викладачів, науковців, адміністраторів навчальних закладів з метою наповнення європейської інтеграції України реальним змістом.

Велика кількість вітчизняних науковців відзначають актуальність теоретичних досліджень у цій галузі. Зокрема В. Андрущенко наголошував: що академічна мобільність є складним явищем, яке тісним чином переплетене із

низкою проблем, пов'язаних із гармонійним входженням української освітньої сфери до європейського простору [1].

Науковці визначають, що академічна мобільність — це можливість учасників освітнього процесу (студентів, викладачів та ін.) навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти або науковій установі на території України чи поза її межами (ст.1 Закону України «Про вищу освіту») [2,3].

Академічна мобільність вважається одним із ключових інструментів реалізації чотирьох фундаментальних принципів сучасної освіти (за даними Міжнародної комісії з освіти для XXI ст. при ЮНЕСКО) [4]: навчити пізнавати; навчити робити; навчити жити разом із іншими; навчити жити.

Повномасштабна війна в Україні та введення воєнного стану особливо сильно та згубно вплинули на українську вищу освіту. Згідно з дослідженням МОН України та Інститутом освітньої аналітики серед викликів для сфери освіти в умовах повномасштабної війни та воєнного стану є ажливою підтримка академічної мобільності здобувачів вищої освіти.

Міністерство освіти і науки презентували освітній чат-бот `ducationUaBot`, який допоможе знайти інформацію щодо пошуку навчального закладу за кордоном; онлайн-навчання в Україні; повернення до навчання (незалежно від місця знаходження) [5].

Паралельно МОН України створило платформу про навчання під час війни, на якій можна знайти інструменти для організації навчання під час війни та перелік можливостей щодо дистанційного навчання.

Також варто відзначити значне розширення переліку форм академічної мобільності, відкритих для українських учасників у рамках міжнародних угод, програми Еразмус+ (так, додалися, наприклад, стажування, практика, участь у конференціях, семінарах для студентів; участь у освітньому та/або науковому проєкті для студентів та наукових, науково-педагогічних та педагогічних працівників) [6]. Однак усе це потребує відповідного нормативно-правового регулювання, яке на даний момент все ще відсутнє.

Поїхавши на навчання закордон більшість студентів стикається з трьома основними проблемами [6]:

1. мовний бар'єр;
2. академічна різниця;
3. дефіцит підготовлених до роботи з біженцями викладачів.

Для мінімізації перерахованих вище проблем в Україні заснована програма «Ukrainian Global University» (UGU), щоб координувати допомогу щодо вступу вітчизняних здобувачів у закордонні заклади вищої освіти. Ця програма «допомагає українцям вступити до іноземних навчальних закладів за умови, що випускники повернуться до України після навчання» [6]. Серед ЗВО, які беруть участь у цій програмі: Стенфордський університет; університет Пітсбургу; університет Торонто; університет Парижа (Пантеон-Сорбонна); заклади Німеччини, Італії, США, Канади й інших країн.

Підсумовуючи вищезазначене, можемо сказати, що станом на сьогодні в українській освітній галузі вжито чимало заходів спрямованих на підтримку і розвиток академічної мобільності. Хоча низка питань все ще залишається не вирішеною на законодавчому рівні але процес триває.

Список використаних джерел

1. Свириденко Д.Б. Академічна мобільність: відповідь на виклики глобалізації: монографія, Д.Б. Свириденко. К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. ст. 279.

2. Закон України «Про освіту». 28.09.2017 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/ed20170905#Text> (дата звернення 16.11.2022).

3. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, №30, ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

4. The Heart of Education. Learning to Live Together. Selected papers presented at the 16th UNESCO-APEID International Conference URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002273/227373e.pdf>.

5. Новий чат-бот про навчання і викладання за воєнного часу.
URL:<https://lexinform.com.ua/v-ukraini/novuj-chat-bot-pro-navchannya-ivvykladann-ya-za-voyennogo-chasu/>.

6. Вища освіта в Україні під час воєнного стану. URL: <https://it-kharkiv.com/vyshha-osvita-vukrayini-pid-chas-voyennogo-stanu>

Біляк Іванна
Науковий керівник – к.іст.н., доц. Шевчук Г.Й.
Національний університет “Львівська політехніка”
ivanna.biliak.pts.2020@lpnu.ua

ПРОБЛЕМИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Введення в Україні воєнного стану позначається на всіх сферах людського життя. Особливих змін зазнає освіта загалом, та інклюзивна освіта зокрема[1].

Під час війни діти втрачають своє базове відчуття безпеки, а це, своєю чергою, суттєво впливає на їхній настрій, емоційний стан, здатність навчатися та взаємодіяти з іншими. Натомість керовані щоденні рутини та зрозумілий розклад дають учням відчуття безпеки. Також індивідуальний підхід, любов, розуміння, дружнє ставлення вчителя допомагає дитині відчувати себе потрібною в нових умовах. Адже саме педагоги згуртовують дітей, дозволяють їм розкритися і навчатися із задоволенням.

Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України розробив рекомендації щодо організації навчального процесу для дітей із порушеннями зору[2], слуху[3] та інтелектуального розвитку[4].

26 квітня 2022 року Кабінет Міністрів затвердив [5] зміни до організації інклюзивного навчання під час війни.

Низку порад для організації цього навчання під час війни можна адаптувати[6] з часів дистанційного навчання під час карантину.

2021 року з'явився перший у світі українськомовний додаток «Digital Inclusion»[7] з піктограмами для комунікації. Він допомагає в альтернативній і

додатковій комунікації, зокрема, з дітьми з аутизмом, розвиває мовлення та творче мислення.

Дітям з розладами аутистичного спектру, дітям з порушеннями мовлення, порушеннями зору та ін. можуть знадобитися комунікативні картки, наприклад, зі словами «так» і «ні», які дозволять учителям краще комунікувати з кожним учнем. Картки можуть бути кольоровими для дітей, які ще вчаться читати, або тактильними для дітей з порушеннями зору[8].

Інклюзія під час війни стикається з новими викликами, про які й не знають в багатьох країнах. Учителі навчають дітей, які через поранення мають особливі освітні потреби.

Саме цим проблемам присвятили засідання секторальної робочої групи «Освіта та наука» при МОН, що відбулося 14 квітня 2022 року.

Проблема №1: травми війни

Психіка людини захищається від страшної правди. Тож більшість із нас, коли чує, що діти поранені, уявляє собі рани, які врешті-решт загоюються. Утім, деякі залишають незворотні наслідки.

Лікарі займаються їхньою реабілітацією, а маленькі пацієнти та рідні звикають жити з цим, освітяни вчать дітей з особливими освітніми потребами, які виникли через війну. Адже до цих школярів потрібний зовсім новий підхід.

Проблема №2: поранені душі

Війна калічить не лише тіла, але й душі. Серед тих дітей, які не постраждали фізично, є такі прояви посттравматичного стресового розладу, що це — справа не лише психологів. Скажімо, так званий мутизм — дитина, яка раніше розмовляла, більше не здатна на це після психологічної травми, при тому що немає жодних тілесних перешкод до цього. Такий стан може тривати місяцями та роками, тож учителям доведеться працювати з учнями, які не розмовляють. Скажімо, до дітей з мутизмом не варто звертатися з прямими запитаннями, провокувати говорити, просити завершити речення, як це зазвичай роблять із дітьми з мовленнєвими вадами.

Постійне очікування поганого, роздратованість, напади агресії, надмірний переляк від раптових подразників, емоційна відстороненість, зниження інтересу до життя, психосоматичні прояви, апатія, хронічна втома, навіть ризик спроб самогубств та саморуйнівної поведінки. В учнів різко може погіршитися пам'ять, концентрація уваги, а впевненість у власних силах впасти настільки, що дитина не береться виконувати навіть звичні завдання.

Проблема №3: психологічний тягар для дітей з ООП

Кожна дитина з розладом аутистичного спектра страждає від змін у заведеному порядку дій, розкладі, перестановок меблів вдома чи у школі. Уявіть собі, що вона відчуває, якщо стає переселенцем! Небезпека довкола, незрозуміла для неї дорога, нова місцина, нові люди та кімнати. Втрачається базове відчуття безпеки. Це здатне шокувати дитину з аутизмом, призвести до емоційних зривів чи нападів агресії.

Діти з ООП нерідко втікали з батьками від бойових дій, збираючи речі похапцем, тож втрачали інвалідні візки, пристрої, книжки зі шрифтом Брайля, інші індивідуальні засоби навчання. Тож потрібні кошти, щоб придбати їх для роботи з вимушено переселеними дітьми з ООП[9].

Оскільки діти потребують більшого догляду викладачі мають мати підвищену кваліфікацію для цього, тому Освіторія створила онлайн-курс для навчання педагогів та шкільних психологів щодо «нової інклюзії».

Забезпечила вчителів методичними матеріалами, необхідним інструментарієм, чіткими алгоритмами реагування, якщо виникне потреба у кризовій підтримці[10].

Отже, дотримуючись рекомендацій щодо організації навчального процесу, використовуючи мобільний додаток для комунікації, а також пройшовши певні курси педагоги та батьки можуть підтримати дитину з особливими освітніми потребами та допомогти у навчанні під час війни.

Список використаної літератури

1. Прохоренко, Леся Іванівна. Освіта дітей з особливими потребамив умовах війни: проблеми та виклики. У: *ТЕЗИ доповідей учасників Всеукраїнського*

онлайн марафону до Дня науки [онлайн]. Київ, 16 травня 2022, с. 104. Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/730781/1/ГЕЗИ%20ДОПОВІДЕЙ.pdf#page=104>

2. Діти з порушенням зору в умовах війни. *Інститут спеціальної педагогіки НАПН України* [онлайн]. 17 березня 2022. Режим доступу: <https://ispukr.org.ua/?p=8699#.Y0-TaHZBxPb>

3. На підтримку педагогів, які навчають дітей з порушеннями слуху. *Інститут спеціальної педагогіки НАПН України* [онлайн]. 17 березня 2022. Режим доступу: <https://ispukr.org.ua/?p=8702#.Y0-VE3ZBxPb>

4. Допомога та підтримка дітям з порушеннями інтелектуального розвитку в умовах воєнного стану в країні! *Інститут спеціальної педагогіки НАПН України* [онлайн]. 19 березня 2022. Режим доступу: <https://ispukr.org.ua/?p=8705#.Y0-a3HZBxPb>

5. ОСВІТА.UA. Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2019 р. № 530 і від 15 вересня 2021 р. № 957. *Освіта.UA* [онлайн]. 26 квітня 2022. Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/86366/

6. ОСВІТА.UA. Для вчителів підготували поради щодо інклюзії на онлайн-уроках. *Освіта.UA* [онлайн]. 12 квітня 2022. Режим доступу: http://osvita.ua/school/inclusive_education/86262/

Біляк Іванна
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Гельжинська Т.Я
Національний університет «Львівська політехніка»

МЕТОДИКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ У ЗАКЛАДИ ОСВІТИ УКРАЇНИ ТА КІПРУ

На сучасному етапі розвитку освіти важливим напрямком досліджень та практичних зусиль є інклюзивна освіта, яка спрямована на забезпечення рівних можливостей та доступу до якісної освіти для всіх учнів, незалежно від їхніх індивідуальних відмінностей. Дві держави з різними системами освіти, Україна та Кіпр, доклали чимало зусиль для впровадження інклюзії.

Завдяки своїй багатій історії та різноманітним культурним впливам, Україна активно рухається вперед у розвитку інклюзивної освіти. Методи, що використовуються в українських закладах, відображають прагнення до того, щоб жоден учень не залишився поза увагою.

Спостерігається кілька ключових підходів. Україна має всеохоплюючу законодавчу базу, Пакет документів у Законі Верховної Ради України «Про освіту»[1] - Концепція спеціальної освіти дітей з порушеннями психофізичного розвитку, Концепція реабілітації дітей з обмеженими можливостями пересування[2], а також Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Плану впровадження інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах»[3] гарантує учням з ООП доступ до загальної середньої освіти за місцем проживання, надання та організацію психолого-педагогічної допомоги, повагу до їхніх потреб і здібностей, створення умов, необхідних для реалізації їхнього творчого потенціалу та розвитку здібностей. Закон «Про інклюзивну освіту» та положення Міністерства освіти і науки України «Про сучасні підходи до організації освітнього процесу учнів з особливими освітніми потребами»[4] встановили, що основоположним правом усіх учнів є право на безоплатну освіту в усіх типах шкіл.

Для цього учні можуть навчатися за індивідуальною освітньою програмою або використовувати дистанційне навчання.

Вони також мають право на психолого-педагогічну, корекційну та реабілітаційну допомогу[5]. Такий підхід гарантує, що учні отримують підтримку та необхідні знання для досягнення успіху в навчанні.

Одним із основних елементів є підготовка та підвищення кваліфікації вчителів. Вони проходять спеціалізовану підготовку, завдяки якій вони володіють методами викладання, що відповідають різноманітним потребам учнів.

Інклюзивна освіта в Україні наголошує на співпраці між вчителями, батьками та допоміжними службами для створення сприятливого навчального середовища. Такий спільний підхід гарантує, що ресурси та досвід, необхідні для підтримки учнів, будуть легкодоступними[6].

Середземноморська острівна держава Кіпр віддана інклюзивній освіті, і дослідження, проведене на Кіпрі[7], висвітлює конкретні шляхи сприяння успіху інклюзивної освіти на цьому острові.

Універсальний дизайн для навчання передбачає створення гнучких навчальних матеріалів і використання різних стратегій навчання для задоволення потреб учнів. Такий підхід робить освіту доступною для всіх учнів.

Професійний розвиток. Вчителі проходять безперервний професійне навчання, щоб покращити свою здатність адаптувати та диференціювати викладання. Ця підготовка дозволяє педагогам ефективно взаємодіяти з учнями з різними навчальними потребами.

Допоміжні технології. Вони інтегровані в навчальний процес для підтримки учнів з інвалідністю. Ці технології покращують комунікацію, доступ до інформації та участь у навчанні.

Раннє втручання. Виявлення та задоволення потреб учнів на ранній стадії гарантує, що вони отримають підтримку, необхідну для досягнення успіху в навчанні.

Україна і Кіпр докладають багато зусиль для просування інклюзивної освіти. Існують спільні стратегії, такі як підготовка вчителів, індивідуальні навчальні плани та дотримання законодавчої бази, яка захищає права учнів з інвалідністю.

Однак існують і відмінності. Україна приділяє велику увагу співпраці та партнерству для підтримки інклюзивної освіти та виховання почуття соціальної та колективної відповідальності.

Кіпр зосереджується на універсальному дизайні для навчання та інтеграції допоміжних технологій, підкреслюючи тверду прихильність до використання новітніх інструментів і підходів для підвищення доступності та інклюзії.

Отже, практики інклюзивної освіти в українських та кіпрських закладах ґрунтуються на спільному прагненні забезпечити якісну освіту для всіх, незалежно від індивідуальних відмінностей. Ці підходи еволюціонували з часом і продовжують адаптуватися до потреб учнів. Хоча обидві країни мають власні

стратегії, спільною метою є забезпечення того, щоб жоден учень не залишився позаду у своїх освітніх прагненнях. Уроки, винесені з досвіду обох країн, є цінним ресурсом для інших країн, які прагнуть впровадити інклюзивну освіту.

Список використаної літератури

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII : станом на 2 лип. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

2. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Освіта, охорона здоров'я та соціальне забезпечення дітей з порушеннями психофізичного розвитку: проблеми та шляхи їх вирішення» : Постанова Верхов. Ради України від 13.01.2015 р. № 96-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/96-19#Text>

3. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах : Постанова Каб. Міністрів України від 15.08.2011 р. № 872 : станом на 1 січ. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-п#Text>

4. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами : Постанова Каб. Міністрів України від 21.07.2021 р. № 765. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/765-2021-п#Text>

5. Bocharova O. Inclusive education in Ukraine: Current status and problems in development. *Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce*. 2020. Vol. 15, no. 3(57). P. 81–93. URL: <https://doi.org/10.35765/eetp.2020.1557.06>

6. Development of inclusive education in Ukraine in the context of world trends/ H. V. Bilavych et al. *Wiadomości Lekarskie*. 2022. Vol. 75, no. 4. P. 891–899. URL: <https://doi.org/10.36740/wlek202204125>

7. Constantia C., Christos P. Action research: The key to inclusive education in Cyprus. *Journal of Pedagogy*. 2019. Vol. 10, no. 2. P. 37–64. URL: <https://doi.org/10.2478/jped-2019-0006>

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ У ЗВО

Творчість є одним з найзагадковіших явищ у житті кожної людини та суспільства загалом. Саме творчий підхід до своєї справи може дозволити педагогу по-справжньому якісно виконувати роботу і формувати таку особистість, яка буде отримувати задоволення від процесу навчання [2].

Теперішнє українське суспільство ставить завдання виховати «нове покоління» людей, які будуть відмовлятися від застарілих стандартів і стереотипів, вміти творчо мислити, приймати самостійні рішення та відповідально їх виконувати, активно брати участь у суспільному житті та вирішувати складні проблеми сучасності. Володіння лише спеціальними професійними знаннями вже недостатньо для того, щоб бути конкурентоспроможним спеціалістом.

Особистість людини розвивається протягом всього життя, і значну роль у цьому процесі відіграє час навчання у закладі вищої освіти. Саме тоді закладаються основи тих професійних якостей в студента, з якими він потрапляє в нове середовище діяльності, де здійснюватиметься його подальший розвиток як особистості.

Через це питання особистісного розвитку студентів в умовах професійної діяльності завжди має бути в центрі уваги ЗВО. Для цього система навчально-виховного процесу повинна будуватися на узгодженості розвитку вихованця як особистості і як фахівця. Значущим завданням професійної підготовки професійних кадрів є розвиток творчого потенціалу студентів. Для того, щоб сучасні випускники відповідали всім запитам суспільства, ЗВО слід змістити фокус навчального процесу з накопичення готових умінь, навичок і знань на формування володіючої особистості.

Не слід сподіватись, що після закінчення вищого педагогічного навчального закладу педагог стане справжнім творцем і майстром своєї справи в практичній діяльності. Студенти повинні набути професіоналізму саме під час навчання. Щодня необхідно наполегливо працювати над розвитком власних здібностей до педагогічної діяльності, формуванням професійної позиції, розвитком уміння спілкуватися з людьми та в процесі органічної взаємодії вирішувати навчальні та освітні завдання. Тому концепція навчання в педагогічному закладі – це не лише набуття знань, а й розвиток творчих здібностей, формування професійних умінь і знань, які сприятимуть самореалізації особистості майбутнього вчителя [1].

Творча особистість бачить результати, які становлять принципову новизну, а нетворча – лише результати, які стосуються досягнення мети (доцільні результати). Творчий, інтелектуальний потенціал людей є рушієм прогресу суспільства [3].

Отже, у результаті ми бачимо, що розвиток особистості стає центром освіти, а освіта, як культурний інститут, впливає на розвиток особистості, стає засобом розвитку її творчого потенціалу. Тому головним завданням вищої професійної освіти зараз – це підготовка компетентного, висококваліфікованого випускника, здатного не лише застосовувати знання, навички та уміння, а й також приймати нестандартні та оригінальні рішення в ситуаціях, які трапляються у професійній діяльності. Задіяння творчими педагогами нетипових прийомів, методів та форм роботи знатно підвищує результативність базових освітніх програм, а також сприяє розвитку креативності студентів – майбутніх вчителів.

Список використаної літератури

1. І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос, О.Г. Мирошник, В.А. Семиченко, Н.М. Тарасевич Педагогічна майстерність // Київ – 2008 – [Електронний ресурс] https://www.pedagogic-master.com.ua/public/PM_Zyazyun.pdf;
2. Світлана Сисоєва Основи педагогічної творчості // Київ – 2006 – [Електронний ресурс] <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/7585/1/%D0%A1%D0%B8%D1%81%D0%BE%D>

[1%94%D0%B2%D0%B0%20%D0%9F%D0%B5%D0%B4%20%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%87.PDF;](http://oldconf.neasmo.org.ua/node/745)

3. Тетяна Бикова Розвиток творчості студента – запорука його успішної професійної діяльності в майбутньому – Режим доступу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/745>.

4. ОСВІТА.UA. Інклюзія під час війни: як підтримати дітей з особливими потребами? *Освіта.UA* [онлайн]. 1 серпня 2022. Режим доступу: <https://osvita.ua/school/method/87002/>

5. НОВА, Освіта. Спричинена війною інклюзія – головні проблеми і можливі рішення. *Альтернативна освіта в Україні* [онлайн]. 22 травня 2022. Режим доступу: <https://osvitanova.com.ua/posts/5478-sprychynena-viinoiu-inkliuziia-holovni-problemy-i-mozhlyvi-rishennia>

6. Розумію: Курс з психологічно-емоційної підтримки для вчителів та шкільних психологів. *@osvitoria.university* [онлайн]. Режим доступу: <https://osvitoria.university/rozumiju/>

Гавричков Олександр
КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради
Науковий керівник Безена Іван
к.філос.н, доцент
havrichkov@gmail.com

СУЧАСНІ КОНТЕКСТИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ПІДГОТОВКИ ПРОФЕСІЙНО МОБІЛЬНИХ ФАХІВЦІВ В ГАЛУЗІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

В загальному контексті європейської інтеграції Україна взяла орієнтацію на фундаментальні цінності української та загальноосвітньої культури і розвиток особистості в окреслених векторах. Всі процеси об'єднання Європи в науковому і освітньому просторі відбуваються на основах Болонської декларації,

супроводжуються створенням спільного освітньо-наукового середовища та розробкою єдиних стандартів й критеріїв ефективності у цих сферах.

Україна переходить від усталеної адаптивної моделі вищої освіти, яка була притаманна індустріальному та постіндустріальному суспільствам, до нової сучасної моделі змісту і якості вищої освіти які стали характерними актуальними ознаками для інформаційного суспільства, суспільства знань. Дослідники проблеми відмічають, що мета нової моделі – підготувати фахівців з вищою освітою, які оволоділи фундаментальні наукові знання, розвили навички та уміння, сформувати особистість, яка буде здатною сприймати нові ідеї, матиме особливу чутливість до новацій, спроможною оволодіти надсучасними інноваційними технологіями, вміннями проектувати, моделювати власну діяльність та досягати ефективних результатів у професійній діяльності. Освіта завжди була і тепер залишається найважливішим соціальним інститутом суспільства, який стратегічно забезпечує його глибинні якісні перетворення та окреслює загальну мобільність до цих змін.

Мета нашого дослідження полягає осмисленні процесів мобільності майбутнього менеджера і педагога щодо формування професійної й мобільної траєкторії самореалізації в житті.

Теоретичне підґрунтя вивчення феномену професійної мобільності заклали: П. Блау, Р. Бенедікс, Е. Дюркгейм, С. Ліпсед, ін. Філософський аспект професійної мобільності осмислювали зарубіжні та національні дослідники: К. Попер, К. Роджерс, І.Фролов, А. Алексюка, В. Андрущенко, І. Беха, В. Бондаря, Л. Зимневої, О. Долженко, В. Ляудиса, М. Розова, В. Розіна, ін. Психологічні контенти явищ мобільності розкрили: А.Маркова, В. Семиченко, В. Тихонович, ін. Проблему формування мобільності менеджера і педагога вивчали Л. Горюнова, Б. Ігошев, О. Нікітіна, Л.Амірової, Н. Брижак, Н. Заєць, М. Пазюкової, І. Тупікіної, ін.

Сучасна дійсність і професійна діяльність вимагає від людини всебічної здатності до мобільності як способу прийняття виклику від швидкозмінюваної реальності, орієнтації на автономію і незалежність, ключове спирання на власні

сили, розвитку індивідуальної гнучкості поведінки. Аксиоматичним в окресленому контексті є те, що мобільність керівника або педагога закладу освіти сприяє удосконаленню його професійної діяльності та ефективності процесів.

В сучасних наукових і освітніх процесах мобільність доцільно розглядати як підґрунтя ефективного реагування керівника на зовнішні та внутрішні виклики. Мобільність є одним із ключових показників професійної зрілості керівника або педагога, його особистісною характеристикою, що засвідчує внутрішню готовність до інновацій та якісних змін в науковому, освітньому та управлінському аспектах.

У Рекомендаціях Другого Міжнародного Конгресу ЮНЕСКО з технічної і професійної освіти «Освіта і підготовка протягом усього життя: шлях у майбутнє» (1999) акцентується значна увага на важливості досягнення нового рівня партнерства між вищою освітою і світом реальної праці, що всебічно враховує потреби в загальнолюдських цінностях і стандартах для зміцнення зв'язку між секторами вищої освіти, промисловості та іншими економічними секторами галузями виробництва, забезпечення розвитку загальних умінь, робітничої (трудової) етики, технологічних і підприємницьких умінь, почуття громадянської відповідальності [1].

Структурна перебудова ринкової економіки країни, прискорені темпи впровадження сучасних технологій у виробництво та інші чинники зумовили появу професійно-трудового середовища, яке потребує нові якості від людини впродовж професійної діяльності, в окремих випадках може потребувати неодноразової зміни не лише місця роботи, а й професії. Тобто сучасному працівнику притаманною рисою має стати така якість як професійна мобільність. Тому в умовах сучасного високорозвиненого ринку праці постає об'єктивна потреба у всебічному формуванні в людині внутрішньої готовності до можливого вибору нової професії та мобільного перелаштування для нових умов праці [2].

В окресленому контексті, цінність «професійної мобільності», як особистісної якості має не знижуватися, а має перейти в інші форми професійної діяльності. Дослідження показують, що традиційно визначення професійної

мобільності включає в себе здатність працівника вільно змінювати професію, місце роботи та вид діяльності. Проте, сучасне суспільне життя внесло свої змістові корективи в це поняття.

В індустріальному суспільстві професійна мобільність вже розглядалася як модель вертикального просування в рамках конкретного сегменту професії, орієнтоване на підвищення кваліфікаційного рівня працівника. Тепер постіндустріальне суспільство вже розглядає професійну мобільність більш широко – і як вертикальне просування в професії зі зміною виробничого статусу, і як горизонтальну професійну мобільність, тобто зміну місця роботи, професійну приналежність, отримання нових професійних знань для нової роботи [3].

Мобільність є предметом вивченням в різних галузях сучасної науки: соціології, економіки, психології, педагогіки, державного управління, менеджменту та ін.. Вона займає особливе місце в різних сферах життєдіяльності людини та її мобільності: соціальній, кар'єрній, трудовій, професійній, академічній, культурній, соціокультурній тощо. Мобільність (лат. *mobilis* – рухливий) – рухливість, здатність швидко виконувати певні завдання [4].

У сфері економіки, конкурентоспроможний фахівець функціонально призначений забезпечити організацію, працює, зорієнтований на зростання прибутку; для соціальної сфери, важливим є питання нарощування найбільш оптимальної професійної реалізації кожного члена суспільства; у педагогічній діяльності одним із завдань, що покладається на заклади освіти, є формування майбутніми фахівцями конкурентоспроможності; у державному управлінні, ефективні процеси управлінської діяльності і позитивні зміни у якості життя громади. Важливою для всіх сфер діяльності суспільства є проблема конкурентоспроможного працівника, який визначається високим рівнем готовності до професійної діяльності, активністю особистої життєвої позиції, знання інноваційних технологій. Саме конкурентоспроможний менеджер і педагог постають як ключовими фігурами в науковій, педагогічній та управлінській діяльності, які чітко впевнені у значимості своєї професії, здатні виховати

конкурентоспроможного здобувача освіти, спрямовуючи його особистим прикладом до постійного самовдосконалення та активного трансформаційного процесу.

Сьогодні дієвість здобувача освіти – це здатність використовувати набуті знання, уміння практичних ситуаціях. Тому постає нагальна потреба трансформації існуючої в Україні системи вищої освіти до європейських вимог, упровадженні нових підходів та технологій навчально-виховного процесу та розвитку професійних компетентностей і практичних навичок діяльності за фахом. Та, кредитна система вже робить прозорими процеси освіти, але головне існують проблеми у порівнянні навчальних програм, що дозволяло б студентам «підвищувати академічну мобільність», змінювати університети, країни навчання.

Значно актуалізується питання моделювання в широкому сенсі – це особливий навчально-пізнавальний процес, метод який поєднує як теоретичне так і практичне опосередковане пізнання. Педагогічне моделювання полягає у дослідженні та відтворенні у дещо простішому вигляді структури багатofакторного явища через «штучно створений зразок, спеціальну знаково – символічну форму безпосереднє вивчення якої дає нові знання про об'єкт дослідження» [4]. Науково-обґрунтована модель певного освітнього або виробничого процесу покликана відтворювати не лише його статику, а й динаміку, дозволяє прогнозувати його зміст розвитку та майбутній позитивний або ефективний результат діяльності.

До основних функцій моделювання за звичай відносять: *дескриптивну* (за рахунок абстрагування моделі дозволяє достатньо просто пояснити досліджувані явища та процеси); *прогностичну* (дає можливість передбачати майбутні явища та стани моделюючих систем та дає відповідь на запитання «що буде»); *нормативну* (полягає у отриманні відповіді на запитання «як має бути?», з точки зору суб'єкта, інтереси та переваги якого відображені у заданих критеріях) [4]. Результати навчання, як правило, формуються у вигляді компетентностей та компетенцій – знань та умінь, що характеризують здатність здобувача освіти розуміти,

відображати, пізнавати і виконувати те, що вимагається освітньо-кваліфікаційною характеристикою фахівця після закінчення навчання. Перевагами в професійній педагогічній діяльності стають використання компетенцій у наступних життєвих випадках: створення навчальних дисциплін (модулів); оцінювання якості та розроблення стандартів навчальних програм; поліпшення зрозумілості цілей навчання для студентів; забезпечення прозорості програм як на національному, так і на міжнародному рівнях; спрощення накопичення та перезарахування кредитів. Індивідуальні компетенції разом із критеріями оцінювання, визначають ефективні вимоги для присвоєння (зарахування) кредиту [4].

Необхідно зазначити, що саме моделювання постає одним із наукових методів дослідження об'єктів і процесів побудови їхніх моделей, які зберігають основні особливості об'єкта наукового дослідження. Метод моделювання ґрунтується на принципі аналогії. Модель вищої освіти як державно-відомчі організації, які забезпечують задоволення освітніх потреб громадян. В такому випадку система освіти розглядається структурами державної влади як самостійний напрям в ряді інших галузей господарювання. На наше переконання, базується вона за відомчим принципом, з жорстким централізованим визначенням цілей змісту й якості вищої освіти, номенклатури закладів освіти і програмних навчальних дисциплін в залежності від типу освітньої системи. Пріоритетними напрямками інноваційної освітньої моделі у закладі вищої освіти є використання технологій ситуативного і професійного моделювання, творчих ігор за професійним напрямком, проектного навчання, імітаційного та комп'ютерного моделювання, технологій кейс – методу тощо.

Професійна мобільність керівника, педагога та здобувача освіти визначає необхідний рівень його кваліфікаційних знань, який відповідає потребам інноваційного розвитку системи вищої освіти.

Цілісність людини і її освітньо-професійної діяльності проявляється, передусім, у її здатності усвідомлювати, максимально виявляти і перетворювати власні потенційні можливості у різних формах життєвої і професійної діяльності.

Таким чином, управлінська діяльність, педагогічна освіта та діяльність здобувачів освіти функціонує і розвивається як єдність загального освітньо-професійного процесу та особливого, де інтегральними чинниками є: зумовленість діяльності з урахуванням історичного, політичного, соціально-економічного контекстів; збереження і розвиток національних традицій і звичаїв фахової підготовки здобувачів освіти, педагогів, управлінців; вплив сучасних концептуальних ідей щодо особливостей сучасного суспільного простору (інтеграція, професіоналізація, універсалізація, диверсифікація).

Список використаної літератури

1. Матеріали Второго Міжнародного конгреса ЮНЕСКО по технічному и професіональному образованию «Образование и подготовка на протяжении всей жизни: мост в будущее», г. Сеул, Республика Корея, 26–30 апреля 1999 г. Астана, 1999. С. 79–82.

2. Моделювання професійної підготовки фахівців в умовах євроінтеграційних процесів. Монографія /За ред. С. С. Вітвицької, доктора педагогічних наук, професора. Житомир: Вид. О.О. Євенок, 2019. 304 с.

3. Сушенцева Л. Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: теорія і практика : монографія / Лілія Леонідівна Сушенцева ; за ред. Н. Г. Ничкало ; Інститут професійнотехнічної освіти НАПН України. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2011. 439 с.

4. Модернізація управління в контексті вимог Закону України «Про освіту» : матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції; [за заг. ред. проф. Р. Черновол-Ткаченко, проф. О. Мармази, доц. О. Гречаник]. Ч. 1. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. 425 с.

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Сьогодні, коли європейський освітній ландшафт перетворюється під впливом глобалізації та технологічних інновацій, цифрові технології відіграють ключову роль у формуванні нового покоління професійно мобільних фахівців.

Євроінтеграційні процеси, такі як Болонський процес, сприяли стандартизації вищої освіти в Європі, що підвищило мобільність студентів та викладачів. Це забезпечило більшу доступність обмінних програм та сприяло крос-культурному обміну. Однак, з появою цифрових технологій, межі євроінтеграції розширилися, охоплюючи не лише фізичний обмін, але й віртуальну мобільність. Онлайн-платформи, дистанційне навчання та цифрові інструменти забезпечують студентам можливість для навчання та професійного розвитку незалежно від їхнього географічного розташування.

Таким чином, розгляд ролі цифрових технологій в освітньому процесі стає ключовим для розуміння сучасних тенденцій у професійній мобільності студентів. Цифровізація освіти не лише відкриває нові можливості для навчання та розвитку, але й ставить перед освітніми установами та студентами нові виклики, які потребують всебічного аналізу та стратегічного підходу.

Цифрові технології відіграють вирішальну роль у розширенні професійної мобільності студентів, особливо в контексті євроінтеграції. Ці технології не тільки полегшують доступ до ресурсів та знань, але й сприяють міжкультурному обміну та професійному розвитку студентів.

Одним з найбільш важливих аспектів цифрових технологій є онлайн-платформи для навчання. Вони забезпечують студентам можливість доступу до курсів світового класу, розроблених провідними університетами та освітніми

організаціями. Платформи, такі як Coursera, EdX та Khan Academy, пропонують широкий спектр курсів, що охоплюють різноманітні дисципліни та спеціалізації. Це дозволяє студентам набувати знань та навичок, які важливі в міжнародному освітньому та професійному контексті.

Соціальні мережі також відіграють ключову роль у професійній мобільності студентів. Платформи, як-от LinkedIn, забезпечують студентам можливості для мережевого зв'язку, професійного розвитку та пошуку роботи. Ці мережі дозволяють студентам підтримувати контакти з професіоналами та експертами у своїх областях, отримувати цінні поради, а також ділитися ідеями та досвідом.

Мобільні додатки для мовного обміну, такі як Duolingo, Babbel та Tandem, відкривають шлях до підвищення мовних компетенцій, що є критично важливим для міжнародної мобільності. Вони не тільки допомагають вивчати нові мови, але й сприяють розумінню культурних особливостей різних країн, що є невід'ємною частиною глобалізованого освітнього досвіду.

Використання цих технологій у європейських освітніх програмах демонструє їхню ефективність. Програми, такі як Erasmus+, активно інтегрують цифрові ресурси для підтримки студентської мобільності. Це включає в себе використання електронних платформ для управління обмінними програмами, дистанційне навчання для підтримки студентів за кордоном та використання мобільних додатків для спрощення комунікації між студентами та викладачами.

Таким чином, цифрові технології відіграють критичну роль у формуванні професійної мобільності студентів, особливо у контексті євроінтеграції. Вони не тільки розширюють горизонти доступного навчання, але й сприяють формуванню глобально конкурентоспроможних професіоналів, здатних адаптуватися до швидко змінюваного світу.

Цифрові технології змінюють парадигму доступності освіти, відіграючи ключову роль у подоланні географічних та соціально-економічних бар'єрів. Вони забезпечують студентам з усіх куточків світу можливість доступу до якісної освіти, незалежно від їхнього місця проживання чи фінансових можливостей.

Важливим аспектом цифровізації є відкритий доступ до освітніх ресурсів через інтернет. Онлайн-курси, вебінари, відеолекції та інтерактивні платформи дозволяють студентам з будь-якої точки світу навчатися в провідних університетах та інститутах. Це сприяє рівному доступу до освіти, особливо для студентів з віддалених або менш розвинених регіонів, які можуть не мати фінансових засобів або можливості для фізичного переїзду.

Цифрові технології також відіграють вирішальну роль у забезпеченні інклюзивної освіти. Вони допомагають адаптувати освітній процес до потреб студентів з особливими потребами, надаючи їм можливість навчатися у комфортному для них середовищі. Наприклад, програми читання екрану, аудіокниги та інші цифрові засоби допомагають людям з вадами зору. Адаптивні технології та персоналізовані навчальні підходи використовуються для підтримки студентів з різними стилями навчання та освітніми потребами.

Освіта, заснована на цифрових технологіях, сприяє створенню більш гнучких та доступних навчальних програм. Це дозволяє студентам керувати своїм навчанням, адаптуючи його до своїх індивідуальних потреб, обставин та інтересів. Такий підхід не тільки сприяє залученню більшої кількості студентів до освіти, але й підвищує їх мотивацію та задоволеність навчальним процесом.

У цілому, цифрові технології відкривають нові можливості для доступу до освіти, забезпечуючи інклюзивність та рівність. Вони знімають багато обмежень, які традиційно ускладнювали доступ до освіти, та сприяють формуванню глобальної, інтегрованої та адаптивної освітньої екосистеми.

Цифрові технології відіграють вирішальну роль у підготовці студентів до викликів міжнародного ринку праці, особливо в контексті євроінтеграції. Вони не лише розширюють доступ до інформації та ресурсів, але й сприяють розвитку критично важливих навичок, таких як критичне мислення, креативність та адаптивність.

Одним із основних способів, за допомогою яких цифрові технології допомагають студентам розвивати ці навички, є використання інтерактивних навчальних платформ та ресурсів. Ці платформи пропонують студентам не тільки

теоретичні знання, але й практичні завдання, симуляції, та інтерактивні вправи, які стимулюють критичне мислення та проблемно-орієнтоване навчання. Це дозволяє студентам аналізувати складні задачі, шукати нестандартні рішення та розвивати навички прийняття обґрунтованих рішень.

Цифрове навчання також сприяє розвитку креативності. Завдяки доступу до різноманітних онлайн-ресурсів, студенти можуть досліджувати нові ідеї та підходи, використовувати цифрові інструменти для створення унікальних проєктів та експериментувати з різними формами творчості. Наприклад, використання програм для графічного дизайну, цифрового відео або аудіо обробки дозволяє студентам розвивати свої творчі здібності та вчитися виражати свої ідеї у цифровому форматі.

Адаптивність - ще одна ключова навичка, яку цифрове навчання допомагає розвивати. У світі, де технології та ринкові умови змінюються дуже швидко, здатність швидко адаптуватися до нових обставин та технологій є надзвичайно важливою. Цифрове освітнє середовище, яке постійно еволюціонує, змушує студентів постійно навчатися, освоювати нові інструменти та методи, та бути готовими до змін.

Таким чином, цифрові технології грають ключову роль у формуванні навичок майбутнього, які необхідні для успішної кар'єри на міжнародному ринку праці. Вони не тільки забезпечують студентів актуальними знаннями, але й розвивають їхні критичне мислення, креативність та адаптивність - навички, які є важливими в будь-якій професійній сфері.

Цифрові технології в освіті відкривають безліч можливостей, але також стикаються з рядом викликів та обмежень. Однією з основних проблем є питання конфіденційності та безпеки даних. У процесі навчання використовується велика кількість особистої інформації студентів, яка потенційно може бути вразливою до кібератак або неправомірного використання. Важливим завданням є розробка та впровадження ефективних механізмів захисту даних та приватності користувачів.

Іншим важливим викликом є нерівномірний доступ до цифрових технологій. Незважаючи на широку доступність інтернету та цифрових пристроїв, існують

значні розриви між різними регіонами та соціально-економічними групами. Це створює нерівність у можливостях навчання та професійного розвитку для студентів, що обмежує їх потенціал до професійної мобільності.

У майбутньому роль цифрових технологій в освіті, особливо в контексті євроінтеграції, буде продовжувати зростати. Очікується, що технологічні інновації зроблять освіту ще більш інтерактивною, персоналізованою та доступною. Адаптація до постійно змінюючихся технологій, удосконалення методів цифрового навчання та забезпечення безпеки даних будуть ключовими аспектами в цьому процесі. Одночасно, зусилля будуть спрямовані на зменшення цифрового розриву, забезпечуючи рівний доступ до якісної освіти для всіх студентів. Таким чином, цифрові технології продовжать сприяти професійній мобільності студентів, допомагаючи їм набувати знань та навичок, необхідних для успішної кар'єри в глобалізованому світі.

Список використаної літератури

1. Ієвлев О.М. Професійно-педагогічна мобільність викладача: навч. посібн. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2020. 136 с.
2. Колодій І.С. Державна освітня політика: навч. посібн. / Ігор Колодій. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2021. – 332 с.
3. Інформаційні технології і засоби навчання [Текст] / [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.hnpu.edu.ua>. – 2018. – Том 65, № 3. – Назва з екрана.
4. Роль цифрових технологій у сучасній системі вищої освіти [Текст] / [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.researchgate.net>.
5. Професійна підготовка засобами цифрових технологій студентів закладів вищої освіти [Текст] / [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua>.
6. Використання цифрових технологій в професійній підготовці майбутніх педагогів професійного навчання [Текст] / [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.researchgate.net>.

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Науково-дослідна робота студентів визначається навчальними планами та має на меті сприяти глибшому засвоєнню теоретичних знань, отриманих студентами під час вивчення навчальних дисциплін; розвинути високу вимогливість до себе, акуратність, точність у роботі.

Прискорення науково-технічного прогресу та переведення економіки України на ринкові засади розвитку висувають певні вимоги до підготовки спеціалістів для народного господарства та його галузей.

У зв'язку із складністю вирішуваних сьогодні питань все більшої актуальності набуває здатність працівника творчо підходити до практичних питань; вміння використати в своїй роботі все нове, що з'являється в науці та практиці; постійно удосконалювати свою кваліфікацію; швидко адаптуватись до умов виробництва; застосовувати наукові методи в організації професійної роботи, а також використовувати сучасну комп'ютерну техніку, новітні технології і моделі. Всі ці якості необхідно виховувати у закладі вищої освіти через активну участь студентів у виконанні науково-дослідних робіт.

Науково-дослідна робота студентів – один із важливих засобів підвищення якості підготовки та виховання спеціалістів з вищою освітою, які здатні творчо використовувати в практичній діяльності новітні досягнення науково-технічного прогресу.

Сучасне поняття науково-дослідної роботи студентів включає в себе два взаємопов'язаних елементи:

а) ознайомлення студентів з елементами дослідної праці, привиття їм навичок цієї праці;

б) власне наукові дослідження, які здійснюються студентами під керівництвом професорсько-викладацького складу вузів.

Науково-дослідна робота студентів являє собою комплекс форм та методів формування у майбутніх спеціалістів творчого мислення, засвоєння теоретичних знань, набуття навичок дослідника. Лише у «живій» науково-дослідній роботі можна оволодіти методами та технікою дослідження, розвинути в собі почуття нового, привчитись до самоосвіти.

Науково-технічна творчість дозволяє студентам бачити прикладне значення науково-дослідної роботи та взаємозв'язок дисциплін, що підвищують рівень її успішності, творчу та наукову активність. Водночас, розвиток наукових досліджень у ЗВО безпосередньо впливає на якість освітнього процесу: вони змінюють вимоги до рівня знань студентів, структуру процесу навчання, підвищують ступінь підготовленості майбутніх спеціалістів, їхній практичний творчий світогляд.

Існує дві точки зору щодо залучення студентів до науки. Одна з них полягає в тому, що до науки слід залучати особливо здібних студентів, які мають відповідні нахили, не витрачаючи непродуктивно сили і час вчених. Друга точка зору: до науки слід залучати всіх студентів, тому що сучасна наука потребує великої кількості технічних і допоміжних працівників. Крім того, навички наукового дослідження стануть у нагоді майбутньому спеціалісту в якій би галузі він не працював. Істина лежить десь посередині між цими точками зору, оскільки для того, щоб виявити здібних студентів, треба попередньо залучити всіх студентів до наукових досліджень.

Науково-дослідна робота студентів – складова професійної підготовки, що передбачає навчання студентів методології і методики дослідження, а також систематичну участь у дослідницькій діяльності, озброєння технологіями і вміннями творчого підходу до дослідження певних наукових проблем.

Науково-дослідна робота полягає в пошуковій діяльності, що виражається насамперед у самостійному творчому дослідженні. Така діяльність спрямована на

пояснення явищ і процесів, установлення їх зв'язків і відношень, теоретичне й експериментальне обґрунтування фактів, виявлення закономірностей за допомогою наукових методів пізнання. Унаслідок пошукової діяльності суб'єктивний характер «відкриттів» студентів може набувати певної об'єктивної значущості та новизни.

Взаємопов'язаними елементами науково-дослідної роботи студентів є:

- навчання студентів елементів дослідницької діяльності, організації та методики наукової творчості;
- наукові дослідження, що здійснюються студентами під керівництвом професорів і викладачів.

Головне завдання, яке стоїть перед суспільством у сфері наукового життя, полягає в тому, щоб створити умови для найповнішого освоєння студентською молоддю багатогранного потенціалу як української так і світової науки. Насамперед необхідно виховати грамотного студента-слухача, читача, сформувати його світогляд. Враховуючи багатогранність наукової діяльності у вищих навчальних закладах, ми дотримувались думки про те, що саме науково-дослідна робота студентів формує їхню світоглядну свідомість.

У Конституції України та Законі України «Про вищу освіту» поставлені завдання щодо створення такої науково-дослідницької програми, яка б сприяла реалізації творчих здібностей молодшої людини, закладених у ній природою.

Дослідна діяльність передбачає високу здатність студентів до творчого науково-технічного мислення. Ця здатність знаходить відображення в тому, щоб спираючись на сучасний рівень знань з природничих та суспільних наук, набувати нові наукові знання та впроваджувати їх в практику з високою ефективністю для народного господарства загалом.

Основною передумовою творчого мислення студентів є обсяг та глибина їх наукових знань, ерудиція, володіння сучасними засобами і методами науково-технічного пізнання. Без ґрунтовних знань, їх постійного поповнення та оновлення науково-творче мислення розвиватися не може. Науково-творче мислення включає аналітичне та синтетичне мислення в якості рівнозначних факторів.

Важливим елементом науково-технічного мислення є здатність до прогнозного мислення та творчої фантазії.

Розвиток та використання творчого потенціалу студентів для підвищення ефективності різних аспектів господарської діяльності ставить перед науково-дослідною роботою студентів певні завдання, головні з яких такі:

- вивчення методології дослідження та використання її для поглибленого та творчого засвоєння навчального матеріалу, а також в майбутній практичній діяльності;

- ознайомлення студентів з основними напрямками науково-технічного прогресу в країні, впровадження його досягнень в практику;

- ознайомлення студентів з методами планування і організацією науково-дослідної роботи;

- вивчення методики та засобів самостійного вирішення наукових проблем по обраній спеціальності;

- набуття творчих трудових навичок у використанні наукових методів при вирішенні виробничих завдань. Наукова діяльність – це інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань.

Список використаної літератури

1. Ігор Колодій. Управління освітнім процесом у закладі вищої освіти: навчальний посібник / Ігор Колодій. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. – 336 с.

2. Козловський Ю.М. Педагогіка : навчальний посібник / Ю.М. Козловський, Л.В. Дольнікова. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 232 с.

3. https://allreferat.com.ua/uk/pedagogika_metoduka_vukladanny/referat/5063

4. <http://politics.llib.org.ua/pages-4556.html>

5. https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%D0%B5%D0%BD%D0%BF%20%D1%80%D1%83%D0%B4%D1%8C/page23.html

СУТНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНИМИ СИСТЕМАМИ

Сучасна теорія і практика управління освітніми системами все більше базуються на загальних функціях управління, що становлять зміст управління як процесу цілеспрямованої діяльності. Це функції координації, планування, організації, мотивації, контролю. Разом з тим педагогічне управління має свою специфіку і властиві тільки йому закономірності. У першу чергу ця специфіка виражається у своєрідності предмета, продукту, знаряддя і результату праці суб'єкта управлінської діяльності:

- предметом праці є діяльність керованого суб'єкта;
- продуктом праці є інформація;
- знаряддям праці є слово, мова, мова;
- результатом праці є ступінь навченості, вихованості та розвитку об'єкта (другого суб'єкта педагогічного управління, тобто вихованців).

Теорія управління як комплексна наука узагальнює форми, методи і прийоми управління в різних системах: соціальних, біологічних, технічних. Управління освітою можна розглядати як процес регулювання відносин між людьми, з одного боку, отримувати освіту і таким чином задовольняють свої освітні потреби, а з іншого боку, професійно організують цілеспрямований освітній процес в рамках різних освітніх систем.

Механізм управління освітніми системами являє собою сукупність пізнаних закономірностей і принципів, а також застосовуваних на їх основі форм і методів взаємодії об'єкта і суб'єкта управління в конкретних умовах. Закономірності висловлюють істотні зв'язки і відносини між суб'єктом і об'єктом управління, принципи з цих відносин встановлюють основні правила взаємодії суб'єкта та об'єкта, а методи і форми управління виступають як конкретні засоби організації взаємного впливу суб'єкта та об'єкта в процесі управлінської діяльності.

Дослідники проблем управління освітніми системами до закономірностей відносять:

- залежність ефективності функціонування системи управління від рівня функціональної та організаційної структур;
- зв'язок між змістом і методами управління навчально-виховною роботою, змістом і методами організації педагогічного процесу в школі;
- компетентність і готовність керівників до управлінської діяльності; оперативність, безперервність і ритмічність діяльності;

Принципи управління визначають вимоги до змісту, структури, організації цього процесу. Вони складають ідейну основу теорії та практики управління і використовуються як фундаментальні аксіоми.

Розглянемо управління навчальним закладом як освітньою системою, що реалізує загальноосвітні програми, тобто управління школою. Воно відбувається двома шляхами: ззовні і зсередини. Управління школою ззовні здійснюється муніципальним органом управління освітою.

Мета такого управління - сприяти задоволенню освітніх потреб населення, що проживає у безпосередній близькості від школи, створення умов для виникнення, розвитку та вдосконалення школи як освітньої системи шляхом надання допомоги у формулюванні цілей загальноосвітнього закладу, забезпеченні керівними і педагогічними кадрами, в матеріально-технічне та навчально-методичні забезпеченні, організації методичної роботи на муніципальному рівні та ін. В даному випадку освітня установа виступає як підсистема по відношенню до муніципальної системи освіти.

Зміст управління навчальним закладом зсередини внутрішньо - шкільного управління – складає регулювання відносин між безпосередніми учасниками освітнього процесу, членами загальношкільного колективу шляхом організації взаємодії між керуючою і керованою підсистемами освітнього закладу, керівниками і підлеглими, педагогами та учнями.

До загальних принципів організації педагогічної праці належать:

– науковість. Принцип, реалізований з опорою на апробовані результати наукових досліджень, представлених у формі рекомендацій, теорій, концепцій та ін. Крім того, необхідно, щоб зміст управлінської діяльності відповідало рівню сучасної теорії управління і ґрунтувалося на розкритті найважливіших закономірностей і принципів процесу управління освітніми системами;

– системність і цілісність. Даний принцип в управлінні виключає перевагу якійсь із управлінських функцій, що реалізуються у взаємодії керівника навчального закладу з педагогічним колективом і відповідають таким вимогам, як послідовність, логічність, рівнозначність всіх функцій;

– раціональне поєднання прав, обов'язків і відповідальності. Реалізація даного принципу в управлінні досягається шляхом продуманого визначення сфер підпорядкованості, ретельної розробки посадових інструкцій, де чітко визначено коло прав та обов'язків кожного члена колективу навчального закладу і межі його відповідальності за невиконання або несвоєчасне виконання своїх функціональних обов'язків;

– об'єктивність і повнота інформації в управлінні педагогічними системами.

Об'єктивність означає незалежність змісту управлінської інформації від будь-яких інтересів її джерел. Повнота інформації розуміється як така її властивість, яке дозволяє керівнику школи прийняти правильне рішення, не вдаючись до додаткових даних. Для збору повної та об'єктивної інформації використовують спостереження, анкетування, тестування, роботу з інструктивними та методичними матеріалами. З впровадженням комп'ютерів і розширенням масштабів комп'ютеризації можливості для отримання повної та об'єктивної інформації істотно збільшилися, що сприяє підвищенню ефективності управлінської діяльності керівника освітнього закладу, інших працівників школи, пов'язаних з управлінням.

До групи принципів соціального управління сферою освіти відносяться:

– демократизація та гуманізація управління освітньою установою, що припускає передусім розвиток самодіяльності та ініціативи всіх учасників освітнього процесу - керівників, педагогів, учнів та їх батьків. Це можливо за

умови відкритості обговорення та прийняття управлінських рішень. В управлінні навчальним закладом неможливо обмежитися тільки впливом керуючої підсистеми (адміністрації) на керовану (загальношкільних колектив). Тут необхідна взаємодія, співпраця, співуправління в поєднанні з самоврядуванням. Конкретний прояв демократизації й гуманізації процесу управління освітніми системами базується на твердженні суб'єкт-суб'єктних відносин, переході від монологу до діалогу, від впливу до взаємодії;

– єдність єдиноначальності і колегіальності в управлінні. Воно передбачає, що управління освітнім закладом будується в основному на двох принципах: єдиноначальності і колегіальності, які, доповнюючи один одного, створюють єдину систему управління. Реалізація цього принципу спрямована на подолання суб'єктивності, авторитаризму в управлінні загальноосвітнім закладом.

Єдиноначальність здійснюється адміністрацією навчального закладу, до якої входять директор, його заступники, а також начальники структурних підрозділів. Воно забезпечує дисципліну і порядок, чітке розмежування і дотримання повноважень учасників педагогічного процесу.

Колегіальність здійснюється у двох формах – безпосередньої демократії (наприклад, у формі конференції, загальних зборів, педагогічної ради, коли в них можуть брати участь всі члени загальношкільного або педагогічного колективу) і представницької демократії (у формі ради школи, різних комісій, комітетів, куди обираються представники тих чи інших частин колективу).

Разом з тим колегіальність не виключає особистої відповідальності кожного члена колективу за доручену справу, причому при визначенні тактичних дій доцільно єдиноначальність, при розробці стратегічних є колегіальність.

Якщо колегіальність пріоритетна на етапі обговорення і прийняття рішень, то єдиноначальність необхідно насамперед на етапі реалізації прийнятих рішень.

Таким чином, ми бачимо, що теорія управління освітніми системами визначається комплексним підходом до регулювання відносин між суб'єктами та об'єктами управління в освітньому процесі. Механізм управління ґрунтується на закономірностях, принципах та методах, які забезпечують ефективну взаємодію в

умовах різних освітніх систем. Управління навчальним закладом розглядається з точки зору зовнішнього та внутрішнього впливу, забезпечуючи раціональну організацію освітнього процесу за допомогою наукових, системних та об'єктивних принципів управління.

Список використаної літератури

1. Ігор Колодій. Управління освітнім процесом у закладі вищої освіти: навчальний посібник / Ігор Колодій. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. – 336 с.
2. Сікорський П.І. Теорія і практика управління навчальним закладом /П.І. Сікорський. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. – 432.
3. https://stud.com.ua/46812/pedagogika/upravlinnya_osvitnimi_sistemami_riznovid_sotsialnogo_upravlinnya
4. <https://core.ac.uk/download/pdf/162002528.pdf>
5. <https://vseosvita.ua/library/embed/000wpq-cfab.docx.html>
6. https://stud.com.ua/46813/pedagogika/osnovni_printsipi_metodi_formi_upravlinnya_osvitnimi_sistemami
7. <https://osvita.ua/school/method/1043/>

Гудзь Ірина
Науковий керівник – к.п.н. Л.В. Дольнікова
Національний університет “Львівська політехніка”
iryna.hudz.mnopn.2022@lpnu.ua

РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ УЧНІВ МОЛОДШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ

Сучасна пересічна людина володіє необхідним комплексом технічних і технологічних знань та вмінь, які забезпечують їй самодостатнє становище у соціумі для налагодження потрібних їй комунікацій. Без таких необхідних знань, неможливе успішне існування особистості у теперішньому світі, коли нові тенденції, прилади та технології появляються мало не щодня. Перед педагогами

сучасної школи стоїть важливе завдання використати ці технічні знання, вміння та навички для подальшого розвитку як самого здобувача освіти так і системи загалом, використати наявний потенціал у руслі розвитку творчості, адже сучасна педагогіка ставить собі основні завдання, що полягають у творчому розвитку особистості, а не авторитарному відтворенні нею накопичених людством знань і досвіду.

Ми вважаємо, що поняття творчість можна трактувати як процес створення особистістю якісно нових як матеріальних, так і духовних цінностей, відходячи від раніше відомих понять, технологій, знань та вмінь для того, щоб вирішити поставлену проблему. Ми виокремлюємо такі критерії творчості: *новизни* (те, що недавно відкрили, пізнали та усвідомили); *оригінальності* (те, що відрізняє від попередніх продуктів та рішень); *ціннісний критерій* (те, наскільки дане відкриття сприяє розвитку духовних цінностей особистості та людини загалом). Лише якщо діяльність особистості розвиває творця, наповнює його внутрішній світ, сприяє культурному розвитку, якщо вона несе істину та добро, тоді таку активність людини можна назвати творчістю.

Оскільки творчість є рушійною силою прогресу, який є невід'ємною складовою сучасного суспільства, важливо приділяти більше уваги інтелектуальному розвитку, засвоєнню нової інформації у науковому та технічному аспектах у процесі навчання під час вивчення всіх дисциплін. Великий арсенал засобів для розвитку творчості і технічної грамотності має навчальна дисципліна «Інформатика». Вивчення шкільного курсу «Інформатика» супроводжується проблемами, які пов'язані з пасивним засвоєнням знань і обмеженнями навчальної програми. Ці труднощі спотворюють уявлення учнів про інформатику і, таким чином, призводять до відсутності інтересу вивчення даного предмету у шкільному середовищі. Основна мета, яка повинна бути реалізована на уроці інформатики – це зацікавлення та мотивування учнів до спільної діяльності та активне використання інформаційно-комунікаційного простору сучасності за допомогою творчої діяльності, адже без даної комунікації та співпраці неможливо уявити сучасне життя. Саме впровадження творчості та креативного вираження своїх ідей та думок

може сприяти активному зацікавлені у вивченні шкільного курсу «Інформатики» та розвитку у цій сфері загалом, адже:

- творчість підвищує мотивацію: дослідження доводять тісний зв'язок творчості з внутрішньою мотивацією, що є стабільним та сильним стимулом до будь-якої діяльності;
- творчість активізує мозкову діяльність: вчителі, які у своїй роботі провадять творчий підхід, доручають креативні завдання своїм вихованцям частіше спостерігають у них когнітивні навички, такі як: здатність самостійно вирішувати проблеми, критичне мислення, уміння встановлювати зв'язки між предметами;
- творчість пробуджує емоційний розвиток;
- творчість може зацікавити усіх вихованців: учні, у яких виникають труднощі у навчанні, виконуючи творчі завдання, розкривають свій потенціал та отримують задоволення від процесу пізнання та навчання.

Для розвитку творчості на уроці інформатики закладам освіти необхідно впроваджувати уроки в інтерактивному режимі із залученням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій і при цьому залучати думку та ідеї учнів у розвитку та вдосконаленні як даного курсу, так і шкільної освіти загалом. Важливу роль при цьому має творчий професійний розвиток вчителя, який готовий до запровадження інтерактивної взаємодії саме на уроках інформатики засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Творчість позитивно впливає на навчання учнів у шкільному віці, на мотивацію в подальшому до навчання та на їхній розвиток загалом, тому, можна стверджувати, що закладам освіти варто включати у навчальний процес різноманітній діапазон використання творчих задатків вдосконалення та розвитку особистості на уроках інформатики, про що детально розглядається в нашому дослідженні.

Список використаної літератури

1. Матюшко П. «Інтерактивна і цифрова педагогіка для нового покоління» [Електронний ресурс]. Доступно: <http://liftzvar.com.ua/uk/content/interaktyvna-i-cyfrova-pedagogika-dlya-novogopokolinnya>

Задорожна Андріана
Науковий керівник – к.пед.н. Н.Б. Чубінська
Національний університет «Львівська політехніка»

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ

Використання електронних освітніх ресурсів постійно зростає з року в рік, особливо у сфері освіти. Увага освітян до використання електронних технологій пояснюється зручністю, простотою використання їх у своїй професійній діяльності. Адже це значно підвищує якість навчально-виховного процесу, індивідуальну діяльність учнів. У своїй роботі вчитель знаходиться у постійному пошуку освітніх електронних ресурсів. [1]

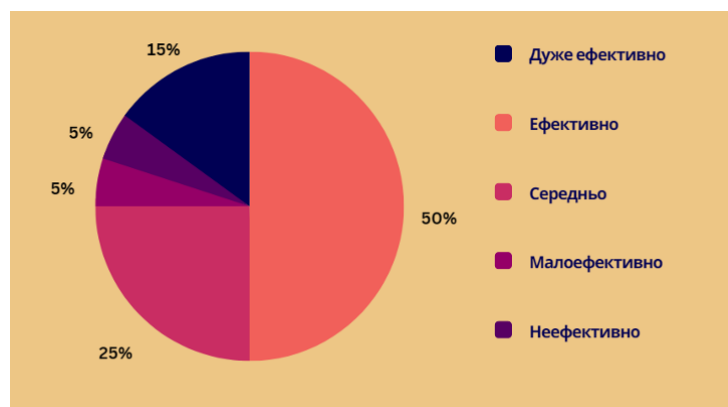
Організація та проведення занять з використанням електронних ресурсів зробило революцію в освітньому середовищі, перетворивши традиційні класи на яскраві центри інтерактивного навчання. Завдяки повній інтеграції технологій викладачі відкрили скарбницю інноваційних інструментів і стратегій, які покращують викладання та залучають студентів у спосіб, який ніколи ніхто раніше не уявляв. [2]

Одним із захоплюючих аспектів використання електронних ресурсів є величезна кількість мультимедійних матеріалів, доступних у викладачів. Від захоплюючих освітніх відео та захоплюючого досвіду віртуальної реальності до інтерактивних симуляцій та онлайн-ігор, ці ресурси оживляють навчання так, як не можуть самі підручники. [3]

Дуже важливим є врахування індивідуальних особливостей студентів та створення належних умов для кожного з них, щоб максимально використовувати

потенціал електронних ресурсів. Розробка диференційованих завдань та інтерактивних матеріалів може допомогти викладачам адаптувати навчання до потреб і рівня знань студентів. [4]

Було проведено опитування серед студентів 3-го курсу «Оцінка ефективності використання електронних ресурсів під час занять». (див. Рис. 1) Оцінка ефективності використання електронних ресурсів під час занять показує різні думки учасників опитування. 15% респондентів вважають використання електронних ресурсів дуже ефективним. Це може свідчити про те, що вони позитивно оцінюють вплив електронних ресурсів на якість навчання і досягнення освітніх цілей. Більшість, а саме 50% опитаних, вважають використання електронних ресурсів ефективним. Це свідчить про те, що більшість студентів бачать користь в електронних ресурсах і вважають, що вони сприяють покращенню навчання. 25% респондентів вважають ефективність використання електронних ресурсів середньою. Це може означати, що вони бачать якісь переваги у використанні електронних ресурсів, але не дуже переконані у їхній загальній ефективності. Тільки 5% респондентів вважають використання електронних ресурсів мало ефектним або неефектним. Це можуть бути особи, які не виявили відчутних позитивних змін у якості навчання після впровадження електронних ресурсів. Загалом, більшість учасників вважають використання електронних ресурсів ефективним або мають середню думку про його ефективність. Однак, думки можуть розбігатися в залежності від індивідуального досвіду та очікувань студентів.

Рис. 1 Опитувальна діаграма студентів 3-го курсу університетів Львова

Підсумовуючи, організація та проведення занять з використанням електронних ресурсів відкрили безмежні можливості як для викладачів, так і для студентів. Завдяки інтеграції мультимедійних матеріалів, гнучкому наданню контенту, розширеній співпраці та активному навчанню освіта вийшла за рамки традиційних класних кімнат. Оскільки технології продовжують розвиватися, зростає й потенціал електронних ресурсів для революції в освіті, надаючи студентам можливість навчатися протягом усього життя та впевнено та компетентно орієнтуватися у світі, що швидко змінюється.

Список використаної літератури

1. Василенко, І. (2019). Електронні ресурси в навчанні: теорія і практика. Київ: Видавничий дім "Слово".
2. Дем'яненко В.М. Методичні рекомендації з оцінювання якості електронних засобів та ресурсів у навчально-виховному процесі / В. М. Дем'яненко, М. П. Шишкіна // Інформаційні технології і засоби навчання [Електронний ресурс]. - 2011. №6 (26). - Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/589/462>
3. Коваль Л. Є. Електронний підручник як засіб вдосконалення професійної педагогічної освіти / Л. Є. Коваль // Наукові праці. Серія: педагогіка, психологія і соціологія. – Донецьк: ДонНТУ, 2010. - №8. – С. 79-85.
4. Мазур, М. М., & Коляда, І. Ю. (2017). Ефективне використання електронних ресурсів у процесі навчання. Вища освіта України, 2, 36-40.

ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ, ЯК СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Функціонування системи освіти в умовах воєнного стану характеризується інтенсивним пошуком нових підходів до навчання, інноваційних форм організації освітнього процесу, ефективних педагогічних та інформаційних технологій.

В умовах війни важливого значення набувають питання створення комфортного освітнього середовища та організації освітнього процесу. Основними компонентами особистісно-орієнтованого навчання є визнання унікальності кожного студента та індивідуальна навчальна роль викладача тут полягає не в передачі знань умінь і навичок, а у створенні освітнього середовища, яке дозволяє студентові бути впевненим у своїх силах. У відповідній технології навчання викладач і студент створюють спільну навчальну діяльність метою якої є індивідуальна самореалізація студента та розвиток його особистісних якостей. Саме тому тема впровадження особистісно-орієнтованого навчання є актуальною в умовах воєнного стану.

Метою особистісного виховання є процес його психолого-педагогічного супроводу в розвитку його суб'єктивності, культурної ідентифікації, соціалізації та самовизначення свого життєвого шляху. Такий підхід поєднує освіту і навчання в один процес, у якому є допомога, підтримка соціально-педагогічним захистом, розвиток студента та його підготовка до життя.

Основні завдання особистісно-орієнтованого навчання:

- розвиток індивідуальних пізнавальних здібностей кожного студента;
- максимальне виявлення, ініціювання та використання індивідуального досвіду студента;
- допомога у самопізнанні, самовизначенні або самореалізації, уникнення розвитку типових якостей;

- розвиток культури життя особистості що уможливорює продуктивну організацію повсякденного життя та відповідне визначення напрямку.

Навчальний процес будується на основі педагогічного діалогу студентів і викладачів метою якого є спільна розробка програмної діяльності при цьому враховується індивідуальна вибірковість студента щодо змісту, оформлення та форми навчального матеріалу, його мотивація та бажання використовувати набуті знання самостійно та за власною ініціативою в ситуаціях які не були передбачені навчанням

Особистісно-орієнтований підхід найбільш ефективний там, де важливо враховувати індивідуальні особливості, потреби та інтереси студентів. Особливо в групах різного рівня підготовки, при викладанні багатьох практичних аспектів інформаційних тем, які мають багато застосувань у реальному житті, і при формуванні професійної компетентності студентів.

Таким чином, використання особистісно-орієнтованого підходу в навчанні інформаційних дисциплін в умовах війни покращує якість навчання, підтримує самостійність і мотивацію студентів, розвиває професійну компетентність і підготовку до роботи у сучасному інформаційному середовищі.

Список використаних джерел

1. Особистісно-орієнтоване навчання – один із важелів у формуванні сучасної особистості [Електронний ресурс]. – [Режим доступу] : <https://naurok.com.ua/osobistisno-orientovane-navchannya---odin-iz-vazheliv-u-formuvanni-suchasno-osobistosti-210895.html>
2. Професійна педагогічна освіта: особистісно-орієнтований підхід : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012 – 436 с.

Жеба Іван
Науковий керівник – викладач спецдисциплін Мандрика Т.П.
Фаховий коледж ракетно-космічного машинобудування
Дніпровського національного університету ім. О. Гончара
tmandrikakrkm1203304@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ІТ-ФАХІВЦІВ

Сьогодні перед сучасним педагогом стоїть безліч завдань. І найперші з них – розвиток професійних здібностей студента, формування особистості, компетентності майбутнього ІТ-фахівця – студентів 121 спеціальності «Інженерія програмного забезпечення».

Одна із складових успіху в підготовці фахового молодшого бакалавра у сучасному коледжі за спеціальністю «Інженерія програмного забезпечення» – це тісна співпраця з ІТ-компаніями. Студентська молодь коледжу, яка навчається за спеціальністю «Інженерія програмного забезпечення» – активні учасники освітнього проєкту Learn IT від IT Dnipro Community, які за допомогою онлайн-зустрічей познайомилися нещодавно з ІТ-компаніями: EPAM, Comparus.ua, SoftServe, Luxoft [1].

Безсумнівно участь у форумах такого напрямку – розширення кругозору, перспектива самореалізації, аналіз своїх soft skills.

На базі Noosphere Engineering School у жовтні щороку в м. Дніпро відбувається NASA Space Apps Challenge – міжнародний щорічний хакатон [2].

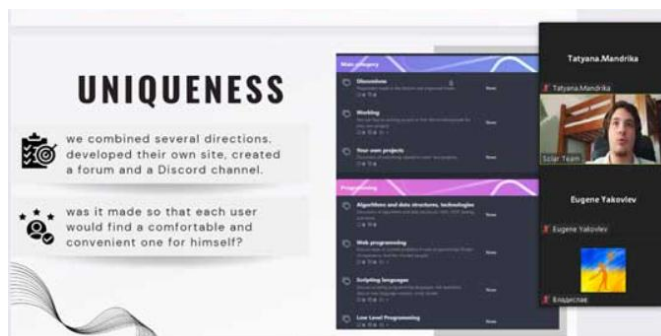

Рис.1 Захист проєкту

Серед учасників команда Solar Team – студенти коледжу спеціальності «Інженерія програмного забезпечення», які демонструють навички групової роботи, створюючи проєкт.

В Україні ІТ-сфера стала однією з найбільш стійких у воєнний час. ІТ-компанія SoftServe запустила програми підготовки за ІТ-спеціальностями для студентів які навчаються в закладах освіти що є **партнером SoftServe**.

SoftServe запросила творчу молодь коледжу пройти crash course з автоматизованого тестування або по напрямку DevOps терміном два місяці.

Студенти навчаючись в коледжі напочатку жовтня працюють двічі на тиждень з менторами SoftServe Academy, відвідують мотиваційні лекції про роботу в ІТ, мають поглиблені технічні курси, аби обрати свій стек технологій. Програма побудована на практичних завданнях та прикладах.

SoftServe Academy відкрила з 20 жовтня 2023 року безкоштовне стажування три місяці практичного досвіду, з можливістю отримати Job Offer для творчої студентської молоді [3].

Це можливість поєднувати навчання в коледжі та розпочати власну кар'єру, отримати перший досвід роботи у глобальній ІТ-компанії.

Студенти 121 спеціальності «Інженерія програмного забезпечення» отримують не лише знання, а й досвід роботи ще до завершення навчання в коледжі.

Список використаних джерел

1 ІТ Dnipro Community: веб-сайт. URL: <http://itdni.pro/pro-nas/> (дата звернення: 8.11.2023).

2Noosphere Engineering School :.веб-сайт. URL: <https://noosphereengineering.com/contact> (дата звернення: 8.11.2023).

3SoftServe: веб-сайт. URL: https://career.softserveinc.com/en-us/technology/course/become-c-plus-plus-developer?utm_campaign=UA%20Academy%20Internships&utm_source=Dnipro (дата звернення: 8.11.2023).

ВЕРБАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ ВИКЛАДАЧА ЯК ЧИННИК ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Ефективна вербальна комунікація в навчанні є основною складовою успішного навчання. Вона допомагає вчителям передавати знання, інструкції та концепції учням, сприяє взаєморозумінню, заохочує активне навчання, сприяє розвитку мовних навичок учнів та спонукає до самодисципліни.[1] В результаті, ефективна вербальна комунікація грає ключову роль у досягненні навчальних цілей та розвитку учнів.

Вербальна комунікація викладача є двостороннім процесом. Викладач не тільки передає інформацію, але й отримує відгуки від студентів, також комунікація викладача повинна бути адаптована до аудиторії. Викладач повинен враховувати вік, рівень підготовки та інтереси студентів та повинен використовувати різноманітні методи та прийоми, щоб утримати увагу студентів.[2]

Стиль комунікації викладача має значний вплив на мотивацію студентів для навчання. Від того, як викладач взаємодіє зі студентами, залежить їхнє ставлення до предмету та бажання вчитися. Позитивний та зацікавлений стиль комунікації може надихнути студентів, збуджувати їхню цікавість і сприяти більш високим результатам.[3] Важливо, щоб викладач виявляв розуміння, підтримував студентів, створював відкрите та дружнє навчальне середовище і заохочував до досягнень. Позитивна та ефективна комунікація викладача сприяє формуванню позитивного ставлення студентів до навчання та розвитку їхньої мотивації.

Чіткість та логічність викладу інформації викладачем - це основні складові успішного навчання. Коли викладач передає матеріал структуровано та логічно, студенти краще розуміють та засвоюють інформацію. Це створює навчальне середовище, де студенти відчуються комфортно, навчаються з

інтересом та мають змогу досягати кращих результатів. Чітка та логічна комунікація викладача допомагає підвищити мотивацію студентів і створює передумови для їхнього успіху в навчанні.[4]

Активна участь студентів у навчальному процесі завдяки ефективній вербальній комунікації викладача відіграє важливу роль у їхньому навчанні та розвитку. Викладач, який вміє чітко та зацікавлено спілкуватися зі студентами, створює сприятливу атмосферу для активного навчання та розвитку їхніх здібностей.[5] Це стимулює діалог, підтримує взаєморозуміння та мотивує студентів до власного навчання. Активна вербальна комунікація викладача сприяє глибокому розумінню навчального матеріалу, розвитку мовних навичок та критичного мислення студентів.

Вербальна комунікація в навчанні відіграє значущу роль у розвитку критичного мислення та аналітичних навичок студентів. Це важливий інструмент для їхнього освітнього та особистісного зростання, оскільки, завдяки спілкуванню з викладачами та однокурсниками студенти навчаються аргументовано висловлювати свої думки та долати непевність у власних поглядах.[6]

В процесі дискусій і обговорень вони вчаться слухати і аналізувати аргументи інших, розвиваючи здатність розрізняти різні підходи та точки зору. Викладачі, ставлячи запитання та ініціюючи обговорення, стимулюють студентів до постановки глибоких та аналітичних запитань, що сприяє розвитку критичного мислення. [7] Під час навчання студенти також навчаються аналізувати докази та джерела інформації, що сприяє розвитку аналітичних навичок. У процесі вербального висловлення своїх думок студенти повинні структурувати свої аргументи та логічно виражати свої ідеї, що сприяє розвитку здатності логічно мислити і виражати думки. [8]

Загалом, вербальна комунікація в навчанні створює навколишнє середовище, де студенти активно взаємодіють, аргументують свої позиції та навчаються критично мислити та аналізувати інформацію. Це важливий елемент їхнього особистісного та професійного розвитку.[9]

Список використаної літератури

1. Білоконь Н. М. Вербальна комунікація викладача як фактор формування професійної компетентності студентів. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія "Педагогічні науки". 2022. № 3 (105). С. 12-17.
2. Вихованець А. І. Вербальна комунікація викладача як чинник ефективності навчального процесу. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія "Педагогіка. Соціальна робота". 2019. № 4 (48). С. 108-112.
3. Гаврилюк, О. М. (2022). Вербальна комунікація викладача як чинник розвитку особистості студентів. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія "Педагогічні науки". № 3 (20). С. 12-17.
4. Довгалюк, І. В. (2022). Вербальна комунікація викладача як засіб формування професійної компетентності студентів. Вісник Хмельницького університету. Серія "Педагогіка". № 4 (53). С. 12-17.
5. Коваленко В. Ф. Вербальна комунікація викладача як засіб забезпечення якості освітнього процесу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія "Педагогічні науки". 2022. № 2 (34). С. 123-127.
6. Кузьміна Н. В. Вербальна комунікація викладача як чинник успішної реалізації освітнього процесу. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Педагогічні науки". № 11 (4). С. 105-109.
7. Мельник В. І. Вербальна комунікація викладача як інструмент розвитку творчого мислення студентів. Вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Серія "Педагогіка". 2022. № 725. С. 123-127.
8. Осипчук О. В. Вербальна комунікація викладача в освітньому процесі: теоретичні та методичні засади: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. К.: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. 2017.
9. Сидоренко В. В. Вербальна комунікація викладача як засіб формування комунікативних навичок студентів. Вісник Хмельницького університету. Серія "Педагогіка". 2022. № 4 (53). С. 123-127.

СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Студентство як складова частина молоді становить собою специфічну соціальну групу, що характеризує особливий спосіб життя, умови навчальної праці і побуту. Значна більшість студентів живе у великих містах або поблизу них, багато з них мешкають у гуртожитках, завдяки чому виникає єдність студентського побуту, формуються спільні інтереси, студентські традиції, світогляд тощо, цілком певні спеціальні якості та своєрідна роль в історичному розвитку суспільних відносин.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» у закладах вищої освіти створюються органи студентського самоврядування, які сприяють гармонійному розвитку особистості студента, формуванню у нього навичок майбутнього організатора, керівника.

Студентське самоврядування – це добровільне об'єднання студентів, яке самостійно та під свою відповідальність вирішує питання, які стосуються інтересів студентства.

Самоврядування в закладі вищої освіти – це самостійна громадська діяльність студентів із реалізації функцій управління закладом вищої освіти, яка визначається ректоратом (адміністрацією), деканатами (відділеннями) і здійснюється студентами відповідно до мети і завдання, що стоять перед студентськими колективами.

Основними завданнями студентського самоврядування в Україні у зв'язку з приєднанням до Болонського процесу повинні бути:

1. Сприяння забезпеченню рівних умов доступу громадян до вищої освіти.
2. Забезпечення і захист прав та інтересів членів академічної громади, зокрема стосовно організації навчального процесу.
3. Сприяння навчальній, науковій, громадській і творчій діяльності членів академічної громади, їхнім заняттям фізкультурою та аматорським спортом.

4. Сприяння покращанню умов проживання і відпочинку членів академічної громади.

5. Сприяння діяльності гуртків, товариств, клубів за інтересами, громадських організацій та інших добровільних об'єднань членів академічної громади відповідного закладу вищої освіти.

6. Організація співпраці з органами студентського самоврядування інших закладів вищої освіти.

7. Сприяння міжнародній мобільності членів академічної громади.

8. Сприяння працевлаштуванню випускників.

Студентське самоврядування є важливим фактором розвитку і модернізації суспільства, виявлення потенційних лідерів, вироблення у них навичок управлінської та організаторської роботи з колективом, формування майбутньої еліти нації.

Студентське самоврядування сприяє задоволенню молодіжних потреб, реалізації студентських інтересів, є середовищем спілкування і взаємодії молоді. Необхідно враховувати, що в студентському “суспільстві” діють крім загальноприйнятих законів, норм поведінки специфічні норми і правила, права і свободи, обов'язки і відповідальність.

Студентські організації є посередником між адміністрацією закладів вищої освіти та студентськими колективами. Проте важливо враховувати, що студенти виявляють найбільшу довіру органам студентського самоврядування. Неформальна ініціатива студентства має значний вплив на молодь, сприяє розвитку здібностей, вирішенню різноманітних проблем з навчання, проведення дозвілля тощо.

Спільною характерною рисою студентського самоврядування стало уповільнення розвитку або лише його імітація. Дуже часто, говорячи про студентське самоврядування в Україні, згадують про «ляльковість» його органів, наводять той сумний факт, що більшість студентських парламентів та рад на сьогоднішній день є своєрідними придатками до адміністрації закладів вищої освіти. До того ж нерідко ініціатива щодо створення органів студентського

самоврядування виходить не «знизу», що є свідченням демократичності та свободи цього процесу, а «згори».

Дані опитування Центру соціально-політичних досліджень «Європейський вимір»: на запитання "Як Ви оцінюєте діяльність студентського самоврядування у Вашому закладі вищої освіти?" 37% «бюджетників» та 42% «контрактників» відзначили, що органи студентського самоврядування на вирішення будь-яких актуальних питань студентського життя не впливають або що їм нічого не відомо про роботу таких органів у їхньому закладі вищої освіти; ще відповідно 33 і 22% відповіли, що через органи студентського самоврядування вирішуються тільки деякі актуальні питання студентського життя. Лише кожний сьомий респондент зазначив, що органи студентського самоврядування ефективно впливають на вирішення багатьох актуальних питань студентського життя.

Пасивність студентства породжена «інформаційною порожнечою» щодо органів студентського самоврядування. Брак поінформованості пов'язаний з низьким рівнем довіри та низьким авторитетом лідерів органів студентського самоврядування.

За Болонськими стандартами, студенти повинні бути «конструктивними, активними і рівними партнерами». Одним із принципів Болонського процесу є участь студентів у вирішенні питань організації та змісту вищої освіти, врахування думки студентства на різних рівнях – закладу вищої освіти, міста чи держави, ефективне функціонування органів студентського самоврядування, зміна відношення до студента від «об'єкта освітнього процесу» до партнера. Більше того, без цього не є можливим впровадження інших змін у вищій освіті, адже без участі студентів та громадськості в їх розробці та оцінці, вони будуть односторонніми та не сприйматимуться тими, для кого впроваджуватимуться.

Таким чином, можна зробити висновок, що реформування вищої освіти відповідно до Болонської угоди має значні, але на сьогодні ще не достатні результати. Нагальне коригування діючої законодавчої бази, прийняття нових законів та реальне втілення їх у життя мають допомогти Україні впродовж 2023-2032 років виконати поставлені цілі та досягти головної мети – євроінтеграції.

Список використаної літератури

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення : 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 01.03.2023).
2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення : 01.01.2023, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2984-14#Text> (дата звернення: 01.03.2023).
3. Вища освіта України і Болонський процес. Навч. посіб. // За ред. Кременя В.Г. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. - 383 с.
4. Делінгевич Л.В. Самоврядування – самодисципліна колективу // Проблема освіти. – К., 2004. – Вип. 39. – С. 244-252.
5. Ігор Колодій. Управління освітнім процесом у закладі вищої освіти: навчальний посібник / Ігор Колодій. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. – 336 с.
6. Козловський Ю.М. Педагогіка : навчальний посібник / Ю.М. Козловський, Л.В. Дольнікова. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 232 с.
7. Колодій І.С. Державна освітня політика: навчальний посібник / Ігор Колодій. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. – 332 с.
8. Рашкевич Ю. Болонський процес в Україні: суб'єктивний погляд експерта //Режим доступу <http://www.osvita.org.ua/articles/453.html>
9. Сікорський П.І. Теорія і практика управління навчальним закладом /П.І. Сікорський. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. – 432
10. Яцків Т. Студентське самоврядування в Україні як показовий атрибут Болонського процесу. Студенти залишилися непочутими парламентарями //Режим доступу <http://www.osvita.org.ua/articles/34.html>

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО – КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Дистанційне навчання в школі відкриває можливість вивести на новий рівень допрофільну і профільну підготовку учнів, дозволить забезпечити гнучкість та багатоваріантність у навчанні, сприятиме більш повному розкриттю потенціалу учнів, через фактично необмежену кількість дистанційних навчальних курсів[1].

Дистанційне навчання спроможне задовольнити додаткові освітні потреби учнів, особливо з навчальних дисциплін, змістовна частина яких дуже швидко змінюється, до яких слід віднести трудове навчання.

Навчання, в якому застосовуються технології і ресурси Інтернету, може бути: – повністю дистанційним з використанням електронної пошти, чат-взаємодії, відео-зв'язку; – очно-дистанційним, коли частина очних занять у класі порівнюється з кількістю дистанційних занять, що проводяться вчителем на відстані від учнів; – доповнювати очну форму з окремих параметрів, наприклад, вчитель проводить заняття з учнями в очній формі, але при цьому використовуються матеріали з мережі Інтернет, відеолекції з освітніх сайтів та інші Інтернет-ресурси.

Інтернет-освіта може здійснюватися без віддаленості вчителя й учнів один від одного, забезпечуючи лише їх доступ до мережі Інтернет, наприклад із комп'ютерного класу. Методика організації таких занять простіша порівняно з дистанційним навчанням, коли вчитель і учень віддалені один від одного, і передбачаються особливі форми і методи їх комунікації.

Використання Інтернет-технологій і ресурсів у шкільній освіті має низку корисних можливостей: використання на уроках віддалених ресурсів, проведення "віртуальних подорожей", Інтернет-практикумів, екскурсій. Інтернет-освіта надає

гнучкі умови для освіти дітей обдарованих та "важких", особливо, якщо використовуються різні форми дистанційної роботи з ними.

Функціонування інформаційно-навчального середовища повинно спиратися на чітко пророблені технологію і методологію, що охоплюють як процес розробки дистанційних матеріалів, так і педагогічну специфіку дистанційного навчання на основі глобальних комп'ютерних мереж.

Використання телекомунікацій у дистанційному навчанні надає можливості для реалізації нетрадиційних для даного виду навчання педагогічних підходів і форм, наприклад, так звана методика навчання орієнтована не на вчителя, а на учня або колективні форми навчання.

При цьому до необхідних умов навчання учнів на базі дистанційної технології можна віднести: висока мотивація навчання, володіння інформаційною культурою, знання та вміння працювати з послугами Інтернету, доступ до Інтернету [2].

Учителі, адміністратори і учні можуть використовувати спеціальні програми для розміщення на освітньому сервері своїх матеріалів, розкладу занять, демонстрування навчальних матеріалів, корекції списків класу, внесення інших змін, доступних учням, що навчаються дистанційно. Використовуючи свій персональний пароль, учні знайомляться з розкладом занять, "скачують" із сервера необхідні матеріали, передають інформацію однокласникам, залишають на сервері чи пересилають електронною поштою свою роботу для вчителя. За допомогою спеціальних програм під час заняття викладач може організувати спільну з учнями подорож по мережі.

Отже, перевагою дистанційного навчання є можливість врахування індивідуальних темпів навчання учнів, насичений і швидкий зворотний зв'язок з учителем і однокласниками. Під час дистанційного навчання необхідні висока мотивація і розвинуті пізнавальні здібності учнів, оскільки лише в цьому випадку вони зможуть займатися в інтерактивному режимі.

Список використаної літератури

1. Ковальська К.Р. Дистанційне навчання як перспективна форма розвитку предметно-орієнтованих професійних компетентностей учителів [Електронний ресурс] / К.Р. Ковальська // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2009 р. – Вип. 2(10). – Режим доступу: [http://www.ime.edu-ua.net/em10/emg.html](http://www.ime.edu.ua.net/em10/emg.html)
2. Клокар Н. Методологічні основи запровадження дистанційного навчання в системі підвищення кваліфікації/Н. Клокар//Шлях освіти.– 2007. – №4 (46).– С. 38-41.

Мигаль Каріна
Науковий керівник - к. пед. н. Н.Б. Чубінська
Національний університет «Львівська політехніка»

ВПЛИВ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ НА АКАДЕМІЧНУ МОБІЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Вплив військових конфліктів на академічну мобільність студентів – це складний феномен, що породжує велику кількість викликів та можливостей.

З одного боку, конфлікти призводять до перерв у навчанні, переселення студентів та обмеження доступу до освітніх ресурсів.

З іншого боку, вони можуть стимулювати інновації у формах навчання, розвиток дистанційних технологій та сприяти взаєморозумінню через обмін досвідом та знаннями в умовах кризи.

Негативний вплив війни на академічну мобільність виявляється у втраті стабільності навчального процесу та змушує студентів адаптуватися до нових умов. Захоплені території, обмежений доступ до бібліотек та лабораторій – це лише деякі перешкоди, з якими стикаються молоді люди у зоні конфлікту. Багато студентів змушені переїжджати, втрачаючи можливість закінчити навчання в університетах, де вони почали свій шлях освіти.

Проте в кожній кризі є можливості, і в даному випадку не є винятком. Розвиток віддалених технологій та онлайн-навчання може стати важливим інструментом для забезпечення доступу до освіти в умовах обмежень. Програми підтримки для студентів-переселенців та тих, хто постраждав від військових дій, дозволяють створювати сприятливі умови для навчання та адаптації.

Крім того, в ситуаціях конфлікту з'являється можливість для міжнародного співробітництва в галузі освіти. Університети та освітні організації можуть об'єднатися, щоб надати допомогу студентам, які опинилися в складних обставинах. Це сприяє формуванню глобального об'єднання в освітній сфері та забезпеченню можливостей для тих, хто потребує підтримки [1].

Військові конфлікти можуть суттєво впливати на академічну мобільність студентів, навіть якщо ці конфлікти відбуваються віддалено від їхніх освітніх установ. Нижче розглянуто деякі виклики та можливості, які можуть виникнути в контексті академічної мобільності під час військових конфліктів.

Виклики

1. Безпека та страх перед конфліктом:
  - Студенти можуть відчувати небезпеку та страх через можливість втручання конфлікту в їхнє навчання.
  - Змушені обирати між продовженням навчання та пошуком безпечних місць.
2. Порушення навчального процесу:
  - Знищення інфраструктури та установ освіти може призвести до припинення навчання для студентів у зоні конфлікту.
3. Економічні труднощі:
  - Санкції та економічні труднощі внаслідок конфлікту можуть зробити навчання за кордоном недосяжним для багатьох студентів.

Такі виклики ставлять під сумнів стандартні підходи до навчання і вимагають нових стратегій. Інновації у методах оцінювання, використання інтерактивних технологій та гнучкість навчальних програм можуть допомогти забезпечити неперервність освіти для студентів, які потрапили в зону конфлікту.

Можливості

1. Міжнародна співпраця та солідарність:

- Конфлікти можуть стимулювати зростання міжнародної співпраці та солідарності в галузі вищої освіти.

2. Інтеграція біженців та переміщених осіб:

- Університети можуть розробляти програми для інтеграції біженців та студентів, які втекли від конфліктів.

3. Розвиток онлайн-навчання:

- Розвиток технологій та зростання популярності онлайн-навчання можуть допомагати студентам отримувати освіту навіть у зоні конфлікту.

4. Гуманітарна допомога:

- Міжнародні організації та університети можуть надавати гуманітарну допомогу студентам у зоні конфлікту.

5. Розвиток культурного розмаїття:

- Співпраця та обмін досвідом можуть підвищувати культурне розмаїття у закладах вищої освіти [3].

Укладання партнерських угод між університетами різних країн може стати ключовим елементом для забезпечення академічної мобільності студентів у таких умовах. Такі угоди дозволяють студентам продовжувати своє навчання в інших закладах, забезпечуючи перенос кредитів та збереження академічного прогресу.

Крім того, активна роль міжнародних організацій та громадських ініціатив у створенні програм підтримки, спрямованих на студентів у кризових регіонах, може сприяти вирішенню проблем. Це включає в себе надання грантів, психологічну підтримку та можливості для відновлення академічного процесу [2].

Отже, важливо підкреслити, що вплив військових конфліктів на академічну мобільність студентів є складним та має як виклики, так і можливості. Негативні наслідки, такі як перерви у навчанні та обмеження доступу до ресурсів, потребують комплексного підходу для подолання. Однак у цих умовах виникають можливості для інновацій у сфері освіти, розвитку глобального співробітництва та підтримки студентів у кризових ситуаціях.

Наголошуючи на необхідності взаємодії між урядами, університетами та міжнародними організаціями, можна визначити шляхи покращення ситуації. Важливо розвивати адаптивні освітні стратегії, психологічну підтримку та залучати глобальну громадськість до розв'язання цих проблем.

Закликаючи до об'єднання зусиль для забезпечення стійкості та доступності освіти, висновки мають визначити важливість гуманітарних цінностей у сфері освіти та необхідність захисту прав студентів, які потрапили в зону конфлікту [4].

Список використаної літератури

1. Андрущенко В. П. Стратегія реформування освіти в Україні: рекомендації з освітньої політики. Київ, 2003.
2. Болотська О. А. Розвиток академічної мобільності студентів як реалізація принципів болонського процесу у вищій освіті України [Електронний ресурс] Електронне наукове фахове видання «Науковий вісник Донбасу». URL : <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN21/>
3. Козієвська О. Загальні тенденції розвитку академічної мобільності у світовому та українському вимірах. Вища Освіта України, 2012. № 2. С. 98–107.
4. Міністерство освіти і науки України. (2022). Освіта під загрозою. <https://saveschools.in.ua/>

Мицько Анна
Науковий керівник – к.пед.н., доц. І. С. Колодій
Національний університет «Львівська політехніка»

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Інколи під терміном «позааудиторна робота» розуміють всього лише самостійну підготовку студента до занять або виховну роботу куратора, але насправді це поняття набагато обширніше. Тож, що таке позааудиторна робота?

Під позааудиторною роботою розуміють будь-яку діяльність, яка сприяє навчанню поза межами класу і яка безпосередньо не пов'язана з навчальною програмою. Так, наприклад, виробничу практику не слід відносити до

позааудиторної роботи, оскільки вона є складовою навчального процесу. В той же час, наукові товариства, різні групи за інтересами, клуби, студентські організації, подорожі можна вважати позааудиторною роботою, якщо ця діяльність не передбачена програмою курсу.

Самостійна позааудиторна робота студента може мати безліч корисних переваг, включаючи:

1. Поглиблене розуміння матеріалу: Вивчаючи та вдосконалюючи матеріал самостійно, студент може краще засвоїти предметні знання та розуміння, виробити власний стиль навчання та збільшити своє зацікавлення в предметі.

2. Розвиток самодисципліни: Самостійна робота вимагає від студента відповідальності, планування та самоконтролю, що може призвести до розвитку важливих навичок самодисципліни.

3. Розширення знань і навичок: Студент може вивчати додатковий матеріал, який цікавить його особисто та не включений в офіційну програму. Це може розширити його знання та навички в певній області.

4. Підвищення конкурентоспроможності: Ініціатива в самостійному навчанні може відобразитися на успіху студента, підвищити його академічну конкурентоспроможність та покращити можливості знайти роботу після закінчення навчання.

5. Гнучкість та індивідуальний підхід: Самостійне навчання дозволяє студенту вибирати темп та спосіб навчання, який найкраще відповідає його потребам та стилю навчання.

6. Підвищення самовпевненості: Здатність до самостійного засвоєння матеріалу може підвищити самовпевненість студента та сприяти його загальному саморозвитку.

Загалом позааудиторну роботу можна поділити на професійно та соціально спрямовану. До першої категорії відносяться участь у наукових гуртках, студентському науковому товаристві, дослідницьких проектах, олімпіадах, конференціях. Така діяльність носить фаховий характер, об'єднує студентів подібних спеціальностей, проходить під керівництвом або наглядом викладача-

куратора та вимагає від студентів чималих зусиль, послідовності, цілеспрямованості та вмотивованості. Позааудиторна робота другої категорії носить більш загальний, виховний характер і може поєднувати студентів різних спеціальностей. До неї відносяться, наприклад, спортивні секції, театральні та танцювальні групи, екскурсії, відвідування виставок та музеїв.

Для багатьох позааудиторна робота може починатися просто як хобі, але згодом стати основою майбутньої кар'єри. У будь-якому випадку навички командної роботи, вміння знаходити спільну мову із оточуючими, задатки лідера будуть корисними у будь-якій галузі. Також участь у позааудиторній роботі значно знижує ризик алко- та наркозалежності, вчить відповідальності, дає почуття самоповаги.

Академічні консультанти часто радять студентам урізноманітнити свою позааудиторну діяльність, що сприятиме їх всебічному розвитку як особистості. Обираючи гурток, слід думати не лише про вид діяльності, але і про свою роль у житті чи посаду, яку вони хотіли б посісти в майбутньому. Студенти мають об'єктивно оцінити свої сили, якості, які вони можуть запропонувати товариству, кількість часу, яку зможуть приділяти роботі.

В той же час, всупереч відомому висловлюванню, в позааудиторній роботі головне не участь, а перемога. Краще займати провідну посаду в одному-двох гуртках, ніж бути зареєстрованим у десяти, оскільки роботодавці, скоріш за все, будуть шукати людей із якостями лідера, відданих своїй справі, відповідальних і зібраних. Отже, студентам потрібно думати не лише про те, як проявити свої таланти, але і як здобути важливі "дорослі" якості.

Потрібно постійно заохочувати студентів до позааудиторної діяльності, найефективнішим методом є наскрізна система організації позааудиторної роботи, яка розпочинається з виконання простих (загальних) завдань на молодших курсах, продовжується у вигляді все більш складних етапів професійно спрямованої діяльності, а на випускних курсах може перейти в роботу у студентських підприємствах як школі працевлаштування.

На першому етапі доцільно практикувати проведення соціально-психологічних тренінгів, як то тренінг спілкування, тренінг впевненості у собі, тренінг роботи у команді та ін. Крім того, корисними можуть бути семінари, присвячені пізнавальним і цікавим темам для підвищення рівня культури студентів.

На другому етапі студенти безпосередньо знайомляться зі своєю майбутньою професією, дізнаються про її нюанси та особливості, про які не розповідають на лекціях та не пишуть у підручниках. Крім того, вони можуть обрати для себе більш вузьку спеціалізацію в рамках своєї спеціальності.

Для підвищення ефективності позааудиторної роботи студенти можуть отримувати індивідуальні завдання відповідно до своїх інтересів, своєї спрямованості, рівня знань та здібностей або, навпаки, працювати невеликими групами, підтримуючи та перевіряючи один одного.

У деяких студентських структурах можна створити своєрідне правління або ієрархічну структуру менеджменту. Студенти можуть призначатись на посади відповідно до своєї академічної успішності, здібностей та рис характеру або обиратися голосуванням. За бажанням учасники можуть мінятися місцями (ролями) кожного семестру. Самостійно керуючи секцією або гуртком, студенти вчаться спілкуватися на професійному рівні, правильно розпоряджатися виробничим та приватним часом, набувають навичок управління. В них з'являється впевненість у власних силах, значно підвищується самооцінка. Так, наприклад, у Львівській Політехніці є студентська організація BEST Lviv. Студенти самостійно складають і розпоряджаються бюджетом, укладають контракти, планують, рекламують і організують заходи. Як результат участі у цій діяльності, вони здобувають широкий спектр умінь та навичок, які додадуть їм конкурентоспроможності на ринку праці.

Одними з найсерйозніших проблем, з якими стикаються організатори позааудиторної роботи, є недостатність ресурсів та фінансування. Деякі види позааудиторної роботи потребують приміщень визначеного типу (спортзали, театральні зали, арт-студії), фахового обладнання (комп'ютери, друкарське

обладнання, музичні інструменти) чи транспорту (поїздки, екскурсії). Для проведення літніх таборів та зборів-походів потрібні не тільки кошти, але й неабиякі організаторські ресурси. Така діяльність має бути заздалегідь включена до бюджету університету і розглядатися як невід'ємна частина його діяльності.

Більшість досліджень показує, що учні, які беруть участь у позааудиторній роботі школи, мають кращу академічну успішність. Важко сказати, чи це позааудиторна робота допомагає розкрити їх потенціал, чи просто учасники цієї діяльності загалом є більш активними та здібними. Можливо, має місце і те, і інше. Але для менш здібних учнів позааудиторна діяльність також має велике значення. Якщо через посередню успішність у них занижена самооцінка, досягнення у спорті або театральному гуртку можуть її значно покращити.

Висновок: позааудиторна робота розглядається як будь-яка діяльність, що сприяє навчанню та розвитку поза межами навчальних закладів і не обов'язково пов'язана з програмою. Вона включає в себе як професійно спрямовану діяльність (участь у наукових гуртках, дослідницьких проектах, конференціях тощо), так і соціально спрямовану (спортивні секції, театральні групи, екскурсії). Позааудиторна робота допомагає студентам розвивати не лише професійні навички, а й навички командної роботи, самодисципліни, відповідальності, самооцінки та керування часом.

Відзначається, що учні та студенти, які беруть активну участь у позааудиторній роботі, часто демонструють кращу академічну успішність. Це може свідчити про те, що позааудиторна діяльність сприяє розкриттю їх потенціалу та розвитку активних та здібних особистостей.

У підсумку, позааудиторна робота є важливою складовою освітнього процесу, яка сприяє розвитку різних аспектів особистості студента та учня, підготовці до майбутньої кар'єри та впливає на їхню академічну успішність та самооцінку. Тому стимулювання та підтримка позааудиторної роботи важлива для забезпечення всебічного розвитку молодого покоління.

Список використаної літератури

1. Антонюк М.С. Психологічні особливості формування у студентів умінь і навичок самостійної роботи // Сучасні педагогічні технології у вищій школі: Науково-метод. зб. – К., 1995. – С.111-113.
2. Біляєва Ю.В., Організація самостійної роботи студентів з іноземної мови студентів аграрних вузів // Науковий прогрес на межі тисячоліть: Науково-метод. зб. – Дніпропетровськ, 2007. – С.125-126
3. Козловський Ю.М. Педагогіка : навчальний посібник / Ю.М. Козловський, Л.В. Дольнікова. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 232 с.
4. Ігор Колодій. Управління освітнім процесом у закладі вищої освіти: навчальний посібник / Ігор Колодій. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. – 336 с.
5. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: підручник / Володимир Ортинський. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. – 500 с.
6. Онучак Л.В. Педагогічні умови організації самостійної позааудиторної роботи студентів економічних спеціальностей: Автореф. дис. канд. пед.наук. – К., 2002. – 18 с.

Приступляк Марія
Науковий керівник –к.і.н. доцент Г. Й. Шевчук
Національний університет «Львівська політехніка»

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Поширення інноваційних підходів в освітньому просторі є важливим елементом розвитку сьогодення. Якість професійної підготовки майбутніх викладачів у закладах вищої освіти трактує як відповідність професійним рівням вимоги, який відповідає вимогам суспільства, ринку праці, проявляє високі результати в навчальній та науковій діяльності та здатність до професійного саморозвитку і самовдосконалення. В закладах вищої освіти набувають

популярності інноваційні методи навчання, які дозволяють використовувати нові технології викладання, а саме:

- проблемне навчання (здійснюється на основі ініціювання самостійного пошуку здобувачем знань через проблематизацію (викладачем) навчального матеріалу);
- контекстне навчання (ґрунтується на інтеграції різних видів діяльності здобувачів: навчальної, науково-дослідницької, практичної);
- ігрове навчання (засновується на імітаційно-ігровому моделюванні в умовах навчання процесів, що відбуваються в реальній системі).
- модульне навчання (різновид програмованого навчання, сутність якого полягає в тому, що зміст навчального матеріалу жорстко структурується з метою його максимально повного засвоєння, супроводжуючись обов'язковими блоками вправ і контролю за кожним фрагментом).
- дистанційне навчання (різновид навчання, досить самостійний, з опорою на використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій і засобів).

Також інноваційні підходи в професійній освіті сприяють розвитку міжособистісних навичок та креативності студентів через ряд механізмів, наприклад:

1.Застосування електронного навчання та онлайн-ресурсів надає студентам можливість вибирати, коли і як вони навчаються (розвиває навички самоорганізації, саморегуляції та відповідальності за власне навчання).

2.Інноваційні методи навчання дозволяють студентам експериментувати, шукати нові шляхи розв'язання проблем та розширювати свої знання (стимулює креативність та навички творчого мислення).

3.Глобальний підхід до професійної освіти, включаючи міжнародні програми та стажування, сприяє розвитку міжкультурних навичок та взаєморозуміння.

4.Використання сучасних технологій, таких як віртуальна реальність, дозволяє створити інтерактивні середовища для навчання, де студенти можуть випробувати свої навички та реагувати на навколишню обстановку.

Слід включати ці підходи в навчання, адже вони спонукають студентів до розв'язання реальних проблем, створення проектів та застосування навичок у практичних ситуаціях. Також надавати можливість обирати курси, теми проектів, дослідження або спеціалізацію, дозволяючи відчувати себе більш власними учасниками навчального процесу. Поєднувати традиційне класичне навчання з онлайн-ресурсами, дозволяючи студентам вибирати темп та спосіб навчання, що відповідає їхнім потребам. Та включати студентів у вирішення реальних викликів та проблем спонукаючи їх до активної участі, оскільки вони будуть бачити значущість свого внеску.

Отже, інноваційні підходи в професійній освіті не лише покращують якість підготовки студентів, але й сприяють їхньому розвитку міжособистісних навичок та креативності. Включення цих підходів у навчання та надання можливостей для вибору та самореалізації робить освітній процес більш захоплюючим та відповідальним для студентів.

Список використаних джерел:

1. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі. – Г.Л.Єфремова. Суми, 2021 р.
2. Стаття: Innovative methods of education as a basis for high-quality vocational training teachers.

Петришин Софія
Науковий керівник – к.пед.н., доц. Н.Б. Чубінська
Національний університет «Львівська політехніка»

ПСИХОЕМОЦІЙНИЙ СТАН ВЧИТЕЛЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ПОВЕДІНКУ ТА ЗАДОВОЛЕНІСТЬ УЧНІВ

Навчальний процес це вагома частина життя кожної людини. Ми навчаємось протягом усього життя, проте найбільш вагомою частиною цього процесу є навчання в закладах освіти. Цей процес складається з багатьох факторів: комфортних умов, доступності матеріалу, рівня мотивації, індивідуальних особливостей учня, сприйняття, але найважливіший аспект який варто виділити - це соціальний чинник.

Соціальні відносини між учнями мають доволі очевидну закономірність - викликають емоційний комфорт та впливають на успіх учнів. Дещо складнішою стає взаємозалежність учень-вчитель.

Робота вчителя є важкою, оскільки необхідно вміло балансувати вміння пояснювати, створювати якісний навчальний контент та підтримувати емоційний клімат у класі. В. Сухомлинський писав, що вчити відчувати – це найскладніше, що є у вихованні. Тому любов до дітей, вміння відчувати серцем іншу людину є важливими для вчителя. Адже від педагога, від його ставлення до предмета, до учнів, від його емоційного стану залежать емоційні переживання школярів. Емоційна чуйність учителя виражається в ставленні до дітей, в умінні встановити з ними емоційний контакт [1].

Емоційний стан учителя, бажає він того чи ні, впливає на самопочуття учнів, передається їм, викликає відповідні переживання. Відбувається так зване емоційне зараження [2].

Самі того не розуміючи вчителі можуть передавати хороші чи погані емоції та впливати на якість сприйняття. Існує декілька аспектів у яких роль психоемоційного стану вчителя впливає на навчальний процес.

-Вплив на емоційну атмосферу.

Тут мається на увазі певна взаємозалежність, де позитивні емоції вчителя впливають на здатність позитивно сприймати навчальне середовище учнями та взаємодіяти одне з одним. Звісно ж, це працює зворотно, негативні емоції вчителя можуть привести до конфліктів та погіршення взаємин із учнями, що може вплинути на їх соціальний та емоційний розвиток.

-Продуктивність та мотивація

Вчителі, які відчувають ентузіазм та позитивні емоції стосовно своєї роботи, зазвичай можуть передати цей ентузіазм учням. Учні відчувають більшу мотивацію до вивчення предмету та бажання задовольняти вчителя своїми досягненнями. Негативний психоемоційний стан може призводити до стресу та відбирати бажання навчатись.

-Соціальні взаємодії

Стан вчителя визначає стиль комунікації та взаємини з учнями, що може впливати на їхні міжособисті відносини та соціальний розвиток.

Вчителі є прикладом для наслідування для учнів, як належним чином регулювати емоції у клас. Емоційний інтелект має три різні виміри: емоційна компетентність, емоційна зрілість та емоційна чутливість. Сучасні вчителі повинні бути здатні продемонструвати високий інтелектуальний, моральний, емоційний і соціальний розвиток і вміти поширювати те саме серед студентів. Учитель відіграє важливу роль у сфері освіти та напряду впливає на мотивацію та залучення до навчального процесу.

Отже, психоемоційний стан вчителя грає важливу роль у формуванні навчального середовища та впливає на успішність навчання та загальний розвиток учнів. Спостерігаючи за виразом обличчя, ми не тільки розуміємо, що відчуває інша людина, але й заражаємося її станом: співпереживаємо, співчуваємо, жаліємо. Таким чином, виразні рухи – своєрідний невербальний засіб спілкування між людьми.

Установити емоційний контакт із класом – означає досягти спільності емоційних позицій та емоційних переживань щодо змісту навчального матеріалу, мети, засобів конкретного уроку й один стосовно одного. А це передбачає розуміння педагогом емоційного стану учнів, уміння приймати їх такими, якими вони є.

Список використаної літератури

- 1.Чепелева Н.В. Психологічна культура майбутнього вчителя. Київ: Знання, 1989. 32 с.
- 2.Кириленко Т.С. Психологія: емоційна сфера особистості. Київ: Либідь, 2007. 256 с.
- 3.Dr. P. Karthikeyan Principal, Sri Renugambal College of Education, Ettivadi, Polur - 606 907, Tiruvannamalai **ROLE OF TEACHERS IN DEVELOPING EMOTIONAL INTELLIGENCE AMONG THE CHILDREN**

РОЛЬ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ У СПЕЦІАЛЬНІЙ ПЕДАГОГІЦІ ДЛЯ НАВЧАННЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Зміни освітньої парадигми щодо навчання та виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку, труднощами у навчанні потребують переорієнтування корекційно-реабілітаційної діяльності фахівців не лише в питаннях діагностування, оцінювання навчальних досягнень, процесу організації, а й організацію та реалізацію індивідуальних програм реабілітації, корекції, навчання [1].

Віртуальна реальність (VR) - це технологія, яка здатна перетворити спосіб, яким ми навчаємо та реабілітуємо дітей з особливими потребами. Вона відкриває перед нами не лише можливості для досвіду з імерсивних технологій, але й створює потужний інструмент для підтримки та стимулювання цієї вразливої аудиторії.

Коли ми говоримо про інклюзивну освіту, тобто освіту дітей з особливими освітніми потребами, ми говоримо про зміну базових принципів навчання, які в першу чергу мають враховувати особливі освітні потреби. Діти з особливими потребами потребують індивідуальних та налаштованих підходів до навчання та реабілітації. Традиційні методи часто не враховують їхні унікальні потреби та можливості. Віртуальна реальність надає нам засіб для створення інтерактивних навчальних середовищ, які можуть бути адаптовані до конкретних потреб кожної дитини [2].

У віртуальній реальності діти можуть спілкуватися з навколишнім світом у відомому і безпечному середовищі. Це особливо корисно для розвитку соціальних навичок та когнітивних вмінь. Також VR може бути використана для фізичної

реабілітації, де інтерактивні сценарії можуть допомогти дітям відновити контроль над своїм тілом.

Окрім того, науковці стверджують, що застосування імерсивних технологій у освіті забезпечує високу результативність процесу навчання. Це пов'язано з можливістю контролювати процес виконання поставленого завдання, використовувати максимальну кількість дидактичних засобів на занятті, підвищувати рівень знань, умінь і навичок з конкретної навчальної дисципліни та інформаційно-комунікативної, цифрової професійної компетентності [3, с.45].

Можемо підсумувати, що використання віртуальних технологій здатне вагомо вплинути на результати діагностики та корекційно-розвивальної роботи з дітьми, які мають порушення психофізичного розвитку, в першу чергу, з огляду на роль позитивної мотивації при взаємодії з комп'ютерною технікою і полегшене маніпулювання матеріалом в цифровій площині.

Віртуальна реальність (VR) може бути логічним розширенням використання віртуальних технологій. VR дозволяє створювати імерсивне середовище, в якому діти можуть поглиблюватися у навчальний процес та експериментувати в безпечних умовах. Використання VR може бути особливо корисним для дітей з психофізичними порушеннями, оскільки це дозволяє їм отримувати новий рівень інтерактивності та дослідження світу.

Список використаних джерел:

1. Астапова В.М. Психологія дітей з порушеннями і відхиленнями психічного розвитку / Під ред. В.М. Астапова, Ю.В. Мікадзе. – СПб., 2002.

2. Туріщева Л. В. Діти з особливостями розвитку у звичайній школі (психологічний супровід і допомога) / Л. В. Туріщева. — Х. : ВГ «Основа», 2011. — 111 с.

3. Боса В.П. Використання імерсивних методів навчання та кейс-методу в професійній підготовці філологів. Інноваційна педагогіка, 2020. Вип. 29. Т.1. С.43-48.

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПЕДАГОГІЦІ

Використання штучного інтелекту (ШІ) та віртуальної реальності (VR) у сучасній професійній педагогіці визначає не просто новий рівень навчання, але й відкриває перед нами безмежні можливості для підвищення якості освіти та розвитку навчальних процесів. Вдосконалення інтерактивних методів, індивідуалізований підхід до студентів, збагачення навчального процесу новими інструментами та технологіями – це тільки деякі з переваг, які ШІ та VR приносять у професійну педагогіку.

Зважаючи на сучасні тренди і вимоги до кваліфікації майбутніх фахівців, навички застосування штучного інтелекту, хмарних технологій, віртуальної та доповненої реальності, діджиталізація та роботизація стають надважливою складовою професійної практичної підготовки педагогічних працівників [3].

Штучний інтелект став невід'ємною складовою професійної педагогіки, завдяки своїм можливостям: аналізу та індивідуалізації. Інтелектуальні системи ШІ допомагають створити індивідуальні навчальні програми для кожного учня, враховуючи його потреби, темп навчання та рівень володіння матеріалом. Вони також забезпечують автоматизовану діагностику навчальних досягнень та допомагають вчителям вносити корективи в навчальний процес.

Віртуальна реальність відкриває нові горизонти для професійної педагогіки, надаючи студентам можливість навчання за допомогою імерсивних технологій. Вона дозволяє створювати інтерактивні симуляції, які допомагають розвивати практичні навички в безпечному середовищі.

Імерсивні технології наразі використовують як додаткову можливість підвищити інтерес до предмету вивчення, розвитку когнітивних навичок

особистості здобувача освіти, забезпечення STEM-підходів у освіті та можливостей дистанційного навчання [1].

Окрім того, науковці стверджують, що застосування імерсивних технологій у професійній освіті забезпечує високу результативність процесу навчання. Це пов'язано з можливістю контролювати процес виконання поставленого завдання, використовувати максимальну кількість дидактичних засобів на занятті, підвищувати рівень знань, умінь і навичок з конкретної навчальної дисципліни та інформаційно-комунікативної, цифрової професійної компетентності [2, с.45].

Розглянувши дане питання, та, проаналізувавши окремі його аспекти у визначеній тематиці можна дійти висновку, що використання штучного інтелекту та віртуальної реальності відкриває нові можливості навчання, привертає увагу здобувачів освіти до навчального матеріалу, робить процес навчання цікавим, захоплюючим, практично та особисто орієнтованим і спонукає до підвищення професійності всіх суб'єктів освітнього процесу та мотивує до навчання впродовж життя.

Список використаних джерел:

1. Волинець В. Використання технологій віртуальної реальності в освіті. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. Серія: Педагогічні науки, 2021. С. 40-47
2. Боса В.П. Використання імерсивних методів навчання та кейс-методу в професійній підготовці філологів. Інноваційна педагогіка, 2020. Вип. 29. Т.1. С.43-48.
3. Людський капітал 2030. Глобальні навички майбутнього.2021.
URL: <https://nqa.gov.ua/gallery/forum-ludskij-kapital-2030/>

НЕВЕРБАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Невербальна комунікація педагога є важливим аспектом його професійної діяльності та включає всі невербальні сигнали, які використовуються для передачі інформації та встановлення зв'язку з учнями. Невербальна комунікація - спілкування за допомогою жестів (мови жестів), міміки, постави та рухів тіла, тону голосу, простору, кольору, одягу, запаху й деяких інших засобів (за виключенням мовних) [4.С.17].

Міміка обличчя: вирази, рухи та пози обличчя, які виражають почуття та емоції є одним з найважливіших елементів невербальної комунікації педагога. Вона може передавати емоції, настрої та інші сигнали, що допомагають встановити контакт із учнями [2, С.52]. Для прикладу, усмішка може вказувати на зацікавленість або задоволення педагога, тоді як зморщені брови можуть викликати враження незадоволення чи роздратування.

Жести педагога також відіграють великого впливу під час спілкування із учнями. Вони можуть виконувати роль підкреслювання та пояснення словесного повідомлення, або свідчити про статус та авторитет викладача [8, С.6]. Для прикладу, підняття пальця може вказувати на необхідність уваги, а рух руками вище голови може додавати силу до прохання або повідомлення.

Постава та рухи тіла також є важливими частинами невербальної комунікації. Для прикладу, пряма постава може вказувати на впевненість та компетентність, тоді як зігнута постава може викликати враження закритості або невпевненості. Рухи тіла, такі як підняття брів, похитування голови або похитування плечима, також можуть передавати повідомлення або створювати емоційну атмосферу [6].

Тон голосу є також важливим елементом невербальної комунікації: швидкість та інтонація голосу, тривалість і частота пауз можуть впливати на сприйняття повідомлення та передавати різні емоційні сигнали [5, С.26]. Для

прикладу, низький та спокійний тон голосу може створювати враження спокою та авторитетності, тоді як гучний та стриманий тон може викликати враження запалу чи негативного настрою.

Візуальний контакт тісно пов'язано з вербальною комунікацією, у процесі спілкування може сказати співрозмовнику набагато більше, ніж слова. Крім того, зміни у напрямі погляду використовуються для регуляції синхронізації мовного обміну [5, С.23]. Наявність контакту за допомогою погляду може змінити сенс усієї ситуації, може вказувати на зацікавленість, повагу або інші емоції. Наприклад, численні погляди на того, хто говорить, свідчили про те, що його ввічливо і уважно слухають.

Невербальна комунікація педагога може вплинути на мотивацію студентів, розуміння матеріалу та підтримку емоційної атмосфери на уроці. Відповідно, вміння використовувати правильні невербальні сигнали є важливими для ефективного педагогічного процесу [7, С.58]. Педагоги повинні бути свідомими своїх невербальних сигналів та вміти їх ефективно використовувати.

Всі ці невербальні сигнали використовуються педагогом професійного навчання для встановлення зв'язку з учнями та передачі інформації. Ця комунікація є додатковим каналом сприймання і розуміння для студентів, оскільки вона може передати емоції, настрої та інші повідомлення, які не виражені словами. Вони можуть підсилити або змінити враження від словесного повідомлення та допомогти створити ефективну комунікацію між педагогом та учнями, покращити ефективність навчання та спілкування зі студентами [1].

Таким чином відіграє невербальна комунікація важливу роль у професійно-педагогічній діяльності педагога професійного навчання.

Список використаної літератури

1. Ієвлев О. М., Калінська О. П. Професійно-педагогічна мобільність у вимірі педагогічної майстерності: практикум. Львів: Сполом, 2022. 129 с
2. Кайдалова Л.Г. Психологія спілкування: навч. посіб. / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н.В.Альохіна, В.С.Шаповалова. Х.: НФаУ, 2011. 132 с.

3. Колганова М. І. Актуальні проблеми невербальної комунікації педагога: науково-методичний посібник. К. : Видавничий центр "Академія", 2015.- 289 с.
4. Ковалинська І. В. Невербальна комунікація. К. : Вид-во «Освіта України», 2014. 289 с .
5. Малкова Т.М. Візуальна психодіагностика. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2018. 132 с.
6. Піз А., Піз Б. Мова рухів тіла. Розширене видання / Пер. з англ. К: ТОВ "Компанія ОСМА", 2015. 416 с.
7. Щербина Д. В. Невербальна культура педагога: методичні рекомендації до проведення лабораторних занять з курсу «Основи педагогічної творчості та майстерності. Київ: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012 р. 58 с.
8. Серякова І.І. Магія невербальної комунікації: навч. посіб. К. : Вид. центр КНЛУ. 2004. 95 с.
9. Невербальні засоби педагогічної комунікації. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/09/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F-7-05.12..pdf> (Назва з екрану)

Романченко Діана
Науковий керівник – к.пед.н., доц. І. С. Колодій
Національний університет «Львівська політехніка»

ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА ВЧИТЕЛЯ У ПЕДАГОГІЦІ К.Д. УШИНСЬКОГО ТА В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Педагогічна культура вчителя є однією з важливих складових сучасної освіти. Якщо раніше основний акцент робився на передачі знань, то сьогодні важливою є не лише сама інформація, а й спосіб її подачі, відносини між вчителем і учнем, моральні цінності, які вчителі формують у своїх вихованцях. Два видатних педагоги, К.Д. Ушинський та В.О. Сухомлинський, внесли значний внесок у

розвиток педагогічної культури вчителя. Вони нагадують нам про важливість педагогічного мистецтва і морального виховання вчителя.

Ця доповідь присвячена дослідженню поглядів К.Д. Ушинського та В.О. Сухомлинського на педагогічну культуру вчителя, їхнього внеску у педагогіку та впливу на сучасну освіту. Обидва педагоги, живучи в різні епохи і належачи до різних систем педагогічних цінностей, поділяли спільну ідею – важливість педагогічної культури як основи успішної вчителювання.

Константин Дмитрович Ушинський (1824-1871) – видатний український педагог, психолог і публіцист. Він народився в сім'ї дворянина та вивчав філософію та психологію в Київському університеті. Ушинський відомий своєю роботою над педагогічною теорією та практикою.

К.Д. Ушинський був переконаний, що педагогічна культура вчителя має бути спрямована на глибоке розуміння особистісних особливостей кожного учня. Він підкреслював, що вчитель повинен володіти глибоким психологічним і педагогічним знанням, а також бути моральним авторитетом для своїх учнів.

Знання індивідуальних особливостей учнів: вчителю варто добре розуміти кожного учня, його інтереси, потреби та можливості. Ушинський підкреслював важливість індивідуального підходу до кожного вихованця, оскільки кожен учень унікальний і потребує специфічного підходу.

Професійна майстерність: Він підкреслював важливість постійного навчання та самостереження, щоб постійно вдосконалювати свою роботу. Ушинський вважав, що вчитель повинен бути завжди в русі, намагатися вдосконалювати свої навички та знання.

Моральний авторитет: Ушинський наголошував, що вчитель повинен бути прикладом моральної чесності та справедливості для своїх учнів. Він вважав, що вчитель повинен формувати в учнів найвищі моральні цінності та ставати для них прикладом в усьому.

Індивідуалізація навчання: Вчителю слід прагнути адаптувати навчальний процес до потреб кожного учня, надаючи можливість розвивати його таланти та

інтереси. Ушинський вважав, що навчання має бути цікавим та стимулюючим для кожного учня, і це можливо лише завдяки індивідуалізації підходу.

Педагогічна творчість: Ушинський вважав, що вчитель повинен бути творчою особистістю, здатною до пошуку нових підходів у навчанні. Він підкреслював важливість інновацій та творчості в роботі вчителя.

Василь Олександрович Сухомлинський (1918-1970) – український педагог, публіцист і письменник. Він відомий своєю великою роллю в розвитку педагогічної культури вчителя та виховання дітей.

Сухомлинський бачив педагогічну культуру вчителя як сукупність таких якостей:

Любов до дітей: Вчитель повинен безумовно полюбити своїх учнів і завжди проявляти цю любов у своїх вчинках і словах. Він вважав, що любов – це основа будь-якого виховання і навчання.

Дбайливість і уважність: Важливо бути уважним до потреб кожного учня та завжди підтримувати їх. Сухомлинський наголошував, що вчителю слід бути готовим слухати, розуміти та підтримувати своїх вихованців.

Педагогічний талант: Вчителю слід бути творчим у викладанні, використовувати цікаві методи та приклади, щоб надихати учнів. Сухомлинський вірив, що кожен учитель має свій власний стиль та талант, який він повинен розвивати.

Справедливість і чесність: Сухомлинський підкреслював важливість справедливого ставлення до учнів і чесності у відносинах з ними. Він вважав, що справедливість – це основа довіри між вчителем і учнем.

Спілкування і вміння слухати: Вчитель повинен бути готовий слухати своїх учнів, розуміти їхні проблеми та потреби. Сухомлинський вірив, що відкрите та довірливе спілкування сприяє побудові позитивних відносин між вчителем і учнем.

Хоча К.Д. Ушинський і В.О. Сухомлинський мали різні шляхи в житті і діяльності, їхні погляди на педагогічну культуру вчителя мають декілька спільних рис:

1. Індивідуалізація навчання: Обидва педагоги підкреслювали важливість індивідуального підходу до кожного учня. Вони вважали, що навчання має бути адаптованим до потреб та індивідуальних особливостей кожного учня.

2. Моральний аспект: Як К.Д. Ушинський, так і В.О. Сухомлинський вірили в важливість моральних цінностей в педагогіці. Вони обидва підкреслювали, що вчителі повинні бути прикладом моральної чесності та справедливості для своїх учнів.

3. Педагогічний талант: Обидва педагоги вважали, що вчителі повинні розвивати свій педагогічний талант і бути творчими у своїй роботі.

4. Спілкування і слухання: Вони наголошували на важливості відкритого та довірливого спілкування з учнями та готовності слухати їхні потреби та проблеми.

Підходи К.Д. Ушинського та В.О. Сухомлинського до педагогічної культури вчителя залишають суттєвий вплив на сучасну освіту. Вони нагадують нам про важливість педагогічного мистецтва і морального виховання вчителя.

Індивідуалізація навчання: Підхід Ушинського та Сухомлинського до індивідуалізації навчання впроваджується в сучасній освіті. Вчителі намагаються адаптувати свої уроки до потреб кожного учня, надаючи можливість розвивати його таланти та інтереси.

Розвиток емоційного і соціального інтелекту: Педагоги вивчають методи роботи з емоціями і соціальними навичками, щоб допомагати учням розвивати гармонійні стосунки з навколишнім світом.

Педагогічний менторинг: Поняття морального авторитету вчителя залишається актуальним і сьогодні. Вчителі виступають не лише як навчальні інструктори, але й як приклади для наслідування для молодших поколінь.

Творчість та інновації: Вчителі заохочуються бути творчими у своїй роботі, шукати нові методи та підходи до навчання, як це висловлювали Ушинський і Сухомлинський. Вони надихають вчителів розвивати свій творчий потенціал та постійно вдосконалювати навички.

Педагогічна культура вчителя за поглядами К.Д. Ушинського та В.О. Сухомлинського лишається актуальною і сьогодні, вносячи важливий внесок у

розвиток освіти. Засади і принципи, висвітлені цими двома педагогами, нагадують вчителям про важливість розвитку як педагогічного мистецтва, так і моральної культури. Відданість цим цінностям може покращити навчання та виховання молодого покоління та сприяти розвитку гармонійного суспільства.

Список використаної літератури

1. Здатність до педагогічної діяльності як один із компонентів фахової майстерності вчителя (за творами К.Д. Ушинського та В.О. Сухомлинського) [Текст] / [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/nlfcx>
2. Ідеї К. Д. Ушинського в контексті сучасної педагогічної науки та освіти. [Текст] / [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/nlfdm>
3. В. Сухомлинський: життя та педагогічна діяльність. [Текст] / [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/nlfdm>
4. Актуальні ідеї Василя Сухомлинського та Костянтина Ушинського в сучасному освітньому просторі [Текст] / [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/azgiw>

Стець Оксана
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Гельжинська Т.Я.
Національний університет «Львівська політехніка»

РОЛЬ СТУДЕНТСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ЗВО

У сучасному українському суспільстві студентські громадські організації відіграють важливу роль у формуванні активних та свідомих громадян, вони розвивають студентську ініціативність та лідерські якості.

Студентські організації заохочують студентів до активної участі в різноманітних громадсько-культурних заходах, сприяючи таким чином соціальній адаптації та розвитку молоді у закладах вищої освіти. Вони створюють платформу для співпраці та обміну ідеями, сприяють формуванню

активної громадянської позиції серед студентської молоді, сприяють розвитку освітніх та культурних проєктів, спрямованих на підвищення якості освіти та розвиток суспільства в цілому. Беручи активну участь у проєктах та заходах, організованих студентськими громадськими організаціями, молодь має можливість набувати досвіду співпраці та продуктивного спілкування, що сприяє її подальшому професійному та особистісному зростанню. Завдяки студентським організаціям молодь має змогу всебічно розвинути свої знання та впевнено допомагати старшому поколінню в розвитку та розбудові нашої країни[1].

На даний час в Україні діють десятки тисяч громадських студентських організацій, що об'єднують студентів університетів і навчальних закладів з різних кутків країни. Ці організації розвиваються та активно співпрацюють не тільки на національному, а й на міжнародному рівнях. Вони беруть участь у різноманітних проєктах, спрямованих на розвиток освіти, культури, науки та технологій. Багато студентських громадських організацій беруть активну участь у розбудові українського громадянського суспільства та сприяють змінам у політичній та соціальній сферах. Їхні проєкти та ініціативи спрямовані на підвищення обізнаності про важливі суспільні проблеми, захист прав і свобод студентів, зміцнення демократичних цінностей серед молоді.

Розглянемо найпопулярніші студентські громадські організації, з якими співпрацює Україна: AIESEC – це організація, метою якої є розвинути та реалізувати людський потенціал молоді завдяки міжкультурному обміну. Учасницями організації є понад 110 країн світу. В Україні ж AIESEC існує офіційно з 1994 року[3].

1. TEENERGIZER – це організація, що об'єднує підлітків Східної Європи та Азії, мета полягає в тому, щоб створити світ, де кожен зможе реалізувати свій потенціал, і світ, де не буде дискримінації в жодній сфері, особливо щодо ВІЛ-позитивних людей[7].

2. BEST – це загальноєвропейська студентська організація, локальні групи якої є у понад 90 університетах та у понад 30 країнах Європи, була створена 1989 року в Берліні. Допомагає студентам досягти міжнародності

мислення, кращого розуміння культур та народів, а також розвинути навички роботи в міжнародному середовищі[4].

Розглянемо найпопулярніші студентські громадські організації, які були створені в Україні.

1. Фондація Регіональних Ініціатив (ФРІ) – це всеукраїнська молодіжна громадська організація, яка підтримує молодіжний рух та займається підготовкою молодих лідерів в Україні. ФРІ виховує майбутніх лідерів та змінотворців за допомогою популяризації проактивності, громадської свідомості та реалізації молодіжних ініціатив. [5]

2. Будуємо Україну Разом (БУР) – це організація, що «будує мости» комунікації між українцями. Рух виник у Львові у 2014 році за підтримки «Львівської освітньої фундації». З БУР можна створювати молодіжні платформи, відновлювати домівки сімей у скруті, а також організовувати лекції на суспільно-актуальні теми, мандрівки, музичні вечори, дискусії, кінопокази[6].

Отже, у сучасній Україні студентські громадські організації відіграють важливу роль у розвитку активної та свідомої молоді, сприяючи її соціальній адаптації та особистісному зростанню. Зокрема, вони створюють унікальні можливості для студентів брати участь у різноманітних проєктах та ініціативах, розвиваючи їхні лідерські якості та підтримуючи активну громадянську позицію. Крім того, національна та міжнародна співпраця допомагають цим організаціям ефективно впливати на розвиток освіти, культури та громадянського суспільства в Україні.

У перспективі студентським громадським організаціям в Україні важливо вирішувати проблеми фінансування та бюрократичних перешкод, а також посилювати співпрацю з державними організаціями для досягнення спільних цілей у розвитку суспільства та міжнародними організаціями задля збільшення чисельності наукової мобільності студентів.

Розвиток цих організацій буде сприяти побудові демократичного суспільства та розвитку молодого покоління як активних та свідомих громадян України.

Список використаної літератури

1. Ївженко Ю. В. Особливості діяльності студентських громадських організацій як фактора формування соціальної активності особистості / Ю. В. Ївженко // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Психолого-педагогічні науки. - 2014. - № 4. - С. 32-36.
2. Кулеба О. Молодіжні громадські організації: різновиди, суспільні функції та проблема активізації їх діяльності Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку: Зб. наук. пр. — Львів, 2012. — Вип. 24 — С. 45-50. — Бібліогр.: 10 назв. — укр.
3. Сайт AIESEC [Електронний ресурс]: <https://aiesec.ua/>
4. Сайт BEST-Lviv [Електронний ресурс]: <https://best-lviv.org.ua/>
5. Сайт Фундація Регіональних Ініціатив [Електронний ресурс]: <https://fri.com.ua/>
6. Сайт Будуємо Україну Разом [Електронний ресурс]: <https://www.bur.org.ua/>
7. Сайт TEENERGIZER [Електронний ресурс]: <https://teenergizer.org/>

Шостак Надія
«Бродівський фаховий педагогічний коледж
імені Маркіяна Шашкевича»
м. Броди, Україна
Науковий керівник: викладач історії
Яремович М.А.

ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Навчання дітей в сучасному світі стає дедалі складнішим, оскільки учні не виявляють навчально-пізнавальної активності під час освітнього процесу. Щоб цьому запобігти, вчитель повинен підбирати правильні форми, методи, прийоми та засоби навчання, які будуть не лише відповідати віковим особливостям учнів, а й сприяти їхній активності. Зараз актуальним стає використання інтерактивного

навчання, проте не потрібно забувати про проблемне навчання, яке також є непоганим засобом підвищення навчально-пізнавальної активності школярів.

Щодо проблемного навчання, то його пояснюють не лише як засіб навчання, а ще й як принцип, новий тип освітнього процесу, як метод навчання та як нову дидактичну систему. Але ми будемо говорити про проблемне навчання як про засіб, який підвищує активність учнів. В загальному проблемне навчання – це одна з організацій освітнього процесу, в основі якої лежить не подання вже готової інформації, а те, що учні повинні отримати потрібну їм інформацію, шляхом вирішення поставленої перед ними проблеми. Іншими словами, вчитель утворює проблемні ситуації, які учні повинні вирішити шляхом спостереження, аналізу фактів, активної розумової діяльності.

Проте це ще не все, оскільки проблемне навчання як творчий процес також є процесом розв'язання нестандартних науково-навчальних завдань, використовуючи при цьому нестандартні методи. А все через те, що світ не стоїть на місці, а з кожним разом відбувається відкриття нового: нових об'єктів, знань, проблем і розв'язання цих проблем.

Проблемне навчання націлене на оволодіння, закріплення та розвитку в учнів встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, що дають змогу позитивно виходити із ситуацій та досягати результатів. Звісно, такий засіб навчання в більшій мірі несе практичний зміст, адже сучасний світ потребує сміливих, креативних, творчих та впевнених особистостей.

Можна виділити певну послідовність проблемного навчання: починається з постановки питань (створення проблемної ситуації), продовжуючись у розв'язанні проблеми, у проблемному викладі знань учителем, у різноманітній самостійній роботі учнів. Такий тип навчання передбачає належний рівень підготовленості, зацікавленості учня в пошуку невідомого результату [1].

Проблемне навчання ставить перед собою реалізацію двох цілей:

1. По-перше, сформулювати в учнів необхідну систему знань, умінь і навичок;
2. По-друге, досягти високого рівня розвитку школярів, розвитку здатності до самонавчання та самоосвіти [2].

Тобто за допомогою проблемного навчання учні отримають потрібні їм знання, які будуть слугувати базою для подальшого навчання, та розвинути здатність до самостійно-пізнавальної активності. Аналізуючи мету, можна звернути увагу, що проблемне навчання стає поштовхом до самонавчання учнів, враховуючи сьогодення та воєнний час, то воно постає однією із найголовніших діяльностей учнів, які втратили можливість навчатися, з технічних причин. Також, виробивши цю здатність, учні зможуть продовжувати навчатися самотужки, коли їм це буде потрібно, зокрема у ВНЗ.

Ще потрібно зазначити одну з важливих цілей, яку ставить перед собою проблемне навчання – сформувати в школярів особливий стиль розумової діяльності, дослідницьку активність і самостійність. Щодо особливого стилю розумової діяльності, тобто того, що учень повинен думати не так як усі, а по-іншому. На мою думку це є важливою критерією в суспільстві, оскільки «думаючи по-новому» в подальшому діти зможуть вирішувати життєві ситуації, підходячи до цього з новими методами. Я вважаю, що ця мета найкраще реалізовується за допомогою проблемного навчання, оскільки воно вимагає пошуку шляхів вирішення, а не банального передавання інформації.

Головною і характерною ознакою проблемного навчання є проблемна ситуація, а не проблемне завдання. Проблемне завдання саме по собі не є проблемною ситуацією, воно може викликати проблемну ситуацію лише за певних умов.

Проблемна ситуація, на відміну від завдання включає три головні компоненти: необхідність виконання такої дії, при якій виникає пізнавальна потреба в новому невідомому відношенні, способі або умови дії; невідоме, яке має бути розкрито у виниклій проблемній ситуації; можливості учнів у виконанні поставленого завдання, в аналізі умов і відкритті невідомого [3]. Тому, на мою думку, для вчителя краще всього використовувати проблемну ситуацію, а не просто проблемне завдання, навіть через те, проблемна ситуація сприяє виникненню пізнавальної потреби, тим самим підштовхуючи учня до пошуку

відповідей у тій чи іншій проблемі. Під час такого пошуку учні якраз і проявляють навчально-пізнавальну активність.

Зі всього сказаного вище можна підсумувати переваги проблемного навчання. Отже, перевагами є те, що проблемне навчання:

- вчить дітей мислити логічно, науково, творчо;
- робить навчальний матеріал більш доказовим та переконливим для учнів, адже діти самі його знаходять;
- сприяє формуванню стійких знань, так як матеріал, самостійно здобутий учнем, міцно зберігається в пам'яті;
- впливає на емоційну сферу учнів, формує почуття впевненості у своїх силах, радість та задоволення від напруження розумової діяльності;
- формує в учнів елементарні навички пошукової, дослідницької діяльності, оскільки діти здійснюють пошукову чи дослідницьку роботу, щоб знайти рішення проблеми;
- активно сприяє розвитку позитивного ставлення та інтересу як до даного предмету, так і до навчання взагалі, тому що такий тип навчання є досить таки цікавим, оскільки вчитель може використовувати проблемні ситуації, які діти хочуть вирішити, тобто їм буде цікаво дізнатися нову інформацію у ході розв'язання [2].

Не зважаючи на значущі переваги цього навчання, у нього також є свої недоліки, які потрібно враховувати при його використанні в освітньому процесі:

- вимагає великих затрат часу для засвоєння одного і того ж обсягу знань у порівнянні з іншими типами навчання;
- є недоцільним використання такого навчання на кожному уроці, бо можуть не всі приймати участь;
- складність у здійсненні перевірки матеріалу з колективом, адже можливий випадок необґрунтованої оцінки.

Отже, це навчання має свої переваги та недоліки, але щоб звести до мінімуму ці недоліки, потрібно поєднувати традиційне навчання з проблемним, які будуть взаємодоповнювати один одного.

Щоб проблемне навчання успішно використовувати як засіб навчально-пізнавальної активності учнів, потрібно дотримуватися усіх вимог створення проблемних ситуацій, зокрема це пропонуване учневі проблемне завдання повинне відповідати його інтелектуальним можливостям, оскільки діти втрачають інтерес до завдань, які не в змозі вирішити. Також проблемне запитання повинне передувати поясненню, через те, що учень не буде зацікавлений в тому, щоб шукати відповіді на це запитання, оскільки він вже буде знати відповідь. Це не буде сприяти навчально-пізнавальної активності учнів, а буде представлене як відтворення вже набутих знань, умінь та навичок. Ще одна і та ж проблемна ситуація може бути викликана різними типами завдань, що допоможе збільшити набутий обсяг знань учнів, та показати їм, що до одної і тієї ж проблемної ситуації можна дійти постановкою різних проблемних завдань.

Давайте зробимо підсумок усього сказаного. Отже, проблемне навчання є досить ефективним засобом стимулювання навчально-пізнавальної активності учнів, оскільки учні повинні самостійно відшукувати відповідь, під час чого вони і проявляють навчально-пізнавальну активність. Тому я вважаю, що доцільно використовувати проблемне навчання у школі, незважаючи на його недоліки. Це допоможе дітям в подальшому навчанні, оскільки вже сформовані навички та вміння можна буде використовувати уже під час вирішення життєвої ситуації.

Список використаної літератури

1. Педагогічний тренінг «Творча майстерність учителя». *Блог учителя початкових класів*. URL: https://galynagaladii.blogspot.com/p/blog-page_74.html (дата звернення: 08.11.2023).

2. Чорток Н.О. Реалізація проблемної технології на уроках української літератури. *Методика та технологія*. URL: https://urok.osvita.ua/materials/edu_technology/44293/ (дата звернення: 08.11.2023).

3. Методика створення проблемних ситуацій і завдань при проведенні навчальних занять з психології. Основні компоненти проблемного навчання. *Учбові матеріали*. URL: <http://um.co.ua/10/10-13/10-130965.html> (дата звернення: 09.11.2023).

ОРГАНІЗАЦІЙНІ, ПРАВОВІ ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПЕРІОД ВІЙНИ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Реалізація професійної мобільності студентів у період війни може бути важкою, проте передбачає нові можливості. Деякі можливості включають здобуття додаткових навичок в інших країнах, залучення до міжнародних проєктів або навіть залучення до гуманітарних зусиль. Однак важливо враховувати безпеку та обставини конфлікту при розгляді таких можливостей.

У період війни реалізація професійної мобільності студентів стикається з численними організаційними, правовими та психолого-педагогічними викликами. Організаційні аспекти включають забезпечення безпеки учасників програм, координацію з іншими країнами та забезпечення необхідної інфраструктури. Правові аспекти передбачають вирішення питань візового режиму, легалізації документів та захисту прав студентів у контексті конфлікту. Психолого-педагогічні виклики включають підтримку емоційного стану студентів, адаптацію до нових умов та збереження якості навчання. Перспективи включають можливість зміцнення міжнародної співпраці, формування стійких навичок адаптації та побудова стосунків у сприятливому середовищі, не зважаючи на виклики воєнного часу.

Реалізація професійної мобільності студентів у період війни включає важливі організаційні, правові та психологопедагогічні аспекти. На фоні конфлікту важливо забезпечити безпеку студентів та створити умови для їхнього успішного вивчення. Правові норми повинні регулювати статус студентів у військовий період, а психологопедагогічна підтримка допоможе їм впоратися з емоційними труднощами. Впровадження ефективних підтримки програм може сприяти не лише

освітньому процесу, але й готовності молоді до подальшого професійного зростання в умовах нестабільності.

Академічна мобільність студентів у воєнний період стикається з рядом особливостей та викликів, що наведено нижче.

1.Безпека: однією з основних проблем є забезпечення безпеки студентів під час відвідування інших країн або навчання в регіонах, де триває конфлікт.

2.Адаптація: в умовах війни студентам слід швидко адаптуватися до нових соціальних, культурних та безпекових умов, що може бути важким завданням.

3.Організаційні питання: змінені обставини можуть вплинути на організаційні аспекти, такі як навчання в іноземних університетах, визнання кредитів та трансфер знань.

4.Психологічна підтримка: студентам потрібна додаткова психологічна підтримка для подолання стресу, пов'язаного з воєнними обставинами.

5.Міжнародна співпраця: реалізація академічної мобільності може вимагати збільшеної міжнародної співпраці для забезпечення підтримки та обміну інформацією.

Незважаючи на виклики, академічна мобільність в умовах війни може допомагати студентам розвивати стійкість, набувати нові навички та сприяти культурному обміну, який може мати довгостроковий позитивний вплив.

Інноваційні технології в підготовці професійно-мобільного студентства видаються ключовим елементом у контексті євроінтеграційних процесів. Деякі аспекти цього питання:

1.Електронні навчальні платформи: використання сучасних платформ для навчання он-лайн дозволяє студентам отримувати доступ до матеріалів з будь-якого місця, сприяючи гнучкості та мобільності.

2.Відкрите навчання: залучення до міжнародних освітніх проектів та обмінів сприяє поглибленню знань студентів та їхній адаптації до європейських стандартів.

3.Віртуальна реальність та симуляції: застосування технологій, таких як віртуальна реальність, дозволяє створювати симуляції реальних робочих ситуацій, що полегшує навчання та розвиває практичні навички.

4.Мультидисциплінарний підхід: інтеграція різноманітних дисциплін та сучасних технологій в навчальний процес сприяє формуванню у студентів комплексного розуміння сучасних викликів.

5.Електронний портфель: використання електронних портфелів дозволяє студентам відстежувати свій навчальний прогрес та демонструвати свої досягнення.

Ці інновації допомагають забезпечити високу якість освіти, а також зробити її більш доступною та адаптованою до потреб сучасного ринку праці в умовах євроінтеграційних змін.

Правові аспекти:

1.Безпека та Права Людини: забезпечення безпеки студентів у зоні конфлікту та дотримання їхніх прав на освіту, які гарантовані міжнародними конвенціями.

2.Міжнародне співробітництво: розробка міжнародних договорів та угод для сприяння мобільності студентів під час війни та уникнення правових барерів.

3.Адаптація нормативів: вироблення правового фреймворку, який враховує особливості реалізації програм мобільності в умовах конфлікту.

Соціально-психологічні аспекти:

1.Стрес та Психологічна Підтримка: управління стресом та забезпечення психологічної підтримки студентам, які переживають воєнні події.

2.Міжкультурна адаптація: сприяння взаєморозумінню та адаптації студентів до нових культурних та соціальних умов.

3.Комунікація та Інформаційна прозорість: забезпечення ефективної комунікації та інформаційної прозорості для студентів щодо умов їхнього перебування та навчання.

4.Соціальна інтеграція: стимулювання соціальної інтеграції студентів у новому середовищі та підтримка їхнього соціального благополуччя.

Врахування цих аспектів допомагає створити сприятливі умови для студентів у період війни, забезпечуючи їхню безпеку та психологічний комфорт у процесі навчання та мобільності.

Ефективний освітній менеджмент відіграє ключову роль у підготовці професійного педагогічного мобільного фахівця, особливо в умовах змінливого соціально-політичного середовища, такого як воєнний стан. Основні аспекти його ролі включають:

1. Стратегічне планування: організація системи освіти повинна розробляти стратегічні плани, враховуючи зміни в політиці, економіці та соціумі. Це дозволяє адаптувати педагогічні програми до нових реалій та вимог ринку праці.

2. Формування мобільних програм: освітній менеджмент повинен створювати програми, що сприяють мобільності педагогічних фахівців, зокрема, враховуючи можливості міжнародного обміну та участі у проектах.

3. Розробка гнучких курсів: створення гнучких навчальних курсів, які можна легко адаптувати до змін в умовах воєнного стану або забезпечити дистанційну форму навчання.

4. Управління ресурсами: ефективне використання ресурсів, забезпечення необхідних матеріальних та технічних можливостей для навчання та підтримки педагогічних кадрів.

5. Підтримка вчителів: організація підтримки для вчителів у важких умовах, зокрема, надання психологічної, юридичної та соціальної допомоги.

6. Взаємодія з міжнародними організаціями: управління міжнародними партнерствами та обміном досвідом для підвищення якості педагогічної підготовки в умовах війни.

Освітній менеджмент виступає керівною силою, яка спрямовує зусилля на створення оптимальних умов для підготовки мобільних педагогічних фахівців у непередбачуваних умовах воєнного стану.

Таким чином врахування розглянутих нами організаційних, правових та психолого-педагогічних аспектів сприятиме реалізації професійної мобільності студентів в умовах воєнного часу.

Список використаної літератури

1. Свириденко Д.Б. Академічна мобільність: відповідь на виклики глобалізації: монографія. К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. 279 с.
2. Закон України «Про освіту». 28.09.2017
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/ed20170905#Text>
3. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, №30, ст. 141. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
4. The Heart of Education. Learning to Live Together. Selected papers presented at the 16th UNESCO-APEID International Conference
URL:<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002273/227373e.pdf>.
5. Новий чат-бот про навчання і викладання за воєнного часу.
URL:<https://lexinform.com.ua/v-ukraini/novyj-chat-bot-pro-navchannya-ivykladannya-za-voyennogo-chasu>.
6. Вища освіта в Україні під час воєнного стану. URL: <https://it-kharkiv.com/vyshha-osvita-vukrayini-pid-chas-voyennogo-stanu>

Салабай Василь
Науковий керівник – д.пед.н., доц. Ієвлєв О.М.
Національний університет “Львівська політехніка”
salabayvasyl1@gmail.com

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ЧИННИК МОБІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Мобільне навчання – це педагогічний підхід, спрямований на виховання особистості в умовах мобільного суспільства та використання сучасних технологій та засобів комунікації для досягнення освітніх та виховних цілей. Цей підхід враховує зміни в сучасному світі, пов'язані з швидким розвитком інформаційних

технологій та мобільними засобами зв'язку, і спрямований на підготовку особистості до життя в цьому новому світі [3,с. 111].

Естетичне виховання – це важлива галузь педагогіки, спрямована на розвиток та формування естетичних смаків, художньої культури, творчих здібностей та сприйняття краси у людини. Головною метою естетичного виховання є розширення світогляду, розвиток емоційної інтелігентності та сприяння розумінню та цінуванню мистецтва та культури [3, с. 112].

Естетичне виховання відіграє важливу роль у формуванні сучасної особистості в умовах мобільного суспільства. Воно сприяє розвитку творчих здібностей та підвищує рівень культурної компетентності у дітей та молоді. Інтеграція естетичних аспектів в виховний процес дозволяє створити гармонійне співзвуччя між розумом і душею, сприяючи розвитку інтелекту, емоційного і духовного потенціалу [2, с. 97].

Естетичне виховання має значущий вплив на формування особистості та розвиток молодого покоління, сприяючи їхньому розумовому, духовному та емоційному росту, а також підготовці до активного життя в сучасному суспільстві.

Естетичне виховання допомагає розширити горизонти молодих людей, розвиває критичне мислення, сприяє самовираженню та формуванню культурних цінностей. Зокрема, воно розкриває можливості для самовиразності через мистецтво, сприяє розвитку креативних здібностей і розумінню різноманітності культур та мистецтва. Естетичне виховання має потенціал не лише розвивати особистісні якості, але й сприяти інтеграції в глобальне суспільство, де розуміння та апреціація краси та мистецтва стають важливими компонентами культурного діалогу [5,с.153].

Естетичне виховання також відкриває можливості для застосування сучасних технологій та інтерактивних засобів для навчання та сприяє розвитку цифрової культури серед молоді. Взаємодія з мистецтвом, музикою, літературою та іншими проявами естетичної культури через сучасні медіа ресурси сприяє створенню більш доступного та цікавого навчального середовища.

Естетичне виховання виступає як ключовий компонент в гармонійному розвитку особистості, сприяючи вирощуванню креативних, культурно обізнаних та соціально адаптованих громадян. Воно підкреслює важливість розуміння та апреаціяції краси у всіх її виявах, що в сучасному мобільному світі стає ключовим фактором для збереження нашої спільної культурної спадщини та розуміння різноманітності культур.

Зрозуміло, що естетичне виховання має великий потенціал для покращення якості освіти та підготовки молодого покоління до активної участі у сучасному світі. Його роль полягає не лише у розвитку мистецьких навичок, але і у формуванні цінностей, культурного розуміння та готовності до творчої самореалізації [1, с. 17].

Естетичне виховання сприяє розвитку та збагаченню духовного світу особистості. Воно надає можливість зануритися в світ мистецтва та краси, розуміти його різноманіття та вплив на наші емоції та переконання. Мистецтво, література та інші форми естетичного вираження відкривають перед молоддю нові горизонти, допомагаючи їм розкрити потенціал своєї уяви та креативності.

Досягнення у галузі естетичного виховання можуть бути суттєвими для розвитку культурного капіталу суспільства. Люди, які мають глибоке розуміння та апреаціяцію мистецтва, більш схильні до участі у культурних ініціативах, підтримки мистецтва та культурних інституцій. Це сприяє розвитку культурного життя та сприяє збереженню національної і глобальної культурної спадщини.

Важливість естетичного виховання для розвитку соціальної адаптації дітей та підготовки їх до життя в мобільному суспільстві полягає в ряді ключових аспектів:

1. Розвиток емоційного інтелекту: Естетичне виховання допомагає дітям розуміти та виражати свої емоції через мистецтво, музику, танець та інші культурні форми. Це сприяє розвитку їхнього емоційного інтелекту, що є важливим аспектом соціальної адаптації.

2. Вчення сприймати різноманітність: Естетичне виховання вчить дітей розуміти та цінувати різноманітні культурні вирази. Це розширює їхній світогляд і навчає толерантності до інших культур та поглядів.

3. Розвиток співпраці та комунікації: Під час колективних мистецьких проєктів діти навчаються співпрацювати, слухати інших, виражати свої ідеї та думки. Це сприяє розвитку навичок соціальної комунікації.

4. Формування індивідуальної ідентичності: Естетичне виховання допомагає дітям виявляти свої індивідуальні смаки, інтереси та виразити свою унікальну ідентичність через мистецтво та красу. Це важливо для розвитку впевненості в собі.

5. Підготовка до глобального світу: В умовах мобільного суспільства, де інформація та культура поширюються швидко, естетичне виховання готує дітей до розуміння та апреації різних культурних виразів. Це важливо для їхньої готовності до життя в глобальному середовищі [4, с. 96].

Отже, естетичне виховання, як чинник мобільного навчання, глибоко впливає на соціальну адаптацію дітей, оскільки воно сприяє розвитку їхньої емоційної і соціальної інтелігентності, готує їх до розуміння та прийняття різних культур, і формує їхню індивідуальну ідентичність.

Список використаної літератури

1. Алфімов В. Ефективність виховання творчої особистості. *Духовність особистості методологія, теорія і практика*. Луганськ. 2006. №3. С. 3-21.

2. Масол Л. М. Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання: метод. посіб. Харків: «Друкарня Мадрид», 2015. 178 с.

3. Скрипнікова С. В. Досвід естетичного виховання в Україні: витоки, сучасний стан та перспективи розвитку. Естетична освіта педагога: колективна монографія / за ред. Андрущенко Т. І. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. С. 99–116.

4. Мусієнко-Репська В. А. Засоби естетичного виховання молоді в педагогічній спадщині В. Сухомлинського. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. № 3. 2018. С. 95-99

5. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка: хрестоматія. Київ: ЗнанняПрес, 2003. 153 с.

Abhishek Pandey
Directorate of Online Education,
Manipal University Jaipur,
Assistant Professor,
abhishek.pandey@jaipur.manipal.edu

ONLINE ACADEMIC MOBILITY OF STUDENTS AND PECULIARITIES OF ITS IMPLEMENTATION IN WARTIME CONDITION

In the ever-changing landscape of higher education, this study explores the unique challenges and adaptations associated with academic mobility in the context of armed conflicts. Focusing specifically on online academic mobility, the research delves into the dynamics of international collaborations, virtual exchange programs, and the use of technology to sustain academic mobility during periods of wartime. Through a comprehensive review of existing literature and analysis of case studies, this study aims to identify the distinct features that characterize the implementation of online academic mobility in the face of geopolitical disruptions.

The research investigates the role of virtual platforms, collaborative online projects, and innovative pedagogical strategies in facilitating academic mobility when traditional physical mobility is constrained by conflict. It examines the impact of armed conflicts on international partnerships, student decision-making processes, and the overall resilience of academic communities. Case studies from diverse conflict zones will be analysed to draw insights into successful models of implementing online academic mobility in challenging contexts. The study also considers the influence of governmental policies, institutional frameworks, and support systems in ensuring the effectiveness and inclusivity of online academic mobility during wartime. By shedding light on the nuances of online academic mobility in wartime conditions, this research contributes to a deeper understanding of how higher education can adapt and thrive in the face of global challenges.

УХВАЛА
II МІЖНАРОДНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО – ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«Організаційні, правові та психолого-педагогічні аспекти реалізації професійної
мобільності студентів у період війни: реалії та перспективи»
II INTERNATIONAL STUDENT SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
«Organizational, jurisprudential, psychological and pedagogical aspects of students' professional
mobility implementation during the war: realities and prospects»
(23 листопада 2023 року, м. Львів)

Міжнародну конференцію проведено 23 листопада 2023 року в Національному університеті «Львівська політехніка» (з онлайн-трансляцією) кафедрою педагогіки та інноваційної освіти Інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» (м. Львів, вул. В. Чорновола, б. 57, 36 навчальний корпус).

З вітальним словом до учасників конференції звернулися: Тетяна Горохівська, – д. пед. н., професорка, завідувачка кафедри педагогіки та інноваційної освіти Інституту права, психології та інноваційної освіти Львівської політехніки.

Роксоляна-Марія Швай – д. пед. н., професорка, директорка інституту педагогіки поморської вищої школи в Старограді Гданському

УХВАЛИЛИ:

1. В умовах воєнного часу вважаємо доцільним і перспективним долучати студентів закладів освіти усіх типів до ініціювання та проведення наукових заходів з метою покращення розвитку їх академічної та професійної мобільності, що сприятиме інтеграції системи освіти України до європейського простору вищої освіти (ЕНЕА).

2. Освітній процес у закладах освіти всіх типів необхідно організовувати та провадити із урахуванням психологічних та індивідуальних особливостей здобувачів освіти, з раціональним і аргументованим використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та з урахуванням особливостей регіонального воєнного стану.

3. В умовах воєнного часу особливої уваги потребують питання організування інклюзивного навчання, обґрунтування теоретичних та практичних підходів до навчання дітей з обмеженими можливостями.

4. Адміністраціям закладів освіти, керівникам їх підрозділів звернути увагу на необхідність створення безпечних і нешкідливих умов організування освітнього процесу в умовах воєнного часу для забезпечення учасникам освітнього процесу їх академічної мобільності за потреби зміни закладу освіти, регіону чи країни проживання і навчання.

Завідувачка кафедри ПІО ІППО,
докторка педагогічних наук, професорка

Тетяна ГОРОХІВСЬКА

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**Організаційні, правові та психолого-педагогічні аспекти
реалізації професійної мобільності студентів у період війни: реалії та
перспективи**

**Матеріали
II-ої Міжнародної студентської науково-практичної
конференції**

**Національний університет «Львівська політехніка»
Львів, 23 листопада 2023 року**